

RESOLUCIÓN 9/2026 – SERVIZO DE TRANSPORTE DE CADÁVERES NA ÁREA TERRITORIAL DE SANTIAGO DE COMPOSTELA.

En Pleno

D. Ignacio López-Chaves Castro, presidente.

D. Daniel Neira Barral, secretario/vogal.

Dna. Mª Teresa Cancelo Márquez, vogal.

En Santiago de Compostela, ao 18 de agosto de 2026

O Pleno da Comisión Galega da Competencia (en diante CGC), coa composición arriba indicada e sendo relator D. Ignacio López-Chaves Castro, dita a presente Resolución en relación co Expediente: S 1.1/2024 Servizo de transporte de cadáveres na área territorial de Santiago de Compostela que tivo orixe na comunicación do órgano de contratación da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia pola que se lle da traslado dos indicios de condutas colusorias detectados pola mesa de contratación do Expediente número 2024-SEXU 22 a 32-EM: Contratación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia (en diante IMELGA), dependente da Administración de Xustiza en Galicia (11 lotes).

Índice

1.- ANTECEDENTES DE FEITO.....	5
2.- AS PARTES.....	11
2.1.- COMUNICACIÓN DA POSIBLE PRÁCTICA RESTRITIVA DA COMPETENCIA.....	11
2.2.- ENTIDADES DENUNCIADAS.....	11
2.2.1.- FUNERARIA CASABLANCA, S.L.....	11
2.2.2.- POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A.....	11
2.2.3.- CARDELLE-VAZ&REY, S.L.....	12
2.3.- INTERESADOS.....	12
2.3.1.- DIRECCIÓN DE COMPETENCIA DA COMISIÓN NACIONAL DOS MERCADOS E DA COMPETENCIA (CNMC).....	12
3.- FEITOS PROBADOS.....	13
4.- CARACTERIZACIÓN DO MERCADO.....	25
4.1. MERCADO DE PRODUTO.....	28
4. 2.- MERCADO XEOGRÁFICO.....	32
5.- CUESTIÓN PREVIAS.....	33
5.1.- LEXISLACIÓN APLICABLE.....	33
5.1.1. AO ÁMBITO COMPETENCIAL ONDE SE PRODUCEN OS FEITOS.....	33
5.1.2 AO PROCEDEMENTO DE CONTRATACIÓN.....	33
5.1.3.- AO ÓRGANO COMPETENTE PARA COÑECER OS FEITOS.....	34
5.2.- CUESTIÓN PREVIA: UTES E CONTRATACIÓN PÚBLICA. APLICACIÓN AO SUPOSTO.....	35
5.2.1.- CAPACIDADE DAS EMPRESAS PARA PRESENTARSE Á LICITACIÓN SEPARADAMENTE.....	48

5.2.1.1.- Capacidade.....	49
5.2.1.2.- Solvencia económica e financeira.....	50
5.2.1.3.- Solvencia técnica.....	51
5.2.1.4.- Disponibilidade dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios.....	52
5.2.1.5.- Conclusión.....	56
5.2.2.- SE DA FORMACIÓN DAS UTE SE PRODUCIRON EFECTOS BENEFICIOSOS OU EFICIENCIAS PARA OS CONSUMIDORES QUE SUPERAN AMPLAMENTE AS RESTRICIÓN S QUE Á COMPETENCIA SUPÓN A COORDINACIÓN NA PRESENTACIÓN DAS OFERTAS.....	56
5.2.2.1.- Razóns alegadas polas empresas para concorrer en UTE ao lote 1.....	58
5.2.2.2.- Existencia ou non de eficiencias nas ofertas das UTE TRANSJUCA 4 e UTE TRANSJUCA 5 que poidan xustificar a restrición que para a competencia supuxo a concorrencia en UTE das empresas. 71	
5.2.2.3.- Conclusións.....	74
5.4.- PROPOSTA SUBDIC.....	75
6.- FUNDAMENTOS DE DEREITO.....	78
6.1.- OBXECTO DA RESOLUCIÓN.....	78
6.2.- COMPETENCIA PARA RESOLVER.....	78
6.3.- CUALIFICACIÓN XURÍDICA DOS FEITOS DESDE A PERSPECTIVA DA LDC.....	79
6.4.- FUNDAMENTACIÓN XURÍDICA DA DECISIÓN.....	82
6.4.1.- INFRACCIÓN DO ART. 1 DA LDC.....	82
6.4.2. ANÁLISE DA CONDUCTA DAS EMPRESAS DENUNCIADAS.....	90

6.4.3.- CONCLUSIÓNS.....	117
6.5. EXENCIÓN DE RESPONSABILIDADE POR INSUFICIENCIA PROBATORIA	125
6.6.- CULPABILIDADE.....	127
7.- RESPOSTA ÁS ALEGACIÓNS FORMULADAS Á PROPOSTA DE RESOLUCIÓN.....	129
7.1.- ALEGACIÓNS DE POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A.....	129
7.2.- ALEGACIÓNS DE FUNERARIA CASABLANCA S.L.....	141
8.- SANCIÓN.....	145
8.1. SANCIÓN PROPOSTA.....	145
8.2. ALEGACIÓNS.....	145
8.3. CRITERIOS PARA A DETERMINACIÓN DO IMPORTE DAS SANCIÓNS	146
9. PROHIBICIÓN DE CONTRATAR.....	160
9.1. IMPOSICIÓN DA PROHIBICIÓN DE CONTRATAR.....	160
9.2 RESPOSTA ÁS ALEGACIÓNS FORMULADAS Á PROHIBICIÓN DE CONTRATAR.....	165
9.3. FIXACIÓN DA DURACIÓN E ALCANCE DA PROHIBICIÓN DE CONTRATAR.....	165
9.4. CRITERIOS PARA A APLICACIÓN DA PROHIBICIÓN DE CONTRATAR RESPECTO DE POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.....	172
10. RESOLVE.....	176

1.- ANTECEDENTES DE FEITO

1º.- Con data 11 de xuño de 2024 a Subdirección Xeral de Contratación e Coordinación de Fondo Europeos da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, remitiu á CGC un oficio onde se daba traslado de indicios da existencia de prácticas anticompetitivas advertidos na licitación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA dependente da Administración de Xustiza en Galicia (código 2024-SEXU 22 a 32-EM), cuxo obxecto era a contratación dos devanditos servizos durante un prazo de 24 meses contado desde a formalización do contrato que estaba prevista para o ano 2024. A remisión á CGC efectuouse ao amparo do artigo 150.1 da Lei 9/2014, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público (en diante LCSP) e 39.1 e 50 da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de Defensa da Competencia (en diante LDC).

2º.- Con data 19 de xuño de 2024 tras efectuar unha análise da evolución do mercado de referencia e do comportamento dos licitadores no período comprendido entre os anos 2014-2024, emítese pola Subdirección de Investigación da Comisión Galega da Competencia (en diante SUBDIC) informe sobre os indicios advertidos pola mesa de contratación. No devandito informe aprecia que eses indicios poderían ter carácter fundado no relativo ás ofertas presentadas polas UTES que concorreron aos lotes 1, 10, e 11 do procedemento.

3º.- Con data 11 de xullo de 2024 recíbese na CGC solicitude do órgano de contratación da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes en relación á emisión dun novo informe da CGC. Adxunta á solicitude escrito de D. Jose Manuel Fuentes Boado, que é o representante de Funeraria Casabranca S.L. no que se achega xustificacións da constitución da UTE (TRANSJUCA 5)

4º.- Con data 12 de xullo de 2014 a SUBDIC emite un novo informe no que se ratifica nos

extremos contidos no informe o 19 de xuño de 2024.

5º.- Á vista da documentación obrante e do resultado da información reservada IR 2/2024 levada a cabo pola SUBDIC, con data 29 de xullo de 2024 a Comisión Nacional dos Mercados e da Competencia (en diante CNMC) acordou asignar o Expediente aos órganos de defensa da competencia na Comunidade Autónoma de Galicia. O trámite de asignación realizouse conforme ao previsto no art. 1 da Lei 1/2002, do 21 de febreiro de coordinación de competencias entre o Estado e as Comunidades Autónomas en materia de defensa da competencia.

6º.- En data 30 de agosto de 2024 a SUBDIC acorda incoar un expediente sancionador identificado como S 1/2024 SERVIZO DE TRANSPORTE DE CADÁVERES, contra as empresas: "Funeraria Casabranca, S.L." (B15628928), "Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A." (A15399454), "Cardelle-Vaz&Rey, S.L." (B70606603), "Pompas Fúnebres del Atlántico, S.A." (A36831147), "Sepelios San Marcos, S.L." (B27705995), "Pompas Fúnebres de Arosa, S.L." (B36025765) e "Pompas Fúnebres Santa Tegra, S.L." (B36321230). O acordo adóptao a SUBDIC ao apreciar a existencia de indicios racionais dunha posible conduta prohibida pola LDC, en concreto polo seu art. 1, que sería despregada polas referidas empresas.

7º.- No marco da instrución do Expediente a SUBDIC entre o 13 de setembro de 2024 e o 17 de xaneiro de 2025 foron realizados diversos requirimentos de información ao órgano de contratación así como ás mercantís que constituíron as UTE TRANSJUCA e UTE INTEGRAL GALAICA e ás propias UTES.

8º.- En data 7 de outubro de 2025 á vista da documentación recibida, a SUBDIC concluíu que resultaba necesaria a tramitación de procedementos independentes dado que, nas condutas de ambos os grupos de UTES, non se aprecia unha unidade de propósito anticompetitivo e por tanto deberían ser analizadas unilateralmente.

En consecuencia acordou desagregar o Expediente sancionador S 1/2024 Servizo de transporte de cadáveres nos seguintes expedientes:

S 1.1/2024 Servizo de transporte de cadáveres na área territorial de Santiago de Compostela. No que teñen consideración de investigadas as mercantís "Funeraria Casabranca, S.L." (B15628928), "Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A." (A15399454), "Cardelle-Vaz&Rey, S.L." (B70606603) que conforman as UTES TRANSJUCA.

S 1.2/2024 Servizo de transporte de cadáveres nas áreas territoriais de Vigo e Pontevedra. No que teñen consideración de investigadas as mercantís "Pompas Fúnebres del Atlántico, S.A." (A36831147), "Sepelios San Marcos, S.L." (B27705995), "Pompas Fúnebres de Arosa, S.L." (B36025765) e "Pompas Fúnebres Santa Tegra, S.L." (B36321230) que conforman as UTES INTEGRAL GALAICA.

9º.- Este acordo de desagregación foi comunicado con data 8 de outubro de 2026 a Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. (folio 272 e ss), Funeraria Casabranca, S.L. (folio 279 e ss), Cardelle-Vaz&Rey, S.L. (folio 285 e ss) e á CNMC (folio 291 e ss).

10º.- De acordo con iso, a conduta analizada na presente Resolución son os relativos ao expediente S 1.1/2024 Servizo de transporte de cadáveres na área territorial de Santiago de Compostela e corresponden ás condutas despregadas polas UTES TRANSJUCA na licitación do lote 1 dos procedementos con números de Expediente 2020-SEXU 20 a 30/EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM.

11º.- En data 23 de outubro de 2025 a SUBDIC require mais documentación relativa ao Expediente 2024-SEXU 22 a 32/EM á Subdirección Xeral de Contratación e Coordinación de Fondos Europeos da Consellería de Presidencia Xustiza e Deportes (folios 296 a 298). Esta documentación foi enviada á SUBDIC con data 4 de novembro de 2025 (folios 299 a 300).

12º.- En data 25 de novembro de 2025 a SUBDIC aproba o Prego de Concreción de Feitos (PCH) (folios 301 a 322) que foi notificado aos interesados.

13º.- Con data 11 de decembro de 2025 a SUBDIC diríxese a UTE TRANSJUCA 4 (CIF U01729672) requiríndolle información ao obxecto de coñecer a realidade dos feitos para determinar os indicios de infracción (folios 335 e ss). Con data 30 de decembro de 2025 a UTE contesta ao devandito requirimento.

14º.- Con data 23 de decembro de 2025 a empresa Funeraria Casabranca, S.L. presentou alegacións ao PCH (folios 342 a 394).

15º.- Con data 23 de decembro de 2025 a empresa Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. presentou escrito de alegacións ao PCH (folios 392 a 436).

16º.- Con data 29 de decembro de 2025 a empresa Cardelle-Vaz&Rey, S.L. presenta escrito de alegacións ao PCH (folios 437 a 445).

17º.- Con data 12 de xaneiro de 2026 a SUBDIC dirixe requirimento de información ao Instituto de Estudos do Territorio da Consellería de Medio Ambiente e Cambio Climático que a envía con data 3 de febreiro.

18º.- De novo volve a SUBDIC a solicitar información complementaria á Subdirección Xeral de Contratación e Coordinación de Fondos Europeos da Consellería de Presidencia Xustiza e Deporte con data 21 de xaneiro de 2026, que foi enviada con data 27 de xaneiro de 2026.

19º.- Con datas 3 de febreiro de 2026 foron efectuados pola SUBDIC novos requirimentos de información ás mercantís Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A., Funeraria Casabranca, S.L., Cardelle-Vaz&Rey, S.L.

Funeraria Casabranca, S.L. responde ao devandito requirimento con data 5 de febreiro de 2026, Cardelle-Vaz&Rey, S.L. responde ao devandito requirimento con data 13 de febreiro de 2026 e Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. o 25 de febreiro de 2026.

20º.- Con data 6 de febreiro de 2026 a SUBDIC diríxese a UTE TRANSJUCA 4 requiríndolle información sobre relación de follas de servizos de traslados xudiciais do ano 2022 correspondentes ao lote 1 dos meses de marzo a decembro (folio 495 e ss) ao que responde con data 20 de febreiro de 2026.

21º.- Con data 19 de febreiro de 2026 foron solicitadas pola SUBDIC as cifras do volume de negocios total das empresas investigadas no expediente S.1.1/2024, as cales foron achegadas por Funeraria Casabranca, S.L. e Cardelle-Vaz&Rey, S.L. con data 4 de marzo de 2026 e Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. o 6 de marzo de 2026.

22º.- Con data 19 de febreiro de 2026 a SUBDIC solicita aclaración a UTE TRANSJUCA 4. Con data 26 de febreiro de 2026 a UTE TRANSJUCA 4 contesta ao devandito requirimento.

23º.- Con data 15 de abril de 2026 a SUBDIC acorda a confidencialidade de diversos documentos que foi notificada a Cardelle-Vaz &Rey, S.L. (folios 585-595), a Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A (folios 596-606) e Funeraria Casabranca, S.L. (folios 905-915).

24º.- Con data 27 de abril de 2026 a SUBDIC acorda dar por finalizada a fase de instrución do Expediente S.1.1/2024 o cal foi notificado nesa mesma data a Funeraria Casabranca, S.L., Cardelle-Vaz&Rey, S.L. e Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.

25º.- Con data 30 de abril de 2026 a SUBDIC adopta a Proposta de Resolución no Expediente S.1.1/2024 que é notificado aos interesados.

26º.- Con data 4 de xuño de 2026 a empresa Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. presenta o seu escrito de alegacións á PR da SUBDIC.

27º.- Con data 8 de xuño de 2026 a empresa Funeraria Casabranca, S.L. presenta o seu escrito de alegacións á PR da SUBDIC.

28º.- Con data 1 de xullo de 2026 o Pleno da CGC acorda designar como relator a Ignacio López-Chaves Castro.

30º.- Con data 18 de agosto de 2026 o Pleno da CGC reúnese para deliberar e aprobar esta Resolución.

2.- AS PARTES

2.1.- COMUNICACIÓN DA POSIBLE PRÁCTICA RESTRITIVA DA COMPETENCIA

A orixe do presente Expediente Sancionador, como xa se puido facer referencia nos antecedentes, atópase no oficio con data do 10 de xuño de 2024 enviado pola Subdirección Xeral de Contratación e Coordinación de Fondos Europeos da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia á CGC no cal se daba traslado de indicios da existencia de prácticas anticompetitivas advertidos na licitación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia (IMELGA) dependente da Administración de Xustiza en Galicia (código 2024-SEXU 22 a 32-EM).

2.2.- ENTIDADES DENUNCIADAS

Son as entidades denunciadas:

2.2.1.- FUNERARIA CASABLANCA, S.L.

Con CIF B15628928, domiciliada en Santiago, Raxeira, nº 50, Polígono de Fontiñas, C.P. 15.707 constituída en escritura pública o 15 de Xaneiro de 1.998, e cuxo obxecto social é, en síntese, a prestación de todos os servizos relacionados coas pompas fúnebres. Controla instalacións en Boqueixón.

2.2.2.- POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A.

Con CIF A15399454, domicilio na Coruña, rúa Praza de Pontevedra, número 19, 2º, C.P. 15003, constituída por tempo indefinido en escritura con data do 14 de decembro de 1992 e cuxo obxecto social son os servizos de pompas fúnebres así como a venda e fabricación de cadaleitos. Controla instalacións en Lousame, Noia, Ribeira e Outes.

2.2.3.- CARDELLE-VAZ&REY, S.L.

Con CIF B70606603 e domicilio en Lugar de Gándara nº 2, Concello de Boimorto C.P. 15818, provincia da Coruña, constituída en escritura con data do 20 de decembro de 2019 e cuxo obxecto social é a xestión, desenvolvemento e explotación dos Servizos Funerarios. Controla instalacións en Boimorto e Arzúa.

2.3.- INTERESADOS

2.3.1.- DIRECCIÓN DE COMPETENCIA DA COMISIÓN NACIONAL DOS MERCADOS E DA COMPETENCIA (CNMC)

A Lei 3/2013, do 4 de xuño, de creación da CNMC estipula no seu artigo 25.1. a) que a Dirección de Competencia do devandito organismo (en diante DC) exercerá as funcións de instrución dos expedientes tramitados por condutas anticompetitivas.

Esta Dirección de Competencia, de conformidade co disposto no artigo 5.3, da xa citada Lei 1/2002, do 21 de febreiro, de Coordinación das Competencias do Estado e as Comunidades Autónomas en materia de Defensa da Competencia, ao obxecto de procurar a aplicación uniforme da LDC, poderá comparecer, en calidade de interesada nos procedementos administrativos tramitados polos órganos de defensa da competencia das Comunidades Autónomas.

3.- FEITOS PROBADOS

Conforme ao Prego de Concreción de Feitos notificado ás partes e reproducido na Proposta de Resolución (PR) Expediente: S 1.1/2024 Servizo de transporte de cadáveres na área territorial de Santiago de Compostela elevada ao Pleno da Comisión Galega da Competencia e conforme as probas practicadas de oficio pola SUDBIC considéranse acreditados e relevantes para a resolución deste expediente os seguintes feitos:

Primeiro.- Convocatorias de procedementos de contratación.

Por Resolución, de 28.11.17, da Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza aprobouse o procedemento de contratación para o ano 2018, que recibiu a referencia 2018-SEXU 02 a 12/EM, (en diante o Expediente 2018).

Por Resolución de 31.12.2019 da Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza aprobouse o procedemento de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM (en diante Expediente 2020).

Así mesmo, por Resolución de 26.04.2024 da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes aprobouse o procedemento de contratación con referencia 2024-SEXU 22 a 32-EM (en diante Expediente 2024).

Todos os procedementos de contratación licitan a prestación de servizos de transporte de cadáveres para a realización de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA. Os contratos divídense nos 11 lotes que corresponden ás 11 subdireccións territoriais do IMELGA.

Segundo.- Prestacións do contrato e prezos dos servizos

Os servizos contratados consisten, esencialmente, na recollida e traslado de cadáveres, atendendo aos requirimentos dos órganos e servizos xudiciais¹.

Os adxudicatarios prestarán o servizo cumprindo as seguintes condicións:

¹ Apartado 2 PPT licitación ano 2024. (Anexo V. Expte. Contratación. 2024 Doc. 02)

- a) Atención permanente ás peticións de asistencia que requiran os médicos forenses de garda, xulgados de garda, fiscalías e unidades de policía xudicial.
- b) Presenza inmediata dos servizos funerarios alí onde sexan requiridos polo órgano ou servizo xudicial. O tempo máximo para a presenza alí onde sexan requiridos será de corenta e cinco (45) minutos.

O contexto contractual é de estabilidade xa que as prestacións dos servizos mantéñense inalteradas desde o 4 de abril de 2008, data da primeira licitación convocada da que se ten referencia².

Así mesmo, á vista da documentación pública que consta na plataforma de contratos de Galicia, os prezos unitarios obxecto da licitación non sufriron modificación desde o ano 2014³.

O obxecto do contrato articúlase ao redor da prestación de catro tipos de servizos:

Servizo tipo A : Transporte de cadáver ata a sala de autopsia. Para este servizo establécese un prezo máximo de 125 **euros máis IVE** por cadáver transportado.

Servizo tipo B: Uso de sala para a realización de probas anatómico forenses especiais. Para este servizo establécese un prezo máximo de 60 **euros máis IVE** por día de uso.

Servizo tipo C: Uso de cámara frigorífica ou cámara conxeladora. Para este servizo establécese un prezo máximo de 25 **euros máis IVE** por día de uso.

Servizo tipo D: Pola devolución do cadáver. Para este servizo establécese un prezo máximo de 120 **euros máis IVE** por cadáver devolto.

Para obter os importes de cada un dos anteriores prezos máximos, o método

2 Documento condicións técnicas licitación ano 2008. (<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=9503&lang=gl>)

Documento prego condicións técnicas licitación ano 2024 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=822325&lang=gl>

3 Páxinas 4 e 5 PPT licitación ano 2014 (<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=19971&lang=gl>)

Páxina 5 PPT licitación ano 2024. (Anexo V. Expte. Contratación. 2024 Doc. 02)

empregado polo órgano de contratación foi⁴:

“(...) a análise das ofertas presentadas durante unha década en cada unha das licitacións, así como tendo en conta o convenio colectivo en vigor en cada momento para o persoal adscrito ao servizo e o custo do elevado número de desprazamentos que teñen que realizar os adxudicatarios para cubrir o servizo en todo o ámbito territorial de cada un dos lotes”.

O que debe ser suficiente para cubrir os gastos de operación de acordo ao previsto no artigo 100.2 da LCSP⁵.

A estabilidade no mercado obxecto de licitación, facilitada pola existencia de barreiras que dificultan a entrada de novos licitadores, que neste caso é a localización das instalacións (tanatorios), resulta non só unha característica propiciatoria das prácticas colusorias entre licitadores senón a posibilidade de que a súa duración se estenda ao longo de maiores períodos de tempo, como advirte a CNC na súa Guía sobre contratación pública e competencia⁶.

Terceiro.- Licitación do Expediente 2014.

Na licitación do Expediente 2014, lote 1 (área territorial de Santiago de Compostela) recíbense as seguintes ofertas:

- TRANSJUCA UTE

- FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO S.L.

TRANSJUCA UTE resultou adxudicataria cunha baixa de licitación media do 52,92%.

4 Doc. 18. CF. Resp. A Req. (2) Info. O. Contratación_27.09.24 e Anexo V.Exp contratación 2024 Doc. 4 Memoria económica transporte de cadáveres. Para a contratación do ano 2024 tivéronse en conta os custos de persoal de operación con referencia ao VI Convenio colectivo autonómico de pompas fúnebres e aos incrementos correspondentes ao período 2021 a 2023.

5 Orzamento base de licitación. No momento de elaboralo, os órganos de contratación coidarán de que o orzamento base de licitación sexa adecuado aos prezos do mercado.

6 CNC Guía sobre Contratación Pública e Competencia, páxina 31.

Cuarto.- Licitación do Expediente 2016.

Na licitación do Expediente 2016, lote 1 (área territorial de Santiago de Compostela) recíbese a seguinte oferta:

- TRANSJUCA UTE 2

TRANSJUCA UTE 2 resultou adxudicataria cunha baixa de licitación media do 22,24%.

Quinto.-Licitación do Expediente 2018.

Na licitación do Expediente 2018, lote 1 (área territorial de Santiago de Compostela) recíbense as seguintes ofertas:

- UTE TRANSJUCA 3 (Formada polas mercantís Funeraria Casabranca, S.L.» (B15628928), «Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.» (A15399454) e «Pompas Fúnebres de Padrón.» (B15731201))
- FUNERARIA MARTINEZ S.L.

A UTE TRANSJUCA 3 resultou adxudicataria cunha baixa de licitación media do 22,24%

Sexto.- Licitación do Expediente 2020.

Para concorrer no ano 2020, as mercantís investigadas constituíron a UTE TRANSJUCA 4⁷ co seguinte grao de participación:

RAZÓN SOCIAL	NIF	PARTICIPACIÓN
• Pompas Fúnebres Noroeste, S.A.	A15399454	33%
• Funeraria Casabranca, S.L.	B15628928	46%

Nesta UTE tamén participan as seguintes mercantís:

7 Escritura UTE TRANSJUCA 4. (ANEXO IV. Expediente contratación. 2020)

• Pompas Fúnebres de Padrón, S.L.U.	B15731201	11%
• Cardelle S.C.	J15883366	10%

A UTE TRANSJUCA 4 resultou adxudicataria cunha baixa de licitación media do 11,32%

Sétimo.- Licitación do Expediente 2024.

Para concorrer no ano 2024, as mercantís investigadas constituíron a UTE TRANSJUCA 5⁸ co seguinte grao de participación:

RAZÓN SOCIAL	NIF	PARTICIPACIÓN
• Pompas Fúnebres Noroeste, S.A.	A15399454	49%
• Funeraria Casabranca, S.L.	B15628928	31%
• Cardelle-Vaz&Rey S.L.	B70606603	20%

A UTE TRANSJUCA 5 resultou adxudicataria alcanzando os prezos máximos en cada servizo.

Como consecuencia, as UTES TRANSJUCA están a prestar os servizos desde o 01.08.2014.

Octavo: Dispoñibilidade dos requisitos de CAPACIDADE e SOLVENCIA necesarias para participar nas licitacións:

Os pregos de cláusulas administrativas particulares (PCAP) que rexen os procedementos de contratación (Expedientes 2020 e 2024), establecen os requisitos de capacidade e de solvencia necesarios para concorrer ás licitacións.

Capacidade:

8 Escritura de constitución UTE TRANSJUCA 5. (ANEXO V. Expediente contratación. 2024 Doc. 09)

De acordo á documentación que obra no expediente, as mercantís investigadas que participaron nas UTES TRANSJUCA dispoñerían de capacidade para concorrer ao lote 1 dos expedientes 2020 e 2024, de acordo á súa declaración responsable complementaria ao DEUC⁹.

Solvencia económica e financeira:

O criterio é o volume anual de negocios no ámbito do contrato.

Reputarase solvente o licitador que acredite un volume anual de negocios, no ámbito a que se refire a presente contratación, por un importe igual ou superior á suma do valor estimado do lote ao que se presente, tendo en conta o mellor exercicio dentro dos tres últimos anos dispoñibles.

Os PCAP que rexen os procedementos de contratación (Expedientes 2020 e 2024), establecen os seguintes valores estimados¹⁰:

LOTE	2020	2024
1	256.002,58	162.714,72

O medio para acreditar o requisito de solvencia económica son as contas anuais depositadas no correspondente rexistro oficial.

De acordo coa documentación que obra no expediente, as mercantís Pompas Fúnebres Noroeste, S.A. e Funeraria Casabranca, S.L. dispoñerían da solvencia económica ou financeira¹¹ para concorrer por si soas ao lote 1 dos Expedientes 2020 e 2024.

Así mesmo, as mercantís Cardelle Vaz&Rey S.L., Pompas Fúnebres Noroeste, S.A. e Funeraria Casabranca, S.L. dispoñerían da solvencia económica ou financeira para concorrer por si soas ao lote 1 do Expediente 2024.

⁹ DEUCS Unidos (ANEXO V. Expediente contratación. 2024 Doc. 07. Sobre A).

¹⁰ Anexo IV. Expte. contratación. 2020 Doc 01 páx 6 e Anexo V. Expte. contratación. 2024 Doc. 1 páx. 7.

¹¹ Doc 03 CF Resp. O. contratación a req. (1) , Doc. 48 CF. Resp. O. contratación a req. Doc (4) e Anexos IV e V.

Solvencia técnica. O criterio é a execución de traballos que garden relación co obxecto do contrato.

Reputarase solvente o licitador que acredite a execución dun conxunto de traballos por importe igual ou superior ao orzamento de licitación do lote ao que se presente.

Os PCAP que rexen os procedementos de contratación (Expedientes 2020 e 2024), establecen os seguintes orzamentos base de licitación¹².

LOTE	2020	2024
1	106.667,74	67.797,80

Reputarase solvente o licitador que acredite a execución dun conxunto de traballos por importe igual ou superior ao orzamento de licitación do lote ao que se presente.

O medio para acreditar o requisito é a relación asinada dos principais servizos de igual ou similar natureza realizados nos tres últimos anos, acompañadas por certificacións ou declaracións acompañadas de documentación acreditativa.

De acordo á documentación que obra no expediente, as mercantís Pompas Fúnebres Noroeste, S.A. e Funeraria Casabranca, S.L. dispoñerían da solvencia técnica ou profesional para concorrer por si soas ao lote 1 dos Expedientes 2020 e 2024¹³

A mercantil Cardelle Vaz&Rey S.L. que non pertenceu á UTE TRASNSJUCA 4 e non executou servizos no Expediente 2020¹⁴, carece de solvencia técnica ou profesional para concorrer por si soa ao lote 1 do Expediente 2024.

Sexto.- Disponibilidade dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios.

¹² Anexo IV. Expte. contratación. 2020 Doc 01 páx 5 e Anexo V. Expte. contratación. 2024 Doc. 1 páx. 6.

¹³ Doc 03 CF Resp. O. contratación a req. (1) , Doc. 48 CF. Resp. O. contratación a req. Doc (4) , Anexos IV e V.1 e Proba nº 1.

¹⁴ Cardelle Vaz&Rey S.L., iniciou a súa actividade o 01.01.2020. (BORME N.º 23 , ano 2020)

O apartado 2 do prego de prescricións técnicas dos Expedientes 2020 e 2024 esixe o compromiso de dispoñer dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación de servizos funerarios:

“Os adxudicatarios comprometeranse a poñer ao dispor do IMELGA, no momento da formalización do contrato, un mínimo dunha sede para a atención dos servizos de transporte de cadáveres. Esta sede pode ser a mesma que a correspondente ás sedes das salas de autopsias indicadas no apartado 2.2 deste prego para a prestación do servizo tipo B. (...)”

“Os servizos que se lle poderán requirir ás empresas adxudicatarias son os seguintes:

2.1.- Servizo tipo A

O servizo tipo A inclúe as seguintes condicións:

Mínimo de dous coches fúnebres ao dispor da execución do contrato.

Mínimo de dúas persoas para a realización do traslado (...)

2.2.- Servizo tipo B

Os adxudicatarios comprométense a poñer ao dispor do persoal do IMELGA, en cada un dos ámbitos territoriais aos que corresponden os lotes desta contratación, un mínimo dunha sala para a realización das probas anatómico forenses que deban ser efectuadas (...)

A localización destas salas deberá establecerse nas cabeceiras onde están situados os centros territoriais do IMELGA ou nun radio non superior a 45 Km. das devanditas cabeceiras. (...)”

2.3.- Servizo tipo C

(...) Os adxudicatarios deberán dispoñer, no seu ámbito territorial, dunha cámara frigorífica para a conservación de cadáveres (...). Tamén terán que poñer ao dispor da administración de xustiza un servizo de conxelador de cadáveres (...)

2.4.- Servizo tipo D

Devolución do cadáver, de ser o caso.

Documentación achegada polas UTES TRANSJUCA que consta no expediente¹⁵.

1. Documentación técnica contida no sobre C, titularidade de Funeraria Casabranca S.L.:

- Permisos de circulación de 4 vehículos.
- Unha (1) sede en Boqueixón.
- Dúas (2) persoas da empresa ao dispor do servizo.

2. Documentación técnica contida no sobre C, titularidade de Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. Constan entre outros:

- Permisos de circulación de 6 vehículos.
- Catro (4) sedes, emprazadas en Lousame, Noia, Ribeira e Outes.
- Vinte (20) persoas da empresa ao dispor do servizo.

3. Documentación técnica contida no sobre C, titularidade de Cardelle-Vaz & Rey, S.L. Constan entre outros:

- Permisos de circulación de 3 vehículos.
- Dúas (2) sedes, emprazadas en Boimorto e Arzúa.
- Tres (3) persoas da empresa ao dispor do servizo.

¹⁵ Anexo IV Doc 08 Sedes lote 1 , Anexo V Doc. 08.SOBRE C e Proba nº 2.

A documentación achegada polas UTES TRANSJUCA, permite concluír que cada unha das mercantís que as integran, dispoñería dos medios materiais e humanos necesarios para executar os servizos do lote 1 dos Expedientes 2020 e 2024 por si mesmas.

Sétimo.- Xustificación das razóns para concorrer agrupadas en UTE para a prestación dos servizos funerarios.

1.- Breve referencia ás UTES no marco do dereito da competencia.

O principio de “necesidade obxectiva” obriga aos membros da UTES a facer un exercicio de autoavaliación para os efectos de determinar se cada unha delas conta coa capacidade técnica e/ou financeira á luz das esixencias que impón a licitación.

Sen prexuízo do anterior, debe facerse constar que a análise de necesidade obxectiva debe partir dos requisitos do proxecto obxecto de contratación tal e como se detallan nos pregos da licitación para, á vista destes, avaliar se as empresas integradas en cada UTE contan cos medios técnicos requiridos, a experiencia necesaria, o suficiente persoal cualificado ou os recursos económicos necesarios para concorrer por si mesmas e de forma separada á licitación.

Ao respecto, resulta relevante o informe INF/CNMC/085/2018 da Comisión Nacional da Competencia sobre o artigo 150 da Lei 9/2017, do 8 de novembro, o cal establece que pode constituír un indicio fundado de condutas colusorias na contratación pública “*A presentación dunha oferta económica entre empresas competidoras agrupadas nunha unión temporal de empresas que, tendo en conta os antecedentes, as características técnicas e económicas da licitación, a solvencia económica e técnica das empresas afectadas ou o mercado de que se trate, non teñan unha xustificación adecuada*”.

2.- Xustificación das razóns para concorrer agrupadas ao lote 1 e previsións normativas consideradas.

En resposta á comunicación do órgano de contratación con data do 01.07.2024, recibíuse escrito de alegacións:

2.1.- Con data do 11.07.2024 presentado pola representación da UTE TRANSJUCA 5 que xustifica a necesidade obxectiva da constitución da UTE con base no seguinte:

“1. A área territorial do Lote 1 inclúe 10 partidos xudiciais (Arzúa, A Estrada, Lalín, Muros, Negreira, Noia, Ordes, Padrón, Ribeira e Santiago de Compostela), abarcando unha gran extensión territorial, o cal fai inviable que ningunha das empresas integrantes da UTE poida cubrir en solitario a zona correspondente ao devandito lote.”

Ao respecto, debe sinalarse que a extensión territorial non xustifica por si soa a constitución da UTE. En efecto, os PPT prevén desprazamentos ás capitais de provincia nas áreas territoriais correspondentes aos lotes 6, 8 e 9, que exceden os correspondentes ao lote 1, como resulta acreditado con carácter singular para o lote 8 na presente PR.

2. Os 10 partidos xudiciais, están perfectamente distribuídos entre os compoñentes da UTE, facéndose cargo cada empresa membro daqueles partidos xudiciais que lles quedan próximos ás súas centrais, o cal fai posible que se preste un servizo de calidade ao reducir os tempos de presenza inmediata.

A Expressa distribución dos servizos por partidos xudiciais entre os compoñentes da UTE resulta un feito prohibido polo artigo 1 LCD, se este ten por obxecto, produce ou pode producir o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia en todo ou parte do mercado nacional.

A maior abundancia, non se prevé nos criterios de valoración do Expediente 2024 puntuación algunha pola redución dos tempos de presenza inmediata, o que introduce a dúbida de se este compoñente era especialmente importante para a autoridade licitadora.

3. Ningunha das empresas está interesada en asumir o concurso en solitario.”

Á vista da documentación que consta no expediente, así como a consultada no perfil do

órgano de contratación dispoñible nas seguintes direccións web:

<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacioun?OP=50&N=9503&lang=gl>

<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=17059&lang=gl>

<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=19971&lang=gl>

<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=227060&lang=gl>

Resulta acreditado que para a execución dos contratos nas convocatorias 2008, 2011, 2014 e 2017 foron admitidas ofertas presentadas por empresas individuais para o lote 1, polo que a xuízo desta SUBDIC os argumentos expostos adoecen da forza necesaria para xustificar o carácter indispensable da constitución da UTE TRANSJUCA 5.

4.- CARACTERIZACIÓN DO MERCADO

Como sinala a Comisión Europea na Comunicación C/2024/1645¹⁶ a definición de mercado é unha ferramenta que utiliza a Comisión para determinar os límites da competencia entre as empresas, sendo o seu principal obxectivo diagnosticar de forma sistemática as presións competitivas efectivas e inmediatas ás que se enfrontan as empresas afectadas cando ofrecen certos produtos nunha zona concreta. A definición de mercado permite identificar aos principais competidores das empresas afectadas como oferentes dos devanditos produtos, así como aos correspondentes clientes.

Unicamente os produtos que exercen unha presión competitiva efectiva e inmediata no período de tempo de referencia pertinente forman parte do mesmo mercado de referencia que as empresas afectadas, mentres que outras presións menos efectivas ou meramente potenciais, considéranse parte da avaliación da competencia.

O obxectivo principal da definición de mercado é proporcionar un marco que estruture e facilite a valoración da competencia ao identificar de forma sistemática as presións efectivas e inmediatas da competencia ás que se enfrontan as empresas afectadas ao ofrecer determinados produtos a clientes nunha zona concreta.

A noción de mercado, tanto desde o punto de vista do produto como da súa dimensión xeográfica, debe identificar a aqueles rivais que poden limitar o comportamento das empresas ou impedir-lles actuar con independencia de calquera presión competitiva. Para determinar a forma na que se aplican os conceptos, a referida Comunicación afirma no apartado 12, que "segundo a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza e do Tribunal Xeral da Unión Europea (en diante, «os tribunais da Unión») e a práctica casuística da Comisión, o mercado de referencia no que a Comisión valora a dinámica da competencia comprende un produto e unha dimensión xeográfica".

¹⁶ Comunicación da Comisión relativa á definición de mercado de referencia para efectos da normativa da Unión en materia de competencia. C/2024/1645 publicada no DOUE o 22 de febreiro de 2024.

O **mercado de produto de referencia** comprende a totalidade dos produtos (bens e servizos) que os consumidores consideren intercambiáveis ou substituíbles en razón das súas características ou o seu prezo ou o uso que se queira facer delas. Que a empresa teña a capacidade para impoñer as súas condicións no mercado, distorsionando a competencia e prexudicando aos consumidores vai depender das alternativas reais ou potenciais que existen nese mercado aos seus produtos, é dicir dependerá da substituíbilidade do produto ou servizo.

O **mercado xeográfico** comprende a zona na que as empresas afectadas desenvolven actividades de subministración dos produtos e de prestación dos servizos de referencia e son suficientemente homoxéneas e diferenciadas das zonas xeográficas máis próximas.

Por último sinalar que como indicou esta CGC en numerosas resolucións a delimitación do mercado relevante é esencial nos supostos de aplicación do artigo 2 LDC; é importante, aínda que non esencial, nos supostos de aplicación do artigo 1 LDC e non adoita ser obxecto de cuestión nos supostos de aplicación nos que se axuiza a conduta á luz do artigo 3 LDC¹⁷. Neste sentido convén lembrar a xurisprudencia que sinala que a definición do mercado xeográfico relevante non é un elemento do tipo das condutas prohibidas enunciadas no artigo 1 da Lei 15/2007, senón que constitúe unha apreciación económica, para poder cuantificar o importe das sancións que correspondan aos infractores. Así a Sentenza da Audiencia Nacional (SAN) do 25 de febreiro de 2026¹⁸ afirma que:

“Debe lembrarse, ademais, que, nas sentenzas relativas ao cartel de transporte balear de viaxeiros, entre outras, do 25 de febreiro de 2026, rec. 625/2023, o

17 Resolución 3/2020–ARRIVA NOROESTE S.L. (NA ACTUALIDADE, ARRIVA GALICIA, SL); Resolución 3/2021–LICITACIÓN UNIVERSIDADE DE VIGO, Resolución 9/2024 – LICITACIÓN SERVIZOS LIMPEZA, DESINFECCIÓN E XESTIÓN RESIDUOS, RESOLUCIÓN 18/2025 – TRANSPORTES DE VIAXEIROS 2 UTES

18 Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:É:AN:2026:1139

Tribunal Supremo declaró que para os efectos da aplicación e interpretación da normativa da Unión Europea en materia de defensa da competencia establecida no artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea, así como da normativa estatal prevista na Lei 15/2007 do 3 de xullo, de Defensa da Competencia, en practicas ou condutas cualificadas como cártel, a definición do mercado xeográfico relevante ou afectado non é un elemento do tipo das condutas prohibidas enunciadas no artigo 1 da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de Defensa da Competencia e no artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea, determinante para valorar a antixuridicidade da conduta infractora, senón que constitúe unha apreciación económica, que permite establecer os límites da competencia entre os operadores, e que debe considerarse e examinarse para determinar o alcance do ámbito espacial no que se desenvolven as estratexias empresariais de colaboración ou concertación que teñan como obxecto impedir, restrinxir ou falsear a competencia, coa finalidade de determinar a gravidade dos comportamentos anticompetitivos, e, en consecuencia, poder cuantificar o importe das sancións que correspondan conforme aos principios e criterios de obxectividade e proporcionalidade.”

Neste expediente, e seguindo a pauta marcada en recentes resolucións ditadas ademais de pola CGC, por outras autoridades de Competencia¹⁹, considérase necesario chamar a atención sobre as características singulares que, de acordo coa doutrina científica e os estudos sobre o sector realizados polas Autoridades de competencia autonómicas — entre elas o Tribunal Galego de Defensa da Competencia (TGDC) predecesor da actual CGC—²⁰, presentan a oferta e a demanda no mercado de servizos funerarios

19 Entre outras: Resolución da Autoridade Catalá da Competencia nº 41/2012 Funeraria Fontal do 2 de xullo de 2015; Resolución do Consello de Defensa da Competencia de Andalucía nº S/12/2015 Tanatorio Pedrera do 2 de xullo de 2015; Resolución do Consello da hoxe denominada Axencia da Competencia e da Regulación Económica de Andalucía, nº S/05/2018, Tanatorios Belalcázar, do 1 de xuño de 2018 e Resolución da CGC R 4/2022 Tanatorio de Poio do 16 de decembro de 2022.

20 Cfr. “Estudo sobre a competencia no sector dos servizos funerarios en Cataluña”, Dirección Xeral de Defensa da Competencia, Departamento de Economía e Finanzas da Generalitat de Cataluña, 16 de marzo de 2007; “O sector de servizos funerarios en Galicia desde o punto de vista da competencia” promovido polo Tribunal Galego de Defensa da Competencia, decembro 2008; “O sector funerario na Comunidade Autónoma de Euskadi” Servizo Vasco de Defensa da Competencia, outubro 2010; “O uso do

características que o diferencian doutros mercados e que lle fan posuír unhas calidades moi particulares e singulares.

Así, a demanda de servizos funerarios posúe algunhas particularidades que a fan singular²¹, entre elas: a) é unha demanda forzosa e de primeira necesidade, onde o consumo é preceptivo²², b) a prestación do servizo é urxente xa que existe un prazo de tempo limitado e non é posible demoralalo, c) trátase dunha demanda ocasional, d) en xeral a decisión de contratar os servizos funerarios tómase de forma imprevista e con carácter urxente, e) existen problemas de información asimétrica e f) a demanda dos servizos funerarios adoita ser de carácter local.

Con todos estes precedentes e consideracións, no suposto desta Resolución debemos de facer a distinción entre o mercado relevante de produto e o mercado relevante xeográfico.

4.1. MERCADO DE PRODUTO

Como vimos, o mercado de produto comprende a totalidade dos produtos e servizos que os consumidores consideren intercambiabiles con razón das súas características, o seu prezo ou o uso que pretendan facer deles²³.

Como sinala a SUBIDC, desde a perspectiva da competencia, a conduta analizada neste

tanatorio e os seus efectos sobre a competencia nos servizos funerarios” Autoridade Catalá da Competencia, xullo de 2016 e Informe da Comisión Galega da Competencia IPRO 2/2025 xurídico competencial sobre o sector dos servizos funerarios, decembro 2025.

21 Nesta liña, véxase a resolución do Consello da hoxe Axencia da Competencia e da Regulación Económica de Andalucía, n.º S/05/2018, Tanatorios Belalcázar, do 1 de xuño de 2018.

22 “Os servizos funerarios son servizos de primeira necesidade. Unha vez producido o deceso, os familiares ou, na súa falta, as autoridades públicas, non poden prescindir dos mesmos, polo menos, das prestacións funerarias básicas”. MARCOS, F.; *A economía funeraria: demanda e oferta no mercado de servizos funerarios* en IE Working Paper 18/03, 28 de novembro de 2004, páx. 1.

23 Apartado 12 a) da COMUNICACIÓN DA COMISIÓN relativa á definición de mercado de referencia para efectos da normativa da Unión en materia de competencia (C/2024/1645), publicada no Diario Oficial n.º C 1645 do 22 de febreiro de 2024.

expediente afectaría ao sector de pompas fúnebres e actividades relacionadas (CNAE S.9603).

Aínda que este sector carece de definición legal expresa, podemos seguir a noción doutrinal aceptada tanto polas Autoridades nacionais da competencia²⁴ como polas Autoridades autonómicas da competencia (vid., os estudos sobre o sector da Dirección Xeral de Defensa da Competencia da Generalitat de Cataluña de 2007²⁵; do Tribunal Galego de Defensa da Competencia de 2008²⁶; do Servizo Vasco de Defensa da Competencia de 2010²⁷, xa citados, así como a Resolución do Consello de Defensa da Competencia de Andalucía Expediente S/12/2015 Tanatorio Pedrera do 16 de decembro de 2015) e polo Tribunal de Contas no seu Informe de Fiscalización da Xestión de servizos funerarios e de cemiterios, do 20 de xullo de 2006.

Conforme a ela, o mercado de servizos mortuorios ou funerarios, nun sentido amplo, comprende todas aquelas actividades que se realizan desde que se produce a defunción dunha persoa ata o momento da súa inhumación ou incineración. Por tanto, os servizos mortuorios ou funerarios configúranse como un mercado autónomo para efectos de defensa da competencia, no que se incluírían actividades diferenciadas de moi diversa natureza. Entre elas cabería citar as seguintes: información sobre os trámites administrativos preceptivos da defunción; prácticas hixiénicas no cadáver e restos humanos; subministración de féretros e demais material funerario; enferetramento e traslado do cadáver ou restos humanos; servizos de tanatorio (velorio, tanatopraxia,

24 Informe do extinto Tribunal de Defensa da Competencia (en diante TDC) sobre a concentración C-85/04, INTUR/Euro Stewart; Informes do extinto Servizo de Defensa da Competencia económica N-04045 INTUR/SCI SPAIN, N-04046 INTUR/EURO STEWART e N-05031 INTUR/FUNERARIAS DO ALTO ARAGÓN; Resolución da Comisión Nacional da Competencia (en diante CNC) do 3 de marzo de 2009, Funerarias de Baleares, Expdte. 650/08.

25 "(...) os servizos funerarios comprenden todos aqueles actos, trámites e dilixencias necesarios desde que se produce a defunción ata que o cadáver é inhumado ou incinerado." Páx. 3.

26 "(...) o mercado de servizos funerarios entendido nun sentido amplo comprende todas as actividades a que dá lugar a morte dunha persoa ata que recibe sepultura". Páx. 81.

27 "(...) o mercado de servizos funerarios comprende as prácticas que se desenvolven desde o momento da defunción ata o momento anterior á inhumación ou cremación, excluindo as actividades de carácter exclusivamente relixioso". Páx. 45.

tanatoestética e demais prácticas sanitarias; depósito de cadáveres, entre outros); e unha serie de servizos complementarios, como os de organización de exequias; alugueiro de vehículos de acompañamento; publicación de necrolóxicas; axuda psicolóxica, entre outros. En relación co transporte, este debe ser realizado por empresas de pompas fúnebres legalmente establecidas, tendo consideración de transporte privado complementario.²⁸

Por iso o mercado afectado neste suposto é o constituído polos servizos mortuorios ou funerarios, incluíndo as actividades que van desde o falecemento dunha persoa ata o momento en que recibe sepultura ou é incinerada, podendo diferenciarse como mercados separados os Servizos Funerarios, os de Tanatorio²⁹ e os de transporte de cadáveres ³⁰.

Neste expediente concreto, o mercado afectado sería o dos traslados de cadáveres e outros servizos funerarios. En relación co transporte, este debe ser realizado por

28 Artigo 41 do Regulamento de Ordenación do Transporte Terrestre. O traslado de cadáveres queda fóra do ámbito do transporte.

29 En diversos pronunciamentos, desde o TDC considerouse ao mercado de servizos de tanatorio, nos que se inclúe os de velorio, como mercado de referencia independente dos servizos funerarios ou mortuorios (Resolución do TDC 16 de marzo de 2001, Expdte. R 461/00, Cemiterio La Paz; Resolución do TDC, de 20 xuño 2001, Expdte. 495/00, Velorios Madrid, entre outras). Da mesma maneira pronúnciase a Comisión Nacional da Competencia (CNC) na súa Resolución do 17 de setembro de 2008 (Expdte. C-0097/08, 3i/MÉMORA). O Consello da Axencia da Competencia e da Regulación Económica de Andalucía (CDCA) en diversos pronunciamentos tamén considerou o mercado de tanatorios como mercado diferenciado, entre elas a Resolución do 1 de outubro de 2014, S/15/2014, TANATORIOS DE HUELVA S.L. e a Resolución do 16 de decembro de 2015, S/12/2015, "TANATORIO PEDRERA. Neste mesmo sentido pronunciouse o Pleno da Autoridade galega na súa Resolución R 3/2014 – Tanatorio de Catoira, do 4 de xullo de 2014 e mais recentemente na Resolución n.º 4/2022 Tanatorio de Poio do 16 de decembro de 2022.

30 Neste sentido a Resolución da CGC R 3/2014 – Tanatorio de Catoira, do 4 de xullo de 2014 sinala que no mercado de servizos funerarios ou mortuorios cabe diferenciar dúas actividades diferentes: a) o servizo de transporte de cadáveres desde o domicilio no lugar de falecemento ao tanatorio, proporcionado por unha "empresa de servizos funerarios"; e b) o servizo de tanatorio, fornecido por unha "empresa de tanatorio", aínda que é frecuente que unha mesma empresa preste os dous tipos de servizos.". Da mesma maneira a Resolución da CDCA do 1 de outubro de 2014, S/15/2014, TANATORIOS DE HUELVA S.L. afirma que: "A maiores, a autoridade nacional de competencia admitiu a posibilidade de desagregar o mercado de servizos funerarios noutros mercados máis estreitos, como poden ser o de prestación de servizos de traslado de cadáveres fóra do termo municipal ou o de servizos de tanatorio (vgr. Informe N-05031 INTUR), cousa que parece lóxica se, como é o caso, non todas as empresas de pompas fúnebres contan con instalacións propias de tanatorio."

empresas de pompas fúnebres legalmente establecidas, tendo consideración de transporte privado complementario³¹. Dentro do mercado de recollida e traslado de cadáveres, cabe definir un sub segmento que é o da recollida e traslado xudicial, caracterizado por prestarse en réxime de exclusiva mediante o correspondente procedemento de licitación³² e que se refire á recollida e traslado dos cadáveres que determinen as autoridades xudiciais para a realización de autopsia. Trátase dun servizo prestado pola entidade que previamente se presentara á licitación correspondente e que resultou adxudicataria.

Este é delimitado polo obxecto dos contratos administrativos licitados pola Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes relativos ao “Servizo de transporte de cadáveres, que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicamento Legal de Galicia” e que constitúen o propio obxecto da licitación pública na que se suscitaron as prácticas que motivaron a incoación do presente expediente sancionador. Resulta evidente que cada un dos epígrafes, ou polo menos, algún deles, podería constituír un mercado propio (por exemplo o da autopsias) pero é a licitación conxunta de todos eles a que configura o obxecto do contrato e polo tanto, o mercado de produto, na medida que cada un dos licitadores debe estar en condicións de prestar todos e cada un dos servizos que configuran o obxecto do contrato, que a tales efectos se configurarían como mercados conexos entre si. Agora ben, as contratacións presentan potenciais efectos nos mercados correspondentes aos diferentes servizos funerarios que se prestarían unha vez finalizada a autopsia ou exame médico-forense, como serían os servizos de traslado ata o tanatorio e/ou cemiterio, o acondicionamento do cadáver, arranxos florais, incineración ou inhumación, etc.

31 Artigo 139.1 do Real Decreto 1211/1990, do 28 de setembro, polo que se aproba o Regulamento da Lei de Ordenación dos Transportes Terrestres sinala que “O transporte funerario deberá ser realizado por empresas de pompas fúnebres legalmente establecidas, tendo a consideración de transporte privado complementario”

32 CNMC Expte. S/DC/0595/16, FUNERARIAS AGRUPADAS ALBACETE

4. 2.- MERCADO XEOGRÁFICO

Como sinala a SUBDIC na súa PR, desde o punto de vista xeográfico, as presuntas prácticas anticompetitivas prodúcense no conxunto da Comunidade Autónoma de Galicia, isto é así porque neste contrato a actividade concreta de recollida e traslado de cadáveres desempeñase nun ámbito xeográfico relevante definido en función das 11 áreas territoriais correspondentes ás subdireccións do IMELGA cunha área de influencia que non excede do ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia.

Con todo a practica advertida prodúcese no lote 1 das referidas licitacións no ámbito das provincias da Coruña e Pontevedra. Aínda que desde os primeiros pronunciamentos do Tribunal de Defensa da Competencia, nos do Consello da Comisión Nacional da Competencia como, da CNMC e as Autoridades autonómicas da Competencia considerouse o carácter local do mercado xeográfico dos servizos funerarios, en especial nos servizos de tanatorio, neste caso sinalamos que o mercado afectado sería o dos traslados de cadáveres e outros servizos funerarios que se refiren á recollida e traslado dos cadáveres que determinen as autoridades xudiciais para a realización de autopsia, sendo un servizo prestado polo operador que previamente fose adxudicatario da licitación correspondente polo que o ámbito xeográfico sería o correspondente a uns partidos xudiciais dentro das provincias da Coruña e de Pontevedra.

5.- CUESTIÓN PREVIAS

5.1.- LEXISLACIÓN APLICABLE

5.1.1. AO ÁMBITO COMPETENCIAL ONDE SE PRODUCEN OS FEITOS

A conduta obxecto de investigación (Contratación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicamento Legal de Galicia) está contemplada no Real Decreto 2166/1994, do 4 de novembro, sobre traspaso de funcións da Administración do Estado á Comunidade Autónoma de Galicia en materia de provisión de medios materiais e económicos para o funcionamento da Administración de Xustiza. Estas funcións foron asumidas pola Comunidade Autónoma de Galicia mediante o Decreto 394/1994, do 29 de decembro, sobre asunción de funcións transferidas. Entre as funcións traspasadas á Comunidade Autónoma de Galicia inclúese o pago dos gastos asociados aos levantamentos e traslados de cadáveres cuxa autopsia é preceptiva.

A normativa de sanidade mortuoria en Galicia, na medida que o artigo 33.1 do Estatuto de autonomía de Galicia atribúe á Comunidade Autónoma o desenvolvemento lexislativo e a execución da lexislación básica do Estado en materia de sanidade interior, está contida no Decreto 129/2023, do 31 de agosto, de sanidade mortuoria de Galicia. O transporte de cadáveres está regulado na Sección 1ª do Capítulo V do referido Decreto nos artigos 13 e seguintes.

5.1.2 AO PROCEDEMENTO DE CONTRATACIÓN

A licitación pública na que se produciron os feitos que poderían ter infrinxido a LDC tramitouse conforme as previsións da Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, pola que se traspoñen ao ordenamento xurídico español as Directivas do Parlamento Europeo e do Consello 2014/23/UE e 2014/24/UE, do 26 de febreiro de 2014.

Así mesmo resulta de aplicación ao procedemento de licitación o Regulamento xeral da

Lei de contratos das Administracións Públicas, aprobado polo Real Decreto 1098/2001, do 12 de outubro.

5.1.3.- AO ÓRGANO COMPETENTE PARA COÑECER OS FEITOS

No que incumbe á competencia para coñecer da posible infracción da LDC é preciso lembrar que o art. 26, dos Estatutos do Instituto Galego do Consumo e da Competencia, establece o seguinte:

"1. A Comisión Galega da Competencia, como órgano colexiado independente, adscrito ao Instituto Galego do Consumo e da Competencia, será a encargada, de acordo coa norma reguladora do Instituto Galego do Consumo e da Competencia, destes estatutos e demais normativa, da aplicación na Comunidade Autónoma de Galicia da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de defensa da competencia, segundo os criterios establecidos pola Lei 1/2002, de coordinación de competencias entre o Estado e as comunidades autónomas en materia de defensa da competencia.

2. Correspóndelle á Comisión Galega da Competencia as seguintes funcións:

a) Instruír e resolver expedientes sobre condutas prohibidas pola Lei de defensa da competencia e de control de axudas públicas.

[...]."

No que incumbe á regulación substantiva sobre prácticas prohibidas, a LDC dispón no seu art. 1 que:

"1. Prohíbese todo acordo, decisión ou recomendación colectiva, ou práctica concertada ou conscientemente paralela, que teña por obxecto, produza ou poida producir o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia en todo ou parte

do mercado nacional e, en particular, os que consistan en:

a) A fixación, de forma directa ou indirecta, de prezos ou doutras condicións comerciais ou de servizo.

b) A limitación ou o control da produción, a distribución, o desenvolvemento técnico ou os investimentos.

c) A repartición do mercado ou das fontes de aprovisionamento.

[...]

5.2.- CUESTIÓN PREVIA: UTES E CONTRATACIÓN PÚBLICA. APLICACIÓN AO SUPOSTO.

Desde a aprobación da Lei 18/1982, do 26 de maio, sobre réxime fiscal de agrupacións e unións temporais de Empresas e das Sociedades de desenvolvemento industrial rexional³³, a figura das Unións Temporais (UTE) foi obxecto de debate polos efectos negativos que este “sistema de colaboración entre empresarios”, como o denomina a propia Lei 18/1982³⁴, podería producir no ámbito da aplicación do dereito da competencia.

Desde o punto de vista da contratación pública defendéronse as vantaxes que supón a concorrencia de empresas en UTEs ás licitacións, na medida que estas facilitan a presentación de ofertas por parte daquelas empresas que de maneira individualizada non poderían participar nesa licitación. Ese maior número de concorrentes debería de

33 O art. 1.1 da devandita lei afirma que “Terán a consideración de Unión Temporal de Empresas o sistema de colaboración entre empresarios por tempo certo, determinado ou indeterminado para o desenvolvemento ou execución dunha obra, servizo ou subministración.”

34 Art. 7.1 “Terán a consideración de Unión Temporal de Empresas o sistema de colaboración entre empresarios por tempo certo, determinado ou indeterminado para o desenvolvemento ou execución dunha obra, servizo ou subministración”.

comportar unha vantaxe prol-competitiva nese mercado que, como reiteradamente se lembra, caracterízase por unha reducida concorrencia de licitadores³⁵.

É evidente que as UTEs non serán restritivas da competencia cando estean formadas por empresas que non son competidores reais ou potenciais nese mercado (como son as formadas por empresas do mesmo grupo) ou cando estean formadas por empresas que non están presentes no mesmo mercado nin tampouco o será cando esas UTEs estean constituídas por empresas que non terían capacidade para poder concorrer á licitación de maneira individual.

En España tanto a CNMC como as Autoridades autonómicas de competencia recoñeceron, de maneira reiterada, que as UTEs en si mesmas non son restritivas da competencia³⁶ pero advirte da necesaria vixilancia que sobre elas se debe de realizar³⁷. Da mesma opinión é a xurisprudencia. Así a SAN do 15 de outubro de 2012³⁸ dispón no seu Razoamento Xurídico Quinto que:

“A creación dunha UTEs non constitúe un acordo anticompetitivo se as empresas concertadas non teñen capacidade técnica ou financeira suficiente para alcanzar por si mesmas o obxecto da licitación e por tanto non poden concorrer de forma individual. Nese caso enténdese que dado que non son competidores potenciais na licitación de que se trate non se produce restrición algunha da competencia. (punto

35 Como sinala a CNMC “(...) a intensidade da competencia no aprovisionamento público é reducida, como revela a elevada porcentaxe de licitacións cun único participante (en case un 34% dos contratos estatais hai un único participante, e nun 66% dos contratos estatais hai 3 ou menos participantes).” E/CNMC/004/18 - RADIOGRAFÍA DOS PROCEDIMENTOS DE CONTRATACIÓN PÚBLICA EN ESPAÑA, p. 50.

36 Resolucións da CNMC do 15 de xaneiro de 2015 (Expte. S/0743/13, Postes de Formigón) e do 5 de setembro de 2016 (Expte. S/DC/0525/14, Cementos), Resolución da CGC do 9 de decembro de 2025 R18/2025 - Transporte de viaxeiros UTEs 2.

37 “Como xa sinalamos, as propias normas que regulan o funcionamento das UTE advirten sobre o uso abusivo deste tipo de entidades e a necesidade da súa vixilancia para evitar prácticas restritivas da competencia, e as partes debían ser coñecedoras de tales advertencias polo que non se pode alegar descoñecemento ao respecto de que as condutas non podían ocasionar problemas de competencia.” Resolución da CNMC do 30 de xullo de 2016 (Expte. S/0519/14 INFRAESTRUTURAS FERROVIARIAS).

38 Sentenza AN do 15 de outubro de 2012 ECLI:ES:AN:2012:4315

143 das Directrices sobre a aplicabilidade do artigo 81 da Tratado CE aos acordos de cooperación horizontal)."

Neste mesmo sentido a SAN do 24 de abril de 2024³⁹ no seu Fundamento de Dereito Décimo noveno afirma que:

"A análise desta cuestión esixe partir do feito de que, en efecto, as UTEs non supoñen en si mesmas unha restrición da competencia e poden, pola contra, contribuír a asegurar esta, especialmente nos procesos de licitacións nos que, de non acudir á devandita forma de colaboración, algunhas empresas non poderían participar nos mesmos. É dicir, a utilización de UTE para participar en procedementos de licitación pode, nalgunhas ocasións, ter efectos positivos, ao facilitar o acceso ao financiamento de grandes investimentos e permitir a participación de empresas que poñan en común recursos complementarios.

As UTEs réxense pola Lei 18/1982, do 26 de maio, sobre Réxime Fiscal de Agrupacións e Unións Temporais de Empresas e das Sociedades de Desenvolvemento Industrial Rexional, cuxo artigo 2 revela xa a preocupación do lexislador pola incidencia que a actividade destas formas organizativas pode ter en materia fiscal e de defensa da competencia, polo que prevén que as UTEs deben estar sometidas a vixilancia permanente por parte das autoridades de ambos os ámbitos: "As actividades e repercusións económicas das Agrupacións de Empresas e Unións Temporais de Empresas serán obxecto de especial vixilancia polo Ministerio de Facenda, para constatar se a súa actividade se dedicou exclusivamente ao cumprimento do obxecto para o que fosen constituídas. O cumprimento desta función realizarase pola Inspección Financeira Tributaria, sen prexuízo, e con independencia da aplicación polos Organismos ou Tribunais correspondentes das medidas ordinarias ou especiais establecidas ou que se establezan para evitar actividades monopolísticas ou prácticas restritivas da competencia".

³⁹ Sentenza AN do 24 de abril de 2024 ECLI:ES:AN:2024:2258

A Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, pola que se traspoñen ao ordenamento xurídico español as Directivas do Parlamento Europeo e do Consello 2014/23/UE e 2014/24/UE, do 26 de febreiro de 2014, é exemplo tamén da devandita prevención fronte á posible utilización da UTE para encubrir prácticas anticompetitivas, (...)”

Mais recentemente tamén a SAN do 25 de febreiro de 2026⁴⁰ dispón no mesmo sentido no seu Fundamento de Dereito sexto que:

“Como é sabido, a constitución dunha Unión Temporal de Empresas é lícita desde o punto de vista das normas de competencia cando entre outros supostos as empresas carecen individualmente de capacidade para concorrer a unha licitación.

Paralelamente, a constitución dunha unión temporal de empresas presenta indicios dun acordo que ten por obxecto eliminar ou restrinxir a competencia nos seguintes supostos:

Cando a unión temporal de empresas non sexa necesaria porque cada unha das empresas partícipes puidese participar de forma individual ou en grupos de menor dimensión.

Cando na unión temporal de empresas participan todas as empresas presentes no mercado ou un número significativo delas.

Cando se constata un emprego sistemático das mesmas unións temporais de empresas en todas as licitacións sen rupturas no tempo.

Cando existe posibilidade de concorrer con ofertas menos restritivas da

40 Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:ES:AN:2026:1139

competencia que a formación da unión temporal de empresas.

Cando poida presumirse que tras a unión temporal de empresas hai unha intención de monopolizar as licitacións ou de controlar ou repartirse o mercado.

Cando existe subcontratación en favor dunha empresa a cambio de que non participe na licitación”

Por último, hai que ter en conta o disposto na Comunicación (2023/C 259/01) da Comisión Europea “Directrices sobre a aplicabilidade do artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea aos acordos de cooperación horizontal” (en diante as Directrices)⁴¹. O artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea (TFUE) e o artigo 1 LDC teñen como obxectivo asegurar que as empresas non utilicen acordos de cooperación horizontal para impedir, restrinxir ou falsear a competencia no mercado interior en detrimento último dos consumidores. As Directrices dispoñen que para que o art. 101 do TFUE se aplique a unha cooperación horizontal, debe existir unha forma de coordinación entre competidores, a saber, un acordo entre empresas, unha decisión de asociación de empresas ou unha práctica concertada.

Pero aínda que hai que lembrar que as Comunicacions da Comisión en materia de Dereito europeo de competencia non despregan efectos xurídicos vinculantes para os órganos xurisdiccionais nin para as autoridades nacionais⁴² e que as mesmas non establecen máis que regras de conduta⁴³, tales directrices declara o TS que, en canto

41 DOUE do 21 de xullo de 2023. As mesmas “(...) Teñen por obxecto proporcionar seguridade xurídica ao axudar ás empresas para avaliar a compatibilidade dos seus acordos de cooperación horizontal coas normas de competencia da Unión e garantir ao mesmo tempo unha protección efectiva da competencia. Tamén teñen por obxecto facilitar ás empresas a cooperación en formas economicamente desexables e contribuír así, por exemplo, ás transicións ecolóxica e dixital e ao fomento da resiliencia do mercado interior”.

42 Como sinala a sentenza do TJUE do 14 de xuño de 2011. STJUE do 14 de xuño de 2011, Pfleiderer (C-360/09, Rec. p.I-5161), apartado 21.

43 Sentenza do Tribunal de Xustiza do 29 de setembro de 2011, Arkema/Comisión, C-520/09 P, apartado 88.

recollen os criterios fixados pola xurisprudencia, “(...) poden ser tomadas en consideración como un instrumento útil de interpretación na materia”⁴⁴.

As Directrices sinalan no seu apartado 352⁴⁵ que unha UTE non restrinxirá a competencia se permite ás partes participar en proxectos que non poderían emprender individualmente, e continúa:

“Neste suposto, as partes no acordo de consorcio de licitadores non son nin competidores reais nin potenciais para a execución do proxecto. Este pode ser o caso cando as partes dun acordo de consorcio de licitadores fornecen diferentes servizos que son complementarios para efectos da participación no procedemento de licitación. Tamén pode darse o caso de que as partes do acordo de consorcio de licitadores, aínda que todas operen no mesmo mercado ou mercados, non poidan levar a cabo o proxecto individualmente, por exemplo, debido á envergadura do proxecto ou á súa complexidade.”

No suposto que se examina neste expediente hai que partir da consideración de que as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABRANCA S.L. e CARDELLE-VAZ&REY S.L., como determinaremos nesta Resolución, son competidores reais⁴⁶ no mercado da licitación e desenvolven a súa actividade no mesmo mercado de referencia, é dicir, nos mesmos mercados de produto e xeográfico.

Como sinala a doutrina “Formar unha UTE para presentarse a un concurso público é a

44 STS do 4 de maio de 2021 ECLI:ES:TS:2021:1688

45 “Un acordo dun consorcio de licitadores, independentemente da súa cualificación xurídica, non restrinxirá a competencia no sentido do artigo 101, apartado 1, se permite ás partes participar en proxectos que non poderían emprender individualmente. Neste suposto, as partes no acordo de consorcio de licitadores non son nin competidores reais nin potenciais para a execución do proxecto. Este pode ser o caso cando as partes dun acordo de consorcio de licitadores fornecen diferentes servizos que son complementarios para efectos da participación no procedemento de licitación. Tamén pode darse o caso de que as partes do acordo de consorcio de licitadores, aínda que todas operen no mesmo mercado ou mercados, non poidan levar a cabo o proxecto individualmente, por exemplo, debido á envergadura do proxecto ou á súa complexidade.”

46 Directrices, apartado 16.

forma máis sinxela de eliminar a competencia entre os licitadores. As empresas non se presentan ao concurso individualmente, o que lles obrigaría a axustar a súa oferta o máis posible para vencer ás dos demais, senón que o fan a través da UTE e repártense os beneficios á conta do interese público.”⁴⁷

Tamén hai que ter en conta que ao examinar a concorrência de UTEs a unha licitación pública e examinar se restrinxe ou non esta UTE a competencia, será necesario realizar pola respectiva autoridade de competencia un “test de legalidade” o cal terá por finalidade:

- a) determinar se a concorrência en UTE por parte desas empresas constitúe un acto colusorio de repartición de mercado.
- b) apreciar se ese acordo entre empresas ten un grao de nocividade suficiente para ser considerada como unha restrición da competencia.

O test tradicional a aplicar para determinar a licitude da UTE é o denominado “**test da capacidade**” ou “**test da necesidade**”. De acordo co mesmo se as empresas que se asocian en UTE para concorrer a unha licitación pública tivesen capacidade para presentarse a esa mesma licitación de maneira individual habería que considerar como ilícita a constitución desa UTE.

Por iso cando a participación de varias empresas nunha UTE é obxectivamente necesaria para que as mesmas poidan concorrer a unha licitación pública,“(…) o acordo subxacente entre elas non restrinxe a competencia porque as empresas non son competidoras entre si nesa concreta licitación.”⁴⁸

47 ALFARO AGUILA-REAL, J.; “UTES e Dereito da Competencia”, [derechomercantilesmana.blogspot.com](https://derechomercantilesmana.blogspot.com/2020/05/utes-y-derecho-de-la-competencia.html), <https://derechomercantilesmana.blogspot.com/2020/05/utes-y-derecho-de-la-competencia.html>

48 ARMENGOL I GASULL, O, “Unións temporais de empresas e Dereito da Competencia”, *Economía Industrial*, n.º 415, 2020, p. 60.

Este é o criterio habitual empregado pola Autoridade Nacional de Competencia en España. Así o Tribunal de Defensa da Competencia (TDC) na súa Resolución do 20 de xaneiro de 2003⁴⁹ declarou que:

“Só cando as empresas concertadas carecesen da capacidade suficiente para alcanzar por si mesmas o obxecto da licitación e non puidesen concorrer a ela de forma individual, podería establecerse que non hai afectación da competencia”

e foi a postura que mantivo constantemente a CNMC nas súas resolucións como, por exemplo, na do 30 de xullo de 2016 na que reitera a aplicación dese “test de necesidade” ao sinalar que:

“En definitiva, e a modo de conclusión, soamente caberá apreciar o beneficio e a necesidade de asociarse a través dunha UTE para determinados contratos, e a inexistencia dunha conculcación das normas de competencia, cando non sexa posible que as empresas poidan concorrer aos mesmos de maneira individual ante a súa falta de capacidade. Só nestes supostos pode acollerse a posibilidade de constituírse puntualmente en UTE. Con todo, non é iso o que sucede en relación coas empresas constitutivas da UTE obxecto do presente expediente, tal como veremos a continuación.”⁵⁰

De igual maneira a Audiencia Nacional⁵¹ acollendo esta regra de aplicación do “test de necesidade” precisa de forma reiterada nas súas sentenzas que:

“(…) A creación dunha UTEs non constitúe un acordo anticompetitivo se as empresas concertadas non teñen capacidade técnica ou financeira suficiente para alcanzar por si mesmas o obxecto da licitación e por tanto non poden concorrer de

⁴⁹ Resolución do TDC do 20 de xaneiro de 2003 (Expte. R 504/01 Terapias Respiratorias Domiciliarias)

⁵⁰ Resolución da CNMC do 30 de xullo de 2016 (Expte. S/0519/14 INFRAESTRUTURAS FERROVIARIAS)

⁵¹ Sentenza da A N do 15 de outubro de 2012 – ECLI:É:AN:2012:4315

forma individual. Nese caso enténdese que dado que non son competidores potenciais na licitación de que se trate non se produce restrición algunha da competencia (...).

criterio que volve argumentar a SAN do 20 de setembro de 2023⁵²

“Esta Sala non comparte a tese da recorrente e, do mesmo xeito que a CNMC, consideramos que a constitución das UTEs e a participación a través de UTE nas licitacións públicas convocadas non respondían a parámetros de necesidade obxectiva nin competitiva.”

E insiste na súa sentenza do 24 de abril de 2024⁵³ no Fundamento de Dereito Vixésimo no que afirma que:

“Atendendo á anterior doutrina xurisprudencial, corresponde agora a este Tribunal analizar se concorrían razóns competitivas que puidesen xustificar a intervención das empresas, entre elas a recorrente, en forma de UTE nas licitacións públicas convocadas por diversas administracións públicas no mercado analizado na resolución agora impugnada. E para iso debemos determinar se existía unha necesidade obxectiva que xustificase a concorrencia da recorrente xunto con outras empresas baixo este sistema de colaboración entre empresas, tal e como as conceptúa o artigo 7. Un da Lei 18/1982, do 26 de maio.”

“A análise desta cuestión esixe partir do feito de que as UTEs non supoñen en si mesmas unha restrición da competencia e poden, pola contra, contribuír a asegurar esta, especialmente nos procesos de licitacións nos que, de non acudir á devandita forma de colaboración, algunhas empresas non poderían participar nos mesmos. É dicir, a utilización de UTE para participar en procedementos de licitación pode,

52 Sentenza da A N do 20 de setembro de 2023 – ECLI:ES:AN:2023:4638

53 Sentenza da A N do 24 de abril de 2024 – ECLI:ES:AN:2024:2255.

nalgunhas ocasións, ter efectos positivos, ao facilitar o acceso ao financiamento de grandes investimentos e permitir a participación de empresas que poñan en común recursos complementarios”

No mesmo sentido pronúnciase o Tribunal Superior de Xustiza de Galicia (TSJG) na súa sentenza de 10 de marzo de 2023⁵⁴ ao sinalar que:

“QUINTO.- Que, así pois, a licitación en UTE por Alsa e Monbus en 5 lotes (4 deles os máis importantes) non está xustificada e responde á conduta, prohibida, de repartirse o mercado tendo en conta que as UTEs resultan anticompetitivas, xustificándose a colaboración entre varias empresas cando, pola súa capacidade financeira ou técnica, necesiten complementarse, maiormente cando da unión se deducen eficiencias para os consumidores, pero neste caso, de ningún xeito se acredita nin a necesidade nin os efectos beneficiosos que, no seu caso, haberían de resultar na tramitación do expediente (...)”

“(...) a CNMC para apreciar a legalidade dunha UTE, ou se contravén a LDC, realiza o test de legalidade, axuizando a compatibilidade das UTEs co dereito da competencia, sobre a base da súa necesidade obxectiva, apreciando que a infrinxe se as empresas teñen capacidade de presentarse á licitación separadamente, obrigando a analizar a capacidade técnica e financeira de cada unha, efectuando unha análise caso por caso, establecendo a CNMC a doutrina sobre infracción do art. 1 LDC en contratación pública, en Resolucións de 29-9-2016, extp. 007/16, Axencias de Viaxe, de 30-6-2016, exp. 019/14, Infraestruturas Ferroviarias, de 16-1-2015, extp. 0473/13, Postes de Formigón”.

Este **“test da capacidade”** ou **“test da necesidade”** obriga ás empresas que participan nas UTES a facer unha análise de necesidade obxectiva e un exercicio de autoavaliación

⁵⁴ Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 10 de marzo de 2023, ECLI:ES:TSJGAL:2023:1418

para os efectos de determinar se cada unha delas conta coa capacidade técnica e/ou financeira á luz das esixencias que impón a licitación. Esta análise de necesidade obxectiva debe partir dos requisitos do proxecto obxecto de contratación tal e como se detallan nos pregos da licitación.

O segundo dos elementos que de acordo co **"test da capacidade"** ou **"test de necesidade"** deberían de acreditar as empresas que cooperan para presentar ofertas conxuntas a través dunha UTE sería o de probar que da formación das UTEs se produciron efectos beneficiosos para os consumidores.

Hai que ter en conta que o apartado 359 das Directrices dispón que: *"En esencia, as condicións do artigo 101, apartado 3, poden cumprirse se a oferta conxunta permite ás partes presentar unha oferta máis competitiva que as ofertas que poderían presentar por si soas (en termos de prezo ou calidade) e os beneficios que se derivan para a entidade adjudicadora e os consumidores finais superan as restricións da competencia. As eficiencias deben repercutirse nos consumidores e non cumprirán as condicións do artigo 101, apartado 3, se só benefician ás partes do acordo conxunto de consorcio de licitadores"*, de tal maneira que un acordo de consorcio entre empresas con capacidade para licitar de forma individual pode xerar eficiencias que xustifiquen a restrición que supón para a competencia esta licitación conxunta en UTE en virtude do art. 101.3 do TFUE.

De acordo con iso se a oferta conxunta permite ás partes presentar unha oferta máis competitiva que as que poderían presentar por si soas, en termos de prezo ou calidade, e os beneficios que se derivan para a entidade adjudicadora e os consumidores finais superan amplamente as restricións que á competencia supón a coordinación na presentación das ofertas, quedarán ao amparo do art. 103.1 TFUE e do art. 1.3 LDC. O referido art. 1.3 da LDC dispón que:

"3. A prohibición do apartado 1 non se aplicará aos acordos, decisións,

recomendacións e prácticas que contribúan a mellorar a produción ou a comercialización e distribución de bens e servizos ou a promover o progreso técnico ou económico, sen que sexa necesaria decisión previa algunha para ese efecto, sempre que:

- a) Permitan aos consumidores ou usuarios participar de forma equitativa das súas vantaxes.*
- b) Non impoñan ás empresas interesadas restricións que non sexan indispensables para a consecución daqueles obxectivos, e*
- c) Non consintan ás empresas partícipes a posibilidade de eliminar a competencia respecto dunha parte substancial dos produtos ou servizos contemplados”*

A aplicación da excepción contemplada neste art. 1.3 LDC supéditase, como sinalan as “Directrices sobre a aplicabilidade do art. 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea aos acordos de cooperación horizontal”, a catro condicións acumulativas, dúas delas positivas e outras dúas negativas⁵⁵:

- a) o acordo debe dar lugar a un aumento da eficacia, é dicir, debe contribuír a mellorar a produción ou a distribución dos produtos ou contribuír a promover o progreso técnico ou económico.
- b) as restricións deben ser indispensables para alcanzar eses obxectivos, é dicir, as melloras de eficiencia.
- c) debe reservarse aos consumidores unha participación equitativa no beneficio resultante, é dicir, as melloras de eficiencia, incluídas as cualitativas, logradas mediante as restricións indispensables deben procurar un beneficio suficiente aos consumidores de tal modo que polo menos se lles compensen os efectos

⁵⁵ Apartado 36 Directrices sobre a aplicabilidade do artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea aos acordos de cooperación horizontal (2023/C 259/01).

restritivos do acordo. Por tanto, non abonda con que as eficiencias só beneficien ás partes do acordo. Para efectos das presentes Directrices, os «consumidores» son os clientes das partes do acordo e os compradores posteriores.

d) o acordo non debe ofrecer ás partes a posibilidade de eliminar a competencia respecto dunha parte substancial dos produtos de que se trate.

Neste mesmo sentido a recente sentenza do Tribunal Supremo do 26 de maio de 2026⁵⁶ manifesta sobre a aplicación do art. 1.3 LDC así como o 103.1 TFUE o seguinte:

“Esta Sala, seguindo ao Tribunal de Xustiza, precisou que os requisitos do precepto son de concorrencia acumulativa, de modo que a falta dun só exclúe a excepción (sentenzas do 17 de setembro de 2018, recurso 2452/2017, e do 17 de marzo de 2021, recurso 1363/2020). Así mesmo, sostivemos que a carga de probar que concorren recae sobre quen invoca a excepción. O Tribunal de Xustiza, na sentenza do 6 de outubro de 2009 (GlaxoSmithKline, asuntos acumulados C-501/06 P e outros), declarou que «corresponde a quen invoca esta disposición demostrar, mediante argumentos e probas convincentes, que concorren os requisitos esixidos para obter unha exención», de modo que «a carga da proba incumbe á empresa que solicita que se lle aplique a exención» (§82), de modo que «a carga da proba incumbe á empresa que solicita que se lle aplique a exención» (§ 83). Esta Sala fixo súa esa doutrina nas sentenzas do 17 de setembro de 2018 e do 17 de marzo de 2021, antes citadas. No mesmo sentido, o artigo 50.2 da Lei 15/2007 e o artigo 2 do Regulamento (CE) n.º 1/2003 .”

En resumo, conforme a este criterio do **“test da capacidade”** ou **“test da necesidade”** haberá que examinar se as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A., FUNERARIA CASABRANCA, S.L. e CARDELLE-VAZ & REY, S.L., investigadas neste expediente sancionador:

a) tiñan capacidade para presentarse ás licitacións separadamente e de maneira

⁵⁶ Sentenza do Tribunal Supremo do 26 de maio de 2026, ECLI:ES:TS:2026:2833

individual e

b) se da formación das UTEs se produciron efectos beneficiosos ou eficiencias para os consumidores que superan amplamente as restricións que á competencia supón a coordinación na presentación das ofertas.

Para examinar estes dous elementos teremos como base o extenso traballo de investigación realizado pola SUBDIC durante o prazo de instrución do expediente sancionador así como todas as achegas realizadas polas empresas, recollidas na PR da SUBDIC e nas alegacións presentadas ao mesmo.

5.2.1.- CAPACIDADE DAS EMPRESAS PARA PRESENTARSE Á LICITACIÓN SEPARADAMENTE

De acordo con ese **"test de legalidade"** o primeiro que será necesario examinar neste expediente é se as UTEs TRANSJUCA permitiron ás empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE-VAZ & REY S.L., participar nunha licitación na que non poderían participar se o tentasen de forma individual cada unha delas.

En caso de acreditar que as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE-VAZ & REY, S.L., non podían presentar ofertas á licitación de maneira individual non terían a consideración de competidores nin reais nin potenciais nela.

Como vimos a recente SAN do 25 de febreiro de 2026⁵⁷ sinala entre os supostos nos que a constitución dunha UTE presenta indicios de acordo que ten por obxecto eliminar ou restrinxir a competencia, o seguinte:

"Cando a unión temporal de empresas non sexa necesaria porque cada unha das empresas partícipes puidese participar de forma individual ou en grupos de menor dimensión."

57 Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:ES:AN:2026:1139

Para examinar a capacidade das empresas para presentarse separadamente á licitación haberá que ter en conta os requisitos de capacidade e solvencia esixidas nos Pregos de Cláusulas Administrativas Particulares (PCAP) que rexen os procedementos de contratación (Expedientes 2020 e 2024) así como a dispoñibilidade dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios tamén previstos nos PCAP.

Estes PCAP actúan a modo de barreira de entrada xa que serven para considerar se ese licitador, a xuízo da Administración convocante, pode por si só concorrer a esa licitación, ou se necesitaría a súa concorrencia en UTE con outras empresas para alcanzar ese limiar mínimo de solvencia⁵⁸. Como sinala a CNMC na súa Guía sobre contratación pública e competencia, a solvencia económico-financeira e técnico-profesional do licitador debe estar vinculada ao obxecto do contrato e ser proporcional ao mesmo⁵⁹.

Ao examinar este tema é preciso recordar que a empresa CARDELLE VAZ&REY S.L. non pertenceu á UTE TRASNSJUCA 4 pero si á UTE TRASNSJUCA 5⁶⁰.

5.2.1.1.- Capacidade.

De acordo á documentación que obra no expediente, as mercantís investigadas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A., FUNERARIA CASABLANCA, S.L. e CARDELLE-VAZ & REY, S.L., que participaron nas UTEs TRANSJUCA dispoñerían de capacidade para concorrer ao lote 1 dos expedientes 2020 e 2024, de acordo á súa declaración responsable complementaria ao DEUC⁶¹.

58 "A avaliación de se as partes son capaces de competir individualmente nun procedemento de licitación e, por tanto, son competidoras, depende en primeiro lugar dos requisitos incluídos nas normas de licitación." Apartado 353. Comunicación (2023/C 259/01) da Comisión Europea "Directrices sobre a aplicabilidade do artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea aos acordos de cooperación horizontal."

59 Guía sobre contratación pública e competencia. Comisión Nacional da Competencia p. 13. Pódese consultar en: https://www.cnmc.es/sites/default/files/1185702_0.pdf

60 Cardelle Vaz&Rey S.L., iniciou a súa actividade o 1 de xaneiro de 2020. (BORME N.º 23, ano 2020)

61 Documento europeo único de contratación (DEUCS) unidos. DEUCS localizados no expediente co seguinte roteiro: Cartafol "06. Anexo V. Expte.Contratación.2024" > 07-sobre A UTE TRANSJUCA 5 > DEUCS UNIDOS.pdf."

5.2.1.2.- Solvencia económica e financeira.

O criterio para acreditar a solvencia económica e financeira é o volume anual de negocios no ámbito do contrato. De acordo co Prego de Cláusulas Administrativas Particulares (PCAP) que rexeron as contratacións nos dous expedientes se reputará solvente o licitador que acredite un “volume anual de negocios”, no ámbito a que se refire a presente contratación, por un importe igual ou superior á suma do valor estimado do lote ao que se presente, tendo en conta o mellor exercicio dentro dos tres últimos anos dispoñibles⁶².

Os PCAP que rexen os procedementos de contratación (Expedientes 2020 e 2024), establecen os seguintes valores estimados do Lote 1⁶³:

LOTE	2020	2024
1	256.002,58	162.714,72

O medio para acreditar o requisito de solvencia económica son as contas anuais depositadas no correspondente rexistro oficial.

De acordo coa documentación que obra no expediente, as mercantís POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.⁶⁴ dispoñerían da solvencia económica e financeira para concorrer por si soas ao Lote 1 do Expediente 2020⁶⁵.

Así mesmo, as mercantís CARDELLE VAZ&REY S.L., POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. E FUNERARIA CASABLANCA S.L. dispoñerían da solvencia económica e financeira para

62 Contido nos PCAP localizados no expediente coas seguintes rutas:

Ano 2020: Cartafol “05. Anexo IV. Expte contratación.2020” > 01.pcap.pdf (páx.9)

Ano 2024: “Anexo V. Expte contratación.2024” > 01.PCAP.pdf (páx. 10)”

63 Contido nos PCAP localizados no expediente coas seguintes rutas:

Ano 2020: Cartafol “05. Anexo IV. Expte contratación.2020” > 01.pcap.pdf (páx.6)

Ano 2024: “Anexo V. Expte contratación.2024” > 01.PCAP.pdf (páx. 7)”

64 Cardelle Vaz&Rey S.L, iniciou a súa actividade o 1 de xaneiro de 2020. (BORME N.º 23 , ano 2020) e non formou parte da UTE TRASNSJUCA 4.

65 Solvencias localizadas no expediente co seguinte roteiro: “Anexo IV. Expte contratación.2020” > 7-Solvencia lote 1 > 2-CONTAS ANUAIS.pdf”

concorrer por si soas ao lote 1 do Expediente 2024⁶⁶.

Táboa 1: Cumprimento requisito de solvencia Económica-Financeira por empresas.

EMPRESA	2020	2024
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	CUMPRE	CUMPRE
FUNERARIA CASABLANCA, S.L.	CUMPRE	CUMPRE
CARDELLE VAZ&REY S.L.	X	CUMPRE

5.2.1.3.- Solvencia técnica.

O criterio para a solvencia técnica é a execución de traballos que garden relación co obxecto do contrato. De acordo co PCAP que rexeu as contratacións nos dous expedientes se reputará solvente o licitador que acredite a execución dun conxunto de traballos que garden relación co obxecto do contrato e que supoñan un importe igual ou superior ao orzamento de licitación sen IVE do lote ao que se presente⁶⁷.

Os PCAP que rexen os procedementos de contratación (Expedientes 2020 e 2024), establecen os seguintes orzamentos base de licitación do Lote 1⁶⁸.

LOTE	2020	2024
1	106.667,74	67.797,80

O medio para acreditar o requisito é a relación asinada dos principais servizos de igual ou similar natureza realizados nos tres últimos anos, acompañadas por certificacións

66 Solvencias localizadas no expediente co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 09.Doc adj. Lote 1 SOLVENCIAS > LOTE 1 SOLVENCIA ECONÓMICA E FINANCEIRA.pdf

67 Contido nos PCAP localizados no expediente coas seguintes rutas:

Año 2020: Cartafol "05. Anexo IV. Expte contratación.2020" > 01.pcap.pdf (páx.10)

Año 2024: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 01.PCAP.pdf (páx. 11)"

68 Contido nos PCAP localizados no expediente coas seguintes rutas:

Año 2020: Cartafol "05. Anexo IV. Expte contratación.2020" > 01.pcap.pdf (páx.5)

Año 2024: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 01.PCAP.pdf (páx. 6)"

ou declaracións acompañadas de documentación acreditativa.

De acordo á documentación que obra no expediente, as mercantís POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. dispoñerían da solvencia técnica ou profesional para concorrer por si soas ao Lote 1 dos Expedientes 2020 e 2024.⁶⁹

A mercantil CARDELLE VAZ&REY S.L. que non pertenceu á UTE TRANSJUCA 4 e non executou servizos no Expediente 2020⁷⁰, carece de solvencia técnica ou profesional para concorrer por si soa ao Lote 1 do Expediente 2024⁷¹.

Táboa 2 : Cumprimento requisito de solvencia técnica por empresas.

EMPRESA	Expediente 2020	Expediente 2024
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	CUMPRE	CUMPRE
FUNERARIA CASABLANCA, S.L.	CUMPRE	CUMPRE
CARDELLE VAZ&REY S.L.	X	NON CUMPRE

5.2.1.4.- Dispoñibilidade dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios.

O apartado 2 do prego de prescricións técnicas (PPT) dos Expedientes 2020⁷² e 2024⁷³ esixe o compromiso de dispoñer dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación de servizos funerarios:

69 As solvencias técnicas de POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A. E FUNERARIA CASABLANCA, S.L. pódense localizar no expediente coas seguintes rutas:

Ano 2020: "Anexo IV. Expte contratación.2020" > 7-Solvencia lote 1 > SOLVENCIAS LOTE 1"

Ano 2024: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 09.Doc adj. Lote 1 SOLVENCIAS > LOTE 1 SOLVENCIA TÉCNICA.pdf

70 Cardelle Vaz&Rey S.L., iniciou a súa actividade o 1 de xaneiro de 2020. (BORME N.º 23 , ano 2020)

71 A solvencia técnica de CARDELLE VAZ&REY S.L pódese localizar co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 09.Doc adj. Lote 1 SOLVENCIAS > LOTE 1 SOLVENCIA TECNICA.pdf

72 Contido no PPT localízase no expediente co seguinte roteiro: Cartafol "05. Anexo IV. Expte contratación.2020 > 01.ppt.pdf (páx. 4 a 6)

73 Contido no PPT localízase no expediente co seguinte roteiro: Cartafol "05. Anexo V. Expte contratación.2024 > 02.PPT.pdf (páx. 3 a 6)

“Os adxudicatarios comprometeranse a poñer ao dispor do IMELGA, no momento da formalización do contrato, un mínimo dunha sede para a atención dos servizos de transporte de cadáveres. Esta sede pode ser a mesma que a correspondente ás sedes das salas de autopsias indicadas no apartado 2.2 deste prego para a prestación do servizo tipo B. (...)”

“Os servizos que se lle poderán requirir ás empresas adxudicatarias son os seguintes:

2.1.- Servizo tipo A

O servizo tipo A inclúe as seguintes condicións:

Mínimo de dous coches fúnebres ao dispor da execución do contrato.

Mínimo de dúas persoas para a realización do traslado (...)”

2.2.- Servizo tipo B

Os adxudicatarios comprométense a poñer ao dispor do persoal do IMELGA, en cada un dos ámbitos territoriais aos que corresponden os lotes desta contratación, un mínimo dunha sala para a realización das probas anatómico forenses que deban ser efectuadas (...)”

A localización destas salas deberá establecerse nas cabeceiras onde están situados os centros territoriais do IMELGA ou nun radio non superior a 45 Km. das devanditas cabeceiras. (...)”

2.3.- Servizo tipo C

(...) Os adxudicatarios deberán dispoñer, no seu ámbito territorial, dunha cámara frigorífica para a conservación de cadáveres (...). Tamén terán que poñer ao dispor da administración de xustiza un servizo de conxelador de cadáveres (...)”

2.4.- Servizo tipo D

Devolución do cadáver, de ser o caso.

Para acreditar o cumprimento da dispoñibilidade dos medios materiais e humanos necesarios no documentación achegada polas UTES TRANSJUCA que consta no expediente aparece o seguinte⁷⁴.

1. Documentación técnica contida no sobre C, titularidade de FUNERARIA CASABLANCA S.L.:

- Permisos de circulación de 4 vehículos.
- Unha (1) sede en Boqueixón.
- Dúas (2) persoas da empresa ao dispor do servizo.

2. Documentación técnica contida no sobre C, titularidade de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. Constan entre outros:

- Permisos de circulación de 6 vehículos.
- Catro (4) sedes, emprazadas en Lousame, Noia, Ribeira e Outes.
- Vinte (20) persoas da empresa ao dispor do servizo.

3. Documentación técnica contida no sobre C, titularidade de CARDELLE-VAZ & REY, S.L. Constan entre outros:

- Permisos de circulación de 3 vehículos.
- Dúas (2) sedes, emprazadas en Boimorto e Arzúa.

⁷⁴ A dispoñibilidade dos medios materiais e humanos necesarios por parte das empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE-VAZ & REY S.L. localízase co seguinte roteiro:

Ano 2020: "08.Probas > Proba n.º 2 Dispoñibilidade de medios > 2020 Sedes lote 1

Ano 2024: "08.Probas > Proba n.º 2 Dispoñibilidade de medios > 2024 Sobre C (medios) lote 1.

- Tres (3) persoas da empresa ao dispor do servizo.

De acordo con ela, coa documentación achegada polas UTES TRANSJUCA, pódese concluír que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. dispoñían dos medios materiais e humanos necesarios para executar por si mesmos os servizos do Lote 1 dos Expedientes 2020 e que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE VAZ&REY S.L. dispoñían dos medios materiais e humanos necesarios para executar por si mesmos os servizos do lote 1 no Expediente 2024, como se recolle na Táboa 3.

Táboa 3: Dispoñibilidade dos medios materiais e humanos por empresas.

EMPRESA	Expediente 2020	Expediente 2024
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	CUMPRE	CUMPRE
FUNERARIA CASABLANCA, S.L.	CUMPRE	CUMPRE
CARDELLE VAZ&REY S.L.	X	CUMPRE

As empresas acreditan⁷⁵ as seguintes salas de autopsias asignadas á execución do lote na área xeográfica:

Táboa 4: Sede con sala de autopsia por municipios e empresas (2020 e 2024).

Empresa	Sede con sala autopsia	Municipio
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	RÚA OUTONIL	NOIA
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	LUGAR DO AREAL	OUTES
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	LUGAR DE PORTOBRAVO	LOUSAME
POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A.	RÚA CRISTOBAL COLON	RIBEIRA

75 Anexo V. Expte. Contratación. 2024 > 08 SOBRE C > 1-Sobre C UTE TRANSJUCA > DOCUMENTACIÓN TÉCNICA. pdf

FUNERARIA CASABLANCA, S.L.	TANATORIO MUNICIPAL	BOQUEIXÓN
CARDELLE VAZ&REY S.L.	RÚA GÁNDARA.	BOIMORTO
CARDELLE SC	C/ LUIS SEOANE	ARZÚA

5.2.1.5.- Conclusión.

En resumo, podemos concluír que polo menos dúas das tres empresas investigadas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. dispoñían das capacidades e solvencias necesarias para concorrer por si soas aos procedemento de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM (Expediente 2020) e 2024-SEXU 22 a 32-EM (Expediente 2024).

5.2.2.- SE DA FORMACIÓN DAS UTES SE PRODUCIRON EFECTOS BENEFICIOSOS OU EFICIENCIAS PARA OS CONSUMIDORES QUE SUPERAN AMPLAMENTE AS RESTRICIÓN S QUE Á COMPETENCIA SUPÓN A COORDINACIÓN NA PRESENTACIÓN DAS OFERTAS

O segundo dos elementos que de acordo co **"Test da capacidade"** ou **"test de necesidade "** deberían de acreditar as empresas que cooperan para presentar ofertas conxuntas a través dunha UTE sería o de probar que da formación das UTEs se produciron efectos beneficiosos para os consumidores.

Vimos o establecido no apartado 359 das Directrices que entende que as condicións do art. 101 apartado 3 do TFUE poden cumprirse *"se a oferta conxunta permite ás partes presentar unha oferta máis competitiva que as ofertas que poderían presentar por si soas (en termos de prezo ou calidade) e os beneficios que se derivan para a entidade adxudicadora e os consumidores finais superan as restricións da competencia. As eficiencias deben repercutirse nos consumidores e non cumprirán as condicións do artigo*

101, apartado 3, se só benefician ás partes do acordo conxunto de consorcio de licitadores”.

De acordo con iso se a UTE permite ás partes presentar unha oferta máis competitiva que as que poderían presentar por si soas, en termos de prezo ou calidade, e os beneficios que se derivan para a entidade adxudicadora e os consumidores finais superan amplamente as restricións que á competencia supón a coordinación na presentación das ofertas, quedarán ao amparo do previsto no art. 103.1 TFUE e o art. 1.3 LDC.

Como sinala o TS na súa sentenza do 4 de maio de 2021⁷⁶.

“Seguindo a liña interpretativa do Tribunal de Xustiza, nesa sentenza citada do 17 de setembro de 2018 sinalabamos (F.J. 8º) que, para efectos de determinar a adecuación ou desconformidade dunha conduta co Dereito da Competencia, para que opere a excepción prevista no artigo 101.3 TFUE, que exime da prohibición establecida no artigo 101.1, é necesario que se cumpran acumulativamente os catro requisitos anotados, a saber: 1º) que o acordo contribúa a mellorar a distribución dos produtos ou a fomentar o progreso técnico ou económico; 2º) que os consumidores participen de forma equitativa no beneficio resultante; 3º) que non se impoñan ás empresas interesadas restricións que non sexan indispensables para alcanzar tales obxectivos, e, 4º) que non se ofrezca ás devanditas empresas a posibilidade de eliminar a competencia respecto dunha parte substancial dos produtos de que se trate.”

e esta mesma sentenza tamén sinala que:

*“Por outra banda, a citada STJUE do 6 de outubro de 2009 sinala (parágrafo 92) que para que un acordo poida quedar exento con arranxo ao artigo 81.3 TCE [actual artigo 101.3 TFUE] “...é necesario que contribúa a mellorar a produción ou a distribución dos produtos ou a fomentar o progreso técnico ou económico. **Esta***

⁷⁶ STS do 4 de maio de 2021 ECLI:ES:TS:2021:1688

contribución non pode identificarse con todas as vantaxes que as empresas que participan no devandito acordo obteñen do acordo en relación coa súa actividade, senón con vantaxes obxectivas apreciáveis que poidan compensar os inconvenientes que o acordo xera no ámbito da competencia (véxase, neste sentido, a sentenza Consten e Grundig/Comisión, antes citada, pp. 502 e 503)"
(Énfase engadida)

Pero en todo caso, como afirma a sentenza do Tribunal de Primeira Instancia do 13 de xaneiro de 2004 (asunto T-67/01) e lembra o TS nas súas sentenzas do 17 de setembro de 2018⁷⁷ e de maio de 2021⁷⁸ a carga da proba da concorrencia desas eficiencias recaerá na empresa ou empresas que invoquen o beneficio da devandita disposición,

"Compete á empresa solicitante achegar todos os elementos acreditativos necesarios para demostrar a xustificación económica dunha exención e demostrar que satisfai cada un dos catro requisitos esixidos polo artigo 81 CE , apartado 3, que teñen carácter acumulativo (sentenza do Tribunal de Xustiza do 17 de xaneiro de 1984, VBVB e VBVB/Comisión, antes citada, apartados 52 e 61, e sentenza do Tribunal de Primeira Instancia do 9 de xullo de 1992, Publishers Association/Comisión, T-66/89, Rec. p. II-1995, apartado 69). Así mesmo, corresponde a esta empresa demostrar que as restricións causadas á competencia cumpren os obxectivos que persegue o artigo 81 CE, apartado 3, e que estes últimos non poden alcanzarse sen as devanditas restricións (sentenza do Tribunal de Primeira Instancia do 28 de febreiro de 2002, Compagnie générale maritime e outros/ Comisión, T-86/95 , Rec. p. II-1011, apartado 381)"

polo que corresponde ás mercantís POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE VAZ&REY S.L. demostrar que o acordo pode dar lugar a efectos favorables á competencia.

5.2.2.1.- Razóns alegadas polas empresas para concorrer en UTE ao lote 1

⁷⁷ STS do 17 de setembro de 2018 ECLI:ES:TS:2018:3398

⁷⁸ STS do 4 de maio de 2021 ECLI:ES:TS:2021:1688

En resposta á comunicación do órgano de contratación con data do 1 de xullo de 2024, (folios 41 a 44) no que notificaba e publicaba a suspensión da licitación para os lotes 1, 10 e 11 e daba traslado ás empresas afectadas para que alegasen canto tivesen por conveniente na defensa dos seus dereitos debendo xustificar a necesidade obxectiva da UTE e que a súa constitución non era contraria a Dereito, recibíuse escrito de alegacións da UTE TRANSJUCA 5 con data do 11 de xullo de 2024 (folio 45) no que manifesta que:

"1. A área territorial do Lote 1 inclúe 10 partidos xudiciais (Arzúa, A Estrada, Lalín, Muros, Negreira, Noia, Ordes, Padrón, Ribeira e Santiago de Compostela), abarcando unha gran extensión territorial, o cal fai inviable que ningunha das empresas integrantes da UTE poidan cubrir en solitario a zona correspondente ao devandito lote.

2. Os 10 partidos xudiciais, están perfectamente distribuídos entre os compoñentes da UTE, facéndose cargo cada empresa membro daqueles partidos xudiciais que lles quedan próximos ás súas centrais, o cal fai posible que se preste un servizo de calidade ao reducir os tempos de presenza inmediata.

3. Ningunha das empresas está interesada en asumir o concurso en solitario."

A razón que alegan para concorrer en UTE (lembremos que son empresas que acreditan solvencia económica e financeira así como solvencia técnica e dispoñen dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios de acordo co esixido nos pregos das licitacións) é a extensión da área territorial así como unha mellora consistente en reducir os tempos de presenza inmediata e que ningunha das empresas está interesada en asumir o concurso en solitario.

Pero tamén o referido escrito da UTE TRANSJUCA 5 con data do 11 de xullo de 2024 (folio 45) manifesta a existencia dun acordo de distribución entre as empresas da UTE da prestación dos servizos deses 10 partidos xudiciais facéndose cargo cada unha das empresas (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A., FUNERARIA CASABLANCA, S.L. e

CARDELLE VAZ&REY S.L.) dos partidos máis próximos " (...) *o cal fai posible que se preste un servizo de calidade ao reducir os tempos de presenza inmediata*"

a) Extensión da área territorial do Lote 1 como razón para a presentación de ofertas en UTE.

Como proba a SUBDIC na súa PR, resulta acreditado que para a execución dos contratos nas convocatorias da prestación deste servizo nos anos 2008, 2011, 2014 e 2017 foron admitidas para este mesmo Lote 1 ofertas presentadas por empresas individuais, polo que a xuízo da SUBDIC os argumentos que expón a UTE adoecen da forza necesaria para xustificar o carácter indispensable da constitución da UTE TRANSJUCA 5. Ademais, en dous deses concursos (o do ano 2008 e o ano 2011) estas empresas individuais foron adxudicatarias do Lote 1 e prestaron o servizo, como se manifesta na Táboa 5.

Táboa 5: Empresas individuais que se presentaron ao Lote 1, ano de presentación e se foi adxudicataria do Lote ou non.

Ano licitación	Empresa individual presentada Lote 1	Adxudicataria
2008 ⁷⁹	FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO, S.L.	SI
2011 ⁸⁰	FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO, S.L.	SI
2014 ⁸¹	FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO, S.L.	NON
2017 ⁸²	FUNERARIA MARTINEZ S.L.	NON

Non parece que, de acordo con estes datos, a condición de empresas individual faga imposible presentar oferta ao Lote 1, nin ser adxudicataria do lote nin impide a

79 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=9503&lang=gl>

80 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=17059&lang=gl>

81 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=19971&lang=gl>

82 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=227060&lang=gl>

prestación do servizo.

Non achegan as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. ningunha outra razón ou xustificación para explicar as razóns que, a pesar de cumprir os requisitos de solvencia Económica e Financeira e de solvencia técnica fixados no PCAP e de dispoñer dos medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios establecidos no PPT, fixesen inviable presentarse ao Lote 1.

Sinala tamén a SUBDIC na súa PR que *“(…) a extensión territorial non xustifica por si soa a constitución da UTE. En efecto, os PPT prevén desprazamentos ás capitais de provincia nas áreas territoriais correspondentes aos lotes 6, 8 e 9, que exceden os correspondentes ao Lote 1, como resulta acreditado con carácter singular para o lote 8 na presente PR”* e indica que *“En síntese, as eficiencias alegadas sosteñen que a agrupación das empresas aumenta a capacidade para executar o contrato, con todo, non se acredita que estas se traduzan en melloras substanciais en todos os criterios de valoración establecidos polo órgano de contratación, cuestión que debe ser probada por quen as invoca.”*

b) Redución dos tempos de presenza inmediata.

Como vimos, o segundo dos elementos que de acordo co **“Test da capacidade”** ou **“test da necesidade”** deberían acreditar as empresas que cooperan para presentar ofertas conxuntas a través dunha UTE sería o de probar que da formación desa UTE se produciron efectos beneficiosos para os consumidores que superan amplamente as restricións que á competencia supón a coordinación na presentación das ofertas.

No referido escrito da UTE TRANSJUCA 5 con data do 11 de xullo de 2024 (folio 45) sinala como único efecto beneficioso da concorrência en UTE das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE VAZ&REY S.L. o da redución dos tempos de presenza inmediata.

Hai que sinalar, como indica a SUBDIC na súa PR, que a redución dos tempos de

presenza inmediata non se atopa incluída entre os criterios de valoración do Expediente 2024, o que introduce a dúbida de se este compoñente é especialmente importante para a autoridade licitadora de acordo co previsto no PCAP⁸³. Sí fora incluído como criterio de valoración no Expediente 2020⁸⁴ pero a UTE TRANSJUCA 4 non ofertou ningún tempo de redución⁸⁵

Ademais, a execución do contrato do Expediente 2024 acredita que son moi numerosos os supostos nos que o tempo desa presenza inmediata prevista no PPT (45 minutos)⁸⁶ é superado polas empresas que forman a UTE. Así na Táboa n.º 6 pódense ver os exemplos de exceso sobre o tempo de 45 minutos correspondente exclusivamente ao ano 2025.

Táboa 6: Traslados prestados pola UTE TRANSJUCA 5 con tempos de presenza inmediata por encima dos 45 minutos. Ano 2025. (Excluídos servizos nos que non se indica a hora)⁸⁷

DATA	HORA DE AVISO	HORA DE RECOLLIDA	TEMPO DO SERVIZO	EXCESO SOBRE 45 MINUTOS
01/01/2025	08.30	09.20	50 minutos	+ 5
01/01/2025	19.30	21.32	122 minutos	+ 77

83 Contido do PCAP localizado no expediente co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024 > 01.PCAP.pdf (pp. 23 e 24)"

84 "Valoración do tempo máximo de presenza inmediata: Considerarase importante a mellora que poidan ofertar os licitantes neste apartado, dadas as características do servizo que se pretende contratar. O licitante que oferte un menor tempo máximo de prestación do servizo de presenza inmediata obterá a máxima puntuación, e as restantes ofertas valoraranse proporcionalmente" Contido do PCAP localizado no expediente co seguinte roteiro: cartafol "Anexo IV. Expte contratación.2020 > 01.pcap.pdf (p. 21)"

85 Localízase no expediente co seguinte roteiro: cartafol "05.Anexo IV. Expte. contratación. 2020 > 06 informe valoración ofertas.pdf"

86 Sinala o PPT que "O tempo máximo para a presenza alí onde sexan requiridos será de corenta e cinco (45) minutos." Contido no PPT localízase no expediente co seguinte roteiro: Cartafol "05. Anexo V. Expte contratación.2024 > 02.PPT.pdf (páx. 4)"

87 Horas extraídas das follas asinadas do servizo de traslado de cadáveres xudiciais do IMELGA. Localízanse co seguinte roteiro: Cartafol "08.Probas > Proba n.º 6 Execución Lote 1 (2025) > SERVICIOS LOTE 1 2025". Recóllense na Táboa os tempos que figuran nas follas asinadas que exceden de 45 minutos e indícanse os supostos nos que a hora de recollida é anterior á do aviso así como as que non aparecen claramente escritas as horas. Exclúense da táboa os servizos nos que ou ben non aparece a hora do aviso ou da recollida ou ningunha das dúas, que son durante o ano 2025, polo menos, 16.

01/01/2025	22.55 (indica na folla 10.55)	23.55	60 minutos	+ 15
04/01/2025	14.00	15.20	80 minutos	+ 35
05/01/2025	17.30	18:40	70 minutos	+ 25
06/01/2025	15:30	17.15	105 minutos	+ 60
08/01/2025	10.10	11.40	90 minutos	+ 45
13/01/2025	18.45	19.45	60 minutos	+ 15
13/01/2025	21.24	22.40	76 minutos	+ 31
14/01/2025	16.40	18.00	80 minutos	+ 35
15/01/2025	23.06	00.45	99 minutos	+ 54
19/01/2025	21.35	22.30	55 minutos	+ 10
19/01/2025	18.18	19.20	62 minutos	+ 17
19/01/2025	11.00	13.00	120 minutos	+ 75
19/01/2025	17.00	16.30	Hora de recollida anterior á hora de aviso	
21/01/2025	12.15	14.00	105 minutos	+ 60
22/01/2025	19.30	20.40	70 minutos	+ 25
29/01/2025	20.23	21.10	47 minutos	+ 2
29/01/2025	15.30	16.45	75 minutos	+ 30
04/02/2025	4.02	5.00	58 minutos	+ 13
08/02/2025	15.05	15.56	51 minutos	+ 6
14/02/2025	19.55	21.06	71 minutos	+ 26
20/02/2025	18.30	20.00	90 minutos	+ 45
26/02/2025	11.14	13.05	111 minutos	+ 66
26/02/2025	11.31	12.58	87 minutos	+ 42
13/03/2025	21.15	22.18	63 minutos	+ 18
14/03/2025	01.10	02.00	50 minutos	+ 5
15/03/2025	9.40	10.50	70 minutos	+ 25
23/03/2025	20.30	23.45	195 minutos	+ 150

24/03/2025	02.00	03.20	80 minutos	+ 35
26/03/2025	00.00	00.50	50 minutos	+ 5
03/04/2025	14.10	15.00	50 minutos	+ 5
07/04/2025	11.45	12.35	50 minutos	+ 5
07/04/2025	19.25	20.50	85 minutos	+ 40
16/04/2025	19.00	20.45	105 minutos	+ 60
18/04/2025	02.24	03.50	86 minutos	+ 26
20/04/2025	03.30	05.45	135 minutos	+ 90
27/04/2025	16.30	17.25	55 minutos	+ 10
01/05/2025	14.39	15.40	61 minutos	+ 16
01/05/2025	07.15	08.15	60 minutos	+ 15
02/05/2025	19.30	21.00	90 minutos	+ 45
06/05/2025	00.30	01.30	60 minutos	+ 15
06/05/2025	10.35	11.50	75 minutos	+ 30
15/05/2025	12.20	13.45	85 minutos	+ 40
21/05/2025	22.00	23.00	60 minutos	+ 15
24/05/2025	12.00	13.38	98 minutos	+ 53
25/05/2025	22.22	23.45	83 minutos	+ 38
26/05/2025	08.14	09.50	96 minutos	+ 51
28/05/2025	16.35	17.40	65 minutos	+ 20
29/05/2025	12.40	13.40	60 minutos	+ 15
29/05/2025	17.00	18.20	80 minutos	+ 35
31/05/2025	00.57	2.30	93 minutos	+ 48
04/06/2025	07.30	09.00	90 minutos	+ 45
08/06/2025	19.15	20.30	75 minutos	+ 30
11/06/2025	15.25	16.15	50 minutos	+ 5
12/06/2025	20.30	22.00	90 minutos	+ 45
12/06/2025	23.00	00.45	105 minutos	+ 60
22/06/2025	19.00	21.05	125 minutos	+ 80
22/06/2025	09.00	10.11	71 minutos	+ 26
22/06/2025	12.50	14.00	70 minutos	+ 25
23/06/2025	17.10	18.30	80 minutos	+ 35

23/06/2025	12.30	13.55	85 minutos	+ 40
24/06/2025	22.30	01.00	150 minutos	+ 105
30/06/2025	01.25	02.45	80 minutos	+ 35
01/07/2025	20.30	21.30	60 minutos	+ 15
01/07/2025	21.45	23.20	95 minutos	+ 50
02/07/2025	16.00	17.00	60 minutos	+ 15
02/07/2025	16.00	17.00	60 minutos	+ 15
03/07/2025	23.45	00.50	65 minutos	+ 20
06/07/2025	04.45	05.34	49 minutos	+ 4
09/07/2025	05.30	07.00	90 minutos	+ 45
16/07/2025	15.15	17.00	105 minutos	+ 60
27/07/2025	01.00	02.00	60 minutos	+ 15
28/07/2025	15.25	16.20	55 minutos	+ 10
28/07/2025	12.00	13.00	60 minutos	+ 15
29/07/2025	09.30	11.00	90 minutos	+ 45
31/07/2025	11.56	14.30	154 minutos	+ 109
03/08/2025	23.00 (indica na folla 11.00)	00.00	60 minutos	+ 15
05/08/2025	13.25	14.25	60 minutos	+ 15
05/08/2025	13.25	14.25	60 minutos	+ 15
06/08/2025	07.30	09.30	120 minutos	+ 75
08/08/2025	16.00	16.50	50 minutos	+ 5
10/08/2025	19.15	22.45	210 minutos	+ 165
12/08/2025	23.15	00.08	53 minutos	+ 8
17/08/2025	14.00 (indica na folla 4:00)	15.00	60 minutos	+ 15
19/08/2025	12.30	13.37	67 minutos	+ 22
20/08/2025	14.40	16.30	110 minutos	+ 65
24/08/2025	12.30	14.00	90 minutos	+ 45
26/08/2025	9.20	10.00	50 minutos	+ 5
30/08/2025	00.30	01.45	75 minutos	+ 30
10/09/2025	15.15	16.22	67 minutos	+ 22

11/09/2025	17.25	18.50	85 minutos	+ 40
11/09/2025	21.15	23.15	120 minutos	+ 75
13/09/2025	01.55	03.00	65 minutos	+ 20
17/09/2025	13.45	16.30	165 minutos	+ 120
23/09/2025	14.45	15.55	70 minutos	+ 25
23/09/2025	14.20	15.30	70 minutos	+ 25
30/09/2025	14.43	14.45	62 minutos	+ 17
03/10/2025	10.00	11.30	90 minutos	+ 45
03/10/2025	18.00	14.30	Hora de recollida anterior á hora de aviso	
04/10/2025	17.25	18.30	65 minutos	+ 20
05/10/2025	11.11	12.20	69 minutos	+ 24
06/10/2025	11.30	13.00	90 minutos	+ 45
09/10/2025	09.56	11.15	79 minutos	+ 34
09/10/2025	13.50	15.00	70 minutos	+ 25
12/10/2025	22.51	23.55	64 minutos	+ 19
13/10/2025	16.10	15.10	Hora de recollida anterior á hora de aviso	
02/11/2025	19.07	20.35	88 minutos	+ 43
03/11/2025	21.30	22.30	60 minutos	+ 15
05/11/2025	19.30	20.20	50 minutos	+ 5
07/11/2025	03.30	04.35	65 minutos	+ 20
07/11/2025	03.00	03.50	50 minutos	+ 5
12/11/2025	10.00	12.00	120 minutos	+ 75
14/11/2025	20.32	22.30	118 minutos	+ 73
/4/11/2025	13.00	14.00	60 minutos	+ 15
26/11/2025	19.14	20.00	46 minutos	+ 1

04/12/2025	00.00	00.55	55 minutos	+ 10
07/12/2025	15.30	17.40	130 minutos	+ 85
07/12/2025	15.30	16.40	70 minutos	+ 25
11/12/2025	13.10	14.00	50 minutos	+ 5
11/12/2025	19.45	20.40	55 minutos	+ 10
14/12/2025	14.13	15.15	62 minutos	+ 17
15/12/2025	11.00	12.10	70 minutos	+ 25
15/12/2025	18.00 (non se le con claridade)	19.30	90 minutos	+ 45
16/12/2025	23.30	01.15	105 minutos	+ 60
18/12/2025	08.10	09.15	65 minutos	+ 20
22/12/2025	19.04	20.28	84 minutos	+ 39
24/12/2025	22.20	23.55	95 minutos	+ 50
26/12/2025	10.40	11.30	50 minutos	+ 5
29/12/2025	17.35	18.30	55 minutos	+ 10

A porcentaxe de servizos nos que se superan os 45 minutos de presenza inmediata é superior aos servizos nos que este tempo se cumpre (como se acredita coa Táboa 7), polo que non se pode considerar nin avalar como efecto beneficioso para a concorrência en UTE a redución dos tempos de presenza inmediata cando nin sequera a UTE TRANSJUCA 5 cumpre os tempos de presenza esixidos no PPT.

Táboa 7: Servizos de traslado durante o ano 2025 por UTE TRANSJUCA 5 clasificados por cumprimento ou non do tempo de 45 minutos.

MES	CUMPREN	NON CUMPREN	NON ACREDITAN HORA	% CUMPRIMENTO
XANEIRO	8	18	2	28,57%
FEBREIRO	4	6	2	33,33%
MARZO	10	6	0	62,50%
ABRIL	3	7	2	16,66%

MAIO	15	14	1	50%
XUÑO	4	12	0	25%
XULLO	9	13	2	37,5%
AGOSTO	5	13	3	23,81%
SETEMBRO	8	8	1	47%
OUTUBRO	7	8	1	41,18%
NOVEMBRO	8	9	0	47,05%
DECEMBRO	8	14	2	33,33%
TOTAL	89	128	16	38,20%

Se examinamos tamén a execución do contrato do Expediente 2020 tamén se pode observar que son numerosos os supostos nos que o tempo desa presenza inmediata prevista no PPT (45 minutos)⁸⁸ é superado polas empresas que forman a UTE TRANSJUCA 4. Así na Táboa n.º 8 pódense ver os exemplos de exceso sobre o tempo de 45 minutos correspondente exclusivamente ao ano 2022.

Táboa 8: Traslados prestados pola UTE TRANSJUCA 4 con tempos de presenza inmediata por encima dos 45 minutos. Ano 2022. (Excluídos servizos nos que non se indica a hora)⁸⁹

DATA SERVIZO	HORA DE AVISO	HORA DE RECOLLIDA.	TEMPO DO SERVIZO	EXCESO SOBRE 45 MINUTOS
03/01/2022	21.08	22.00	52 minutos	+7
10/01/2022	18.15	19.20	65 minutos	+ 20
15/01/2022	16.15	17.16	61 minutos	+ 16

88 Sinala o PPT que "O tempo máximo para a presenza alí onde sexan requiridos será de corenta e cinco (45) minutos." Contido no PPT localízase no expediente co seguinte roteiro: Cartafol 05. Anexo IV. Expte contratación.2020 > 02.ppt.pdf (páx. 4)

89 Horas extraídas das follas asinadas do servizo de traslado de cadáveres xudiciais do IMELGA. Localízanse co seguinte roteiro: "08.Probas > Proba n.º 5 Execución Lote 1 (2022) > SERVICIOS LOTE 1 2022. Recóllense na Táboa os tempos que figuran nas follas asinadas que exceden de 45 minutos e indícanse os supostos nos que a hora de recollida é anterior á do aviso así como as que non aparecen claramente escritas as horas. Exclúense da táboa os servizos nos que ou ben non aparece a hora do aviso ou da recollida ou ningunha das dúas, que son 7 durante o ano 2022.

26/01/2022	19.00	22.00	180 minutos	+ 135
31/01/2022	09.20	10.40	80 minutos	+ 35
10/02/2022	21.00	22.10	70 minutos	+ 25
16/02/2022	08.40	9.30	50 minutos	+ 5
20/02/2022	15.00	16.20	80 minutos	+ 35
22/02/2022	10.00	11.15	75 minutos	+ 30
22/02/2022	11.39	12.45	66 minutos	+ 21
27/02/2022	12.30	13.30	60 minutos	+ 15
01/03/2022	15.30	17.00	90 minutos	+ 45
04/03/2022	18.30	19.52	82 minutos	+ 37
21/03/2022	19.00	20.00	60 minutos	+ 15
23/03/2022	12.27	14.10	103 minutos	+ 58
30/03/2022	13.13	14.00	47 minutos	+ 2
03/04/2022	23.30	0.30 (non se le con claridade)	60 minutos	+15
30/04/2022	13.29	14.36	67 minutos	+ 22
02/05/2022	14.00	15.10	70 minutos	+ 25
05/05/2022	23.50	02.00	130 minutos	+ 85
19/05/2022	16.20	17.30	70 minutos	+ 25
12/06/2022	18.00	19.00	60 minutos	+ 15
13/06/2022	16.30	17.25	55 minutos	+ 10
01/07/2022	16.15	17.17	62 minutos	+ 17
08/07/2022	09.00	09.47	47 minutos	+2
12/07/2022	18.08	19.00	52 minutos	+ 7
18/07/2022	16.45	18.00	75 minutos	+ 30
18/07/2022	16.20	17.50	90 minutos	+ 45
19/07/2022	17.30	19.50	140 minutos	+ 95
25/07/2022	13.15	15.00	105 minutos	+ 60
26/07/2022	09.20	10.17	57 minutos	+ 12
31/07/2022	10.05	13.15	130 minutos	+ 85
08/08/2022	15.30	17.15	105 minutos	+ 60
21/08/2022	0.30	1.50	80 minutos	+ 35

29/08/2022	19.15	20.05	50 minutos	+5
04/09/2022	15.15	17.00	105 minutos	+ 60
04/09/2022	14.05	15.07	62 minutos	+ 17
04/09/2022	00.30	1.30	60 minutos	+ 15
07/09/2022	12.15	13.50	95 minutos	+ 50
08/09/2022	10.00	11.25	85 minutos	+ 40
10/09/2022	11.21	13.35	74 minutos	+ 29
20/09/2022	17.15	18.11	56 minutos	+ 11
20/09/2022	17.15	18.11	56 minutos	+ 11
30/09/2022	12.00	12.48	48 minutos	+3
02/10/2022	12.30	13.22	52 minutos	+ 7
03/10/2022	13.40	14.30	50 minutos	+ 5
04/10/2022	11.30	12.20	50 minutos	+ 5
12/10/2022	00.02	1.30	88 minutos	+ 43
13/10/2022	22.18	23.20	62 minutos	+ 17
18/10/2022	01.30	03.40	130 minutos	+ 85
18/10/2022	19.20	20.15	55 minutos	+ 10
22/10/2022	22.00	22.52	52 minutos	+ 7
23/10/2022	16.20	17.50	90 minutos	+ 45
24/10/2022	21.10	22.10	60 minutos	+ 15
31/10/2022	16.00	17.00	60 minutos	+ 15
23/12/2022	15.51	18.30	159 minutos	+ 114
24/12/2022	15.30	16.30	60 minutos	+ 15
26/12/2022	20.30	21.20	50 minutos	+ 5

A porcentaxe de servizos nos que se superaron os 45 minutos de presenza é elevado (como se acredita coa Táboa 9), polo que no Expediente 2020 tampouco se pode considerar nin avalar como efecto beneficioso para a concorrência en UTE a redución dos tempos de presenza inmediata cando nin sequera a UTE TRANSJUCA 4 cumpriu en numerosos casos os tempos de presenza esixidos no PPT.

Táboa 9: Servizos de traslado durante o ano 2022 por UTE TRANSJUCA 4 clasificados

por cumprimento ou non do tempo de 45 minutos.

MES	CUMPREN	NON CUMPREN	NON ACREDITAN HORA	% CUMPRIMENTO
XANEIRO	12	5	1	66,67%
FEBREIRO	5	6	0	45,45%
MARZO	7	5	0	58,33%
ABRIL	9	2	1	75%
MAIO	9	3	1	69,23%
XUÑO	8	2	0	80%
XULLO	10	9	0	52,63%
AGOSTO	9	3	0	75%
SETEMBRO	4	9	3	25%
OUTUBRO	7	11	1	36,84%
NOVEMBRO	9	0	0	100%
DECEMBRO	6	3	0	66,67%
TOTAL	95	58	7	59,38%

5.2.2.2.- Existencia ou non de eficiencia nas ofertas das UTE TRANSJUCA 4 e UTE TRANSJUCA 5 que poidan xustificar a restrición que para a competencia supuxo a concorrência en UTE das empresas.

Aínda que, como vimos, a carga da proba da concorrência de eficiencia pola concorrência conxunta en UTE por empresas que teñen capacidade para presentarse soas a esa licitación corresponde ás mesmas empresas (neste caso POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA, S.L. e CARDELLE VAZ&REY S.L.), examinaremos se se pode concluír do exame das ofertas presentadas polas UTEs TRANSJUCA 4 e TRANSJUCA 5 eficiencia de tal natureza para a entidade adxudicadora (Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia) e para os consumidores finais que poidan xustificar a restrición que, para a competencia, supuxo a concorrência en UTE das empresas.

a) Eficiencias en termos de proposición económica.

Para coñecer as posibles eficiencias económicas derivadas da concorrência en UTE haberá que ver cal foi a proposición económica presentada polas UTEs. De acordo coa información achegada pola SUBDIC na súa PR hai que sinalar o seguinte:

- No Expediente 2024 a UTE TRANSJUCA 5 (formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA, S.L. e CARDELLE VAZ&REY) foi a única que se presentou á licitación e non presentou baixa algunha na súa oferta económica á licitación a pesar de puntuar a devandita oferta económica con 65 puntos sobre 100 dos criterios avaliados mediante a aplicación de fórmulas matemáticas.⁹⁰
- No Expediente 2020 a UTE TRANSJUCA 4 (formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L., POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN, S.L.U. e CARDELLE S.C.) foi a única que se presentou á licitación e presentou unha baixa do 11,32% do prezo da licitación.
- No expediente 2018 a UTE TRANSJUCA 3 (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. E POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN S.L.U.) concorreu á licitación en competencia con FUNERARIA MARTÍNEZ S.L. e presentou unha baixa do 22,24% do prezo da licitación.
- No expediente 2016 a UTE TRANSJUCA 2 (formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. E POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN S.L.U.) foi a única que se presentou á licitación e presentou unha baixa do 50,35% do prezo da licitación.
- No expediente 2014 a UTE TRANSJUCA 2 (formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. E POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN S.L.U.) concorreu á licitación en competencia con FUNERARIA TANATORIO

⁹⁰ Contido do PCAP localizado no expediente co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024 > 01.PCAP.pdf (pp. 23 e 24)"

APOSTOL SANTIAGO S.L. (empresa que prestara o servizo nas dúas anteriores licitacións) e presentou unha baixa do 52,92% do prezo da licitación.

Como sinala a SUBDIC na súa PR, en ningún dos parámetros da oferta económica obxecto de valoración, as ofertas das UTES TRANSJUCA 4 e 5 superaron aos ofertados pola UTE TRANSJUCA 3 no Expediente 2018 no que existiu presión competitiva, o que é mostra de que as ofertas en competencia melloran as ofertas presentadas polas UTEs sen ela e que a concorrência das empresas en UTE non achegou beneficio algún para o licitador. (Táboa 10)

Táboa 10: Eficiencias en termos de proposición económica nas ofertas presentadas polas UTEs TRANSJUCA

EXPEDIENTE	BAIXA OFERTA ECONÓMICA UTE TRANSJUCA	COMPETENCIA
2024	0%	NON
2020	- 11.32%	NON
2018	- 22.24%	SI
2016	- 50,35%	NON
2014	- 52,92%	SI

b) Eficiencias en termos de calidade de servizo.

Non se acredita eficiencia algunha en calidade do servizo con exclusión da redución dos tempos de presenza inmediata alegada pola UTE TRANSJUCA 5 e examinada no apartado 5.3.2.1.

Tamén este Pleno confirma, como fai a SUBDIC na súa PR, que non existen evidencias de que as UTES constituídas implicasen a combinación de especiais coñecementos técnicos ou a achega de activos complementarios o que, de acordo ás Directrices, limita as probabilidades de xerar melloras de eficiencia que beneficien aos consumidores⁹¹.

⁹¹ Apartado 38 "Os acordos de cooperación horizontal que non implican a combinación de coñecementos

c) Eficiencias en termos de competitividade.

Indica a SUBDIC na súa PR, e este Pleno compárteo, que se aprecia unha perda de concorrência⁹² nas ofertas presentadas polas UTES TRANSJUCA nos expedientes 2020 e 2024 con respecto ás ofertas que presentou para o expediente 2018, o que se traduciu nunha sensible diminución da puntuación obtida.

Así mentres no ano 2018 os puntos outorgados pola Mesa de contratación á oferta presentada pola UTE TRANSJUCA 3 foi de 98,33 puntos⁹³, na licitación do Expediente 2020 baixou a 31,2 puntos⁹⁴ e no Expediente 2024 a 25 puntos⁹⁵.

Táboa 11: puntos obtidos polas ofertas das Utes Transjuca por licitación

ANO	PUNTOS OFERTAS UTES TRANSJUCA	COMPETENCIA
2018	98,33	SI
2020	31,2	NON
2024	25	NON

5.2.2.3.- Conclusións

En conclusión, como sinala a SUBDIC na súa PR "non se acredita que os consorcios constituídos proporcionasen coa claridade necesaria, melloras que permitan apreciar a existencia das condicións positivas relativas á mellora da eficiencia. Tampouco que o órgano de contratación participase no beneficio resultante dos insumos produto dos consorcios á vista das ofertas presentadas de acordo aos criterios de adxudicación

técnicos ou activos complementarios teñen menos probabilidades de xerar melloras de eficiencia que beneficien aos consumidores. "

92 Anexo III. Expte. contratación. 2018 Doc 03 Actas 03 Valoración lote 1., Anexo IV. Expte. Contratación. 2020 Doc 06 informe valoración ofertas e Anexo V Expte. 2024 Doc. 06 informe técnico ofertas

93 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "04.Anexo III. Expte. contratación. 2018 > 03 Actas > 03 Actas 03 Valoración lote 1."

94 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "05.Anexo IV. Expte. contratación. 2020 > 06 informe valoración ofertas.pdf"

95 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "06.Anexo V. Expte. contratación. 2024 > 06 informe técnico ofertas. pdf"7

estipulados nos PCAP”.

As condicións do art. 1.3 da LDC poden cumprirse se a oferta conxunta presentada polas empresas en UTE lles permite presentar unha oferta máis competitiva que as ofertas que poderían presentar cada unha desas empresas por si soas e se os beneficios que se derivan para a entidade adxudicadora e os consumidores finais superan amplamente as restricións da competencia, o cal non é posible concluír á vista da documentación que obra no expediente.

Neste Expediente: S 1.1/2024 Servizo de transporte de cadáveres na área territorial de Santiago de Compostela non se pode apreciar por este Pleno, nin as empresas investigadas achegaron proba algunha que o acredite, que o acordo de consorcio en UTE (UTE TRANSJUCA 4 e UTE TRANSJUCA 5) entre estas empresas que tiñan capacidade para concorrer por si soas aos procedementos de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM xeraran eficiencias que xustifiquen a restrición que supón para a competencia esta licitación conxunta.

5.4.- PROPOSTA SUBDIC

A SUBDIC unha vez finalizada a súa actuación e de acordo co previsto no artigo 50.4 da LDC, que dispón que:

“4.- Practicados os actos de instrución necesarios, a Dirección de Competencia (no noso caso a SUBDIC) formulará proposta de resolución que será notificada aos interesados e ao Consello da Comisión Nacional dos Mercados e a Competencia (no caso da CGC ao Pleno) para que, no prazo dun mes, formulen as alegacións que teñan por convenientes ante o Consello (en caso da CGC ao Pleno)”.

De acordo con iso, na súa Proposta de Resolución a SUBDIC dispuxo o seguinte:

“Primeiro.- *Que no presente expediente se declare a existencia de conduta constitutiva de cártel prohibida polo artigo 1.1 da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de*

Defensa da Competencia, consistente nunha infracción única e continuada na repartición dos servizos de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia (IMELGA) correspondentes ao lote 1 dos expedientes de contratación 2020 SEXU 20 a 30/EM e 2024 SEXU 22 a 32/EM, desenvolvida polas mercantís: Pompas Fúnebres del Noroeste S.A. e Funeraria Casabranca , S.L.

Segundo.- *Que as condutas prohibidas se tipifiquen, no seu caso, para os efectos da determinación da sanción a impoñer, como infraccións moi graves de acordo ao artigo 62.4 LDC.*

Terceiro .- *Que de acordo coa responsabilidade atribuída no apartado 7.4.2 desta PR, propoñer como responsables da citada infracción ás seguintes entidades: Pompas Fúnebres del Noroeste S.A. e Funeraria Casablanca , S.L.*

Cuarto.- *Que de conformidade coa responsabilidade de cada empresa na infracción á que se refire o apartado anterior, procede propoñer a imposición das seguintes sancións:*

1.- Pompas Fúnebres del Noroeste S.A. (A15399454) 2,32% *do seu volume de negocio total en 2025 pola comisión dunha infracción única e continuada, cualificada como moi grave de acordo ao artigo 62.4 LDC, consistente no desenvolvemento dunha conduta colusoria constitutiva do cártel entre empresas competidoras entre si, tipificada no artigo 1 LDC, no lote 1 dos expedientes de contratación 2020 SEXU 20 a 30/EM e 2024 SEXU 22 a 32/EM.*

Sanción proposta: cincuenta e oito mil seiscientos cincuenta euros con setenta e nove céntimos (58.650,79€).

2.- Funeraria Casablanca , S.L. (B15628928), 5,78% *do seu volume de negocio total en 2025 pola comisión dunha infracción única e continuada, cualificada como moi grave de acordo ao artigo 62.4 LDC, consistente no desenvolvemento dunha*

conduta colusoria constitutiva de cártel entre empresas competidoras entre si, tipificada no artigo 1 LDC, no lote 1 dos expedientes de contratación 2020 SEXU 20 a 30/EM e 2024 SEXU 22 a 32/EM.

*Sanción proposta: **nove mil trescentos setenta e un euros con dez céntimos (9,371,10€).***

Estas contías non exceden dos límites máximos correspondentes para as infraccións moi graves (10%) establecidas polo artigo 63.1. c) da LDC, nin o valor de referencia que se estableceu en 58,650,79 € ao obxecto de conciliar os principios de proporcionalidade e disuasión.

Tales contías considéranse proporcionadas relacionando a sanción coa gravidade das infraccións que se consideran acreditadas, tendo en conta o volume da licitación controvertida e o alcance das infraccións.

Quinto.- *Que en virtude do establecido no artigo 71.1.b) da LCSP se **acorde a prohibición de contratar a Pompas Fúnebres del Noroeste S.A. (A15399454) e Funeraria Casablanca, S.L. (B15628928),** respecto de calquera licitación pública convocada no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia en códigos CPV 98370000-7 (Servizos funerarios e servizos conexos) e CPV 60000000-8 (Servizos de transporte excluído o transporte de residuos) por un período mínimo de 6 meses contado desde a firmeza da resolución, que así o acorde, pola comisión dunha infracción moi grave en materia de falseamento da competencia.”*

6.- FUNDAMENTOS DE DEREITO

6.1.- OBXECTO DA RESOLUCIÓN

A presente resolución ten por finalidade determinar a posible colusión entre licitadores en dúas licitacións públicas⁹⁶ que é un dos exemplos de cártel que se inclúen na definición que desta modalidade de conduta colusoria se menciona na Disposición adicional 4.2 da LDC ao referirse ás "colusións en licitacións", que é, deste xeito, unha das condutas prohibidas polo artigo 1 LDC.

Ten por obxecto, por tanto, determinar se se produciu unha conduta contraria ao art. 1 LDC por prácticas realizadas polas empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L., CARDELLE-VAZ&REY S.L. ao concorrer en UTE ao Lote 1 dos procedementos de contratación referidos

6.2.- COMPETENCIA PARA RESOLVER

Con data 29 de xullo de 2024 asígnouse o asunto á CGC en cumprimento do trámite previsto na Lei 1/2002, do 21 de febreiro, de Coordinación das Competencias do Estado e as Comunidades Autónomas en materia de Defensa da Competencia, ao considerarse que na práctica denunciada concorían as condicións previstas no seu artigo 1, parágrafo terceiro, da Lei 1/2002, para atribuír o seu coñecemento á Comisión Galega da Competencia, xa que os seus posibles efectos circunscribíranse, en caso de acreditarse a existencia de conduta prohibida, exclusivamente ao ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia.

Conforme ao artigo 26.2 i) do Decreto 118/2016, do 4 de agosto, polo que se crea o Instituto Galego do Consumo e da Competencia e se aproban os seus estatutos, correspóndelle á CGC impoñer multas sancionadoras e coercitivas e adoptar outras medidas de execución forzosa previstas na normativa vixente e nos termos previstos da

⁹⁶ 2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM. En ambos casos as licitacións tiñan por obxecto a prestación de servizos de transporte de cadáveres para a realización de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA.

Lei 15/2007 do 3 de xullo, de defensa da competencia (LDC), artigos 1, 2 e 3.

O referido artigo 26 sinala que:

"1. A Comisión Galega da Competencia, como órgano colexiado independente, adscrito ao Instituto Galego do Consumo e da Competencia, será a encargada, de acordo coa norma reguladora do Instituto Galego do Consumo e da Competencia, destes estatutos e demais normativa, da aplicación na Comunidade Autónoma de Galicia da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de defensa da competencia, segundo os criterios establecidos pola Lei 1/2002, de coordinación de competencias entre o Estado e as comunidades autónomas en materia de defensa da competencia. 2. Correspóndenlle á Comisión Galega da Competencia as seguintes funcións: a) Instruír e resolver expedientes sobre condutas prohibidas pola Lei de defensa da competencia e de control de axudas públicas. (...)".

6.3.- CUALIFICACIÓN XURÍDICA DOS FEITOS DESDE A PERSPECTIVA DA LDC

O artigo 1 da LDC prohíbe *"todo acordo, decisión ou recomendación colectiva, ou práctica concertada ou conscientemente paralela, que teña por obxecto, produza ou poida producir o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia en todo ou parte do mercado nacional e, en particular, os que consistan en:*

a) A fixación, de forma directa ou indirecta, de prezos ou doutras condicións comerciais ou de servizo.

b) A limitación ou o control da produción, a distribución, o desenvolvemento técnico ou os investimentos.

c) A repartición do mercado ou das fontes de aprovisionamento.

(...)".

A prohibición do citado precepto esixe a concorrencia dos requisitos dun acordo entre polo menos dúas empresas e que ese acordo teña por obxecto ou produza ou poida producir unha restrición da competencia no mercado.

O que neste expediente sancionador se examina é a existencia dun acordo colusorio entre empresas que se presentan como licitadores na Contratación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA convocado pola Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia que é un dos exemplos de cártel que se inclúen na definición que, desta grave modalidade de conduta colusoria, se menciona de maneira expresa na definición que dos mesmos formula a Disposición adicional Cuarta apartado 2 da LDC ao referirse ás “colusións en licitacións” como unha das prácticas propia dos carteis que é, por tanto, unha das condutas prohibidas polo artigo 1 LDC antes mencionado. A referida Disposición adicional dispón:

“2. Para efectos do disposto nesta lei, enténdese por cártel todo acordo ou práctica concertada entre dous ou máis competidores cuxo obxectivo consista en coordinar o seu comportamento competitivo no mercado ou influír nos parámetros da competencia mediante prácticas tales como, entre outras, a fixación ou a coordinación de prezos de compra ou de venda ou outras condicións comerciais, mesmo en relación cos dereitos da propiedade intelectual e industrial; a asignación de cotas de produción e/ou de venda; a repartición de mercados e clientes, incluídas as colusións en licitacións, as restricións das importacións ou exportacións ou as medidas contra outros competidores contrarias á competencia.”

Como sinala a CNMC *“Para que poida apreciarse a existencia de acordo debe existir unha concordancia de vontades entre, polo menos, dúas partes, competidores reais ou potenciais desa licitación pública. Para efectos do artigo 1 da LDC, existe un acordo cando as partes se asocian nun plan común que limita ou pode limitar a súa política comercial*

individual ao determinar as súas pautas de acción ou abstención mutuas no mercado"⁹⁷

Ese acordo non require dunha forma ou solemnidade especial de manifestación, abonda con que exista esa concorrencia de vontades das partes e a súa intención de actuar na licitación pública dunha forma determinada, polo que pode manifestarse de forma explícita ou derivarse implicitamente do comportamento das partes. É ademais independente dos motivos reais ou intencións que persigan as empresas, xa que o acordo colusorio ten natureza obxectiva. Neste sentido a Resolución do extinto Tribunal de Defensa da Competencia (TDC) do 12 de decembro de 1996 afirma que:

*"(...) o artigo 1 da LDC configura un tipo obxectivo, isto é, incórrase na prohibición pola mera adopción dun acordo ou decisión que produza o efecto de restrinxir a competencia no mercado, sen que sexa necesaria a concorrencia dunha intencionalidade específica. A culpabilidade, nestes casos, valorarase para os efectos da determinación da sanción, pero non constitúe un elemento integrante do tipo de conduta prohibido."*⁹⁸

A SUBIC cualificou os acordos das empresas denunciadas neste expediente como cártel ao considerar que:

"O concepto de cártel comprende todo acordo secreto cuxo obxecto incida ou poida incidir na fixación de prezos, de cotas de produción ou de venda, na repartición de mercados. Así se confirmou tanto por sentenzas da Audiencia Nacional como do Tribunal Supremo.

A sentenza do Tribunal Supremo do 19 de marzo de 2013 aborda as implicacións que pode expor a esixencia de que os acordos sexan secretos. Segundo indica ao Alto Tribunal, o concepto de "segredo" hai que valoralo en relación co contexto de

⁹⁷ Resolución Expte.Sanav/02/19, 9 de setembro de 2020, Transporte escolar de viaxeiros Navarra.

⁹⁸ Resolución do Tribunal de Defensa da Competencia (TDC) do 12 de decembro de 1996 Expte. 364/95, Ortopédicos Castela e León.

modo que é obvio que non é relevante o “segredo” entre os participantes na conduta ilícita, senón o “segredo” en relación con quen non deben saber que os mesmos se puxeron de acordo para non competir. É dicir, o concepto afecta aos actores do mercado alleos aos acordos, a Administración licitadora e as autoridades de competencia.

A autoridade de competencia española, nas súas diferentes recomendacións, advertiu que estratexias tales como a presentación conxunta de ofertas entre empresas coincidentes sen necesidade obxectiva é unha estratexia habitual que xera un gran prexuízo para o interese xeral, na medida que implican perdas de benestar para a sociedade en relación coa calidade e prezo dos servizos aos que afectan.

Esta SUBDIC considera que os acordos subscritos entre as mercantís Casablanca, S.L., e Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A. para concorrer en UTES aos expedientes 2020 e 2024 son constitutivos dun cártel e vulneran o artigo 1.1 c) LDC.”

Do exame da actuación das empresas denunciadas, da Proposta de Resolución da SUBDIC, da documentación do expediente e da achegada nas alegacións á PR por parte das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A., FUNERARIA CASABLANCA, S.L. pódese deducir, sen ningún tipo de dúbida razoable, que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. cometeron unha infracción das recollidas no art. 1 LDC respecto dos procedementos de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM e con referencia 2024-SEXU 22 a 32-EM.

6.4.- FUNDAMENTACIÓN XURÍDICA DA DECISIÓN

6.4.1.- INFRACCIÓN DO ART. 1 DA LDC

O funcionamento competitivo do mercado esixe que cada operador decida de maneira

autónoma o seu comportamento e adopte as súas decisións de maneira independente, pois se se toman estas de maneira concertada falséase o libre xogo do mercado ao limitarse a competencia⁹⁹. Por iso, calquera toma de contacto directa ou indirecta entre competidores que teña por obxecto ou efecto influír no comportamento dun competidor actual ou potencial no mercado ou desvelar a outros o comportamento que un mesmo decidiu ou ten intención de manter, sería ilícito.

A nocividade destas condutas colusorias agrávase no caso de que as mesmas estean destinadas a alterar o adecuado funcionamento dun contrato público, xa que esa actuación e a falta de competencia nestes contratos pode implicar un descenso na calidade dos servizos que as empresas prestan á Administración e, en consecuencia, dos que esta presta aos cidadáns. Ademais, a falta de tensión competitiva que é inherente á existencia de condutas que son contrarias á competencia ten unha incidencia directa nos prezos que a administración debe pagar por eses servizos o que é contrario á eficiencia esixida na súa actuación á Administración.

Vimos que desde o punto de vista da contratación pública a concorrencia de empresas en UTEs facilitan a presentación de ofertas por empresas que non poderían participar nas licitacións soas e que ese maior número de concorrentes outorgaría unha vantaxe pro-competitiva nese mercado. Desde este punto de vista as UTEs terían uns efectos beneficiosos para a competencia. Pero tamén non se debe esquecer que as UTEs son sempre acordos entre dúas ou máis empresas independentes que, en lugar de competir nese mercado, deciden non facelo para cooperar e, no caso dunha contratación pública, presentar unha oferta coordinada na que todas elas acordan aspectos tan sensibles como son os custos, os prezos, as melloras ou as condicións comerciais, polo que poden ocultar practicas restritivas da competencia.

99 Como sinala a SAN do 17 de xuño de 2015 "E o que si se pode afirmar desde unha perspectiva xeral é que, en principio, os intercambios de información entre competidores son presuntamente anticompetitivos, posto que como é natural e lembra a Sala de instancia no fundamento transcrito, este intercambio reduce necesariamente en maior ou menor medida a imprevisibilidade do comportamento dos competidores, o que é por si mesmo, contrario á competencia, que se edifica en gran medida sobre a indeterminación e falta de coñecemento sobre a conduta futura das restantes empresas do sector."

O art. 1 LDC dispón:

"1. Prohíbese todo acordo, decisión ou recomendación colectiva, ou práctica concertada ou conscientemente paralela, que teña por obxecto, produza ou poida producir o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia en todo ou parte do mercado nacional e, en particular, os que consistan en: a) A fixación, de forma directa ou indirecta, de prezos ou doutras condicións comerciais ou de servizo. b) A limitación ou o control da produción, a distribución, o desenvolvemento técnico ou os investimentos. c) A repartición do mercado ou das fontes de aprovisionamento. d) A aplicación, nas relacións comerciais ou de servizo, de condicións desiguais para prestacións equivalentes que coloquen a uns competidores en situación desvantaxosa fronte a outros. e) A subordinación da celebración de contratos á aceptación de prestacións suplementarias que, pola súa natureza ou conforme aos usos de comercio, non garden relación co obxecto de tales contratos."

A actuación das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A., FUNERARIA CASABLANCA, S.L. apunta, como sinalamos, á comisión dun ilícito anticompetitivo incluído no suposto do art. 1 da LDC respecto dos procedementos de contratación con referencia "2020-SEXU 20 a 30-EM" e "2024-SEXU 22 a 32-EM" xa que dos feitos probados acredítase que estas empresas eran competidores reais nos Lote 1 de ambos procedementos aos que concorreron constituíndo UTE para presentar ofertas conxuntamente e evitar competir.

Como sinalou a citada sentenza do TSJG de 10 de marzo de 2023¹⁰⁰

"(...) a licitación en UTE por Alsa e Monbus en 5 lotes (4 deles os máis importantes) non está xustificada e responde á conduta, prohibida, de repartirse o mercado tendo en conta que as UTEs resultan anticompetitivas, xustificándose a colaboración entre varias empresas cando, pola súa capacidade financeira ou

100 Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 10 de marzo de 2023, ECLI:ES:TSJGAL:2023:1418

técnica, necesiten complementarse, maiormente cando da unión se deducen eficiencias para os consumidores, pero neste caso, de ningún xeito se acredita nin a necesidade nin os efectos beneficiosos que, no seu caso, haberían de resultar na tramitación do expediente (...)."

A carga de probar a comisión das condutas colusorias corresponde á Autoridade da Competencia, xa que como afirma o TSJG na sentenza do 3 de outubro de 2022¹⁰¹:

"(...) a tipificación de tal conduta cualifícase no artigo 62.4.a) como unha infracción moi grave, da que será responsable a empresa, así como quen a controla, a teor do disposto nos apartados 1 e 2 do seu artigo 61, sempre que quede acreditada a súa comisión, proba que lle incumbe acreditar ao órgano administrativo sancionador, para vencer o dereito que a imputada ten á presunción de inocencia que consagra o artigo 24.2 da CE, estendido ao ámbito das sancións administrativas nas SsTC 18/1981, 13/1982, 36/1985, 22/1990, 76/1990, 229/1993, 120/1994, 95/1995, 120/1996, 7/1998, 56/1998, 3/1999, 14/1999, 276/2000, 117/2002 ou 54/2003 (como lembrou esta sala en varias sentenzas, como a de 16.07.21, PO 7369/2020)."

Pero tamén a xurisprudencia sinalou de maneira reiterada que a proba directa nestes ilícitos é moi a miúdo difícil de obter.

Nos supostos de cártel, como o que estamos a examinar, pola súa propia característica e condición, e pola conciencia das partes de que están a realizar unha conduta prohibida e daniña para a economía e o interese xeral, adoitan ser acordos de carácter secreto que se moven dentro da maior opacidade, destruindo todo posible rastro para que non sexan coñecidos polas autoridades de competencia, de aí a dificultade de solicitar probas en materia de cárteles¹⁰².

¹⁰¹ Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 3 de outubro de 2022, ECLI:ES:TSJGAL:2022:6407

¹⁰² "(...) debido á dificultade de solicitar probas en materia de cárteles os Tribunais da Unión, seguidos neste punto polos españois, rebaixaron –cunha lóxica na súa maior parte comprensible– a carga da proba que recae sobre as autoridades de competencia, e fixérono de dúas formas: (i) dispensando á autoridade da carga de probar determinados feitos, sendo este o caso da non necesidade de probar (a) os efectos do cártel, por constituír este unha infracción polo obxecto; (b) que cada parte nun cártel participou en cada

Neste sentido, a CNMC manifesta de forma reiterada cando examina supostos de cártel¹⁰³ que a súa acreditación resulta bastante complexa xa que non sempre é posible contar coa proba material directa do concurso de vontades para a comisión do ilícito anticompetitivo, xa que este tipo de prácticas son levadas a cabo na clandestinidade polas empresas conscientes de que están prohibidas e do beneficio que obteñen pola súa consecución. Por esta razón admítase a proba indiciaria ou de presuncións como medio para dar como probada a comisión da infracción. A aplicación desta proba de presuncións no ámbito do procedemento sancionador non é algo estraño e está admitida pola doutrina do Tribunal Constitucional, como a STC 76/1985, do 26 de xuño¹⁰⁴ e a STC 174/1985, do 17 de decembro¹⁰⁵.

No ámbito do dereito da competencia confírmase a admisibilidade da aplicación da proba indiciaria xa que, como sinala o TSJG na súa sentenza 7 de novembro de 2018¹⁰⁶:

"(...) resultaría excesiva a esixencia de proba directa para acreditar a práctica concertada entre distintas empresas para alterar a adxudicación na licitación pública de contratos, así como a participación da recorrente no devandito concerto, pois ao tratarse dunha actividade ilegal, vulneradora do art. 1.1 a da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de Defensa da Competencia, sería impensable a plantación nun documento daquel negocio no que se recollese o concerto entre as empresas. Por tanto, é perfectamente válida a proba indiciaria para a demostración da devandita práctica ilegal, de modo que probados determinados feitos, que adoitan ser constantes e habituais neste tipo de situacións, por ligazón precisa e directa segundo as regras do criterio humano, pódese deducir a feito consecuencia daquela

contacto anticompetitivo; (c) o mecanismo específico de operación do cártel; ou (d) a existencia de intención ou dolo. (ii) validando a aplicabilidade dunha serie de presuncións das que nos ocuparemos máis adiante." LAMADRID DE PABLO A. e BALCELLS CARTAXENA, A.; "A proba dos cárteles en Dereito español", *A Loita contra os cárteles en España*, BENEYTO PÉREZ, J.M. e MAILLO GONZÁLEZ-ORÚS, J. (dir.), Thomson Reuters Aranzadi, 2015, pp. 419-482.

103 Resolución do 12 de xullo de 2018, Expte. S/DC/0569/15 Baterías automoción

104 BOE/BOE núm. 170, do 17 de xullo de 1985

105 BOE núm. 13, do 15 de xaneiro de 1986

106 Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 7 de novembro de 2018, ECLI:ES:TSJGAL:2018:5152

práctica concertada. Iso é así porque a dificultade da proba directa ofrécese como evidente en tanto que non resulte fácil que mostre externamente e sen disimulo as súas accións quen realiza actividades que a legalidade non ampara. Aquela esixencia de proba directa conduciría á impunidade na práctica de accións como a agora imputada”

Da mesma maneira o TSJG na súa sentenza do 26 de setembro de 2025¹⁰⁷ sinala que

“(…) ao referirse á posible existencia de acordos e prácticas concertadas cun obxectivo contrario á competencia, que afirmaron que para a súa acreditación se pode acudir tanto a proba directa, como a indirecta ou indiciaria que permite considerar acreditados determinados feitos sobre os que non existe unha proba directa, a partir de considerar probados outros feitos relacionados e plurais (ou único de singular potencia acreditativa), pero tamén concomitantes ao que se pretenda probar, dos que cabalmente poida deducirse a certeza de aqueles”

E máis recentemente a sentenza do 8 de xullo de 2026 tamén do TSJG¹⁰⁸ afirma que:

“(…) para chegar á conclusión de que se produciron prácticas concertadas contrarias á competencia, pódese acudir tanto á proba directa, como á indirecta ou indiciaria que permite considerar acreditados determinados feitos sobre os que non existe unha proba directa, a partir de considerar probados outros feitos relacionados e plurais (o único de singular potencia acreditativa), pero tamén concomitantes ao que se pretenda probar, dos que cabalmente poida deducirse a certeza daquela práctica colusoria, o que neste caso se fixo, non a partir de probas directas, senón de numerosos indicios, (...)”

Tamén o Tribunal Supremo vén admitindo en materia sancionadora por infraccións das normas de Defensa da Competencia que o xuízo da reprochabilidade se poida basear en

107Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 26 de setembro de 2025, ECLI:ES:TSJGAL:2025:6222

108 Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 7 de novembro de 2018 (273/2026)

probas de indicios. Podemos citar a STS 3 de febreiro de 2009¹⁰⁹ na que afirma que:

“No caso de autos, como en moitos outros en materia de defensa da competencia, especialmente en materia de acordos ou prácticas concertadas entre suxeitos económicos, é especialmente difícil lograr acreditar de forma directa a existencia de acordos, polas lóxicas precaucións adoptadas por quen incorre en condutas expresamente prohibidas polo artigo 1 da Lei de Defensa da Competencia”

Tamén a STS do 6 de marzo de 2000¹¹⁰ afirma, ao referirse á acreditación da proba mediante presuncións, que:

“Hai que resaltar que estas probas teñen unha maior operatividade no campo de defensa da competencia, pois dificilmente os autores de actos colusorios deixarán pegada documental da súa conduta restritiva ou prohibitiva, que unicamente poderá extraerse de indicios ou presuncións. O negar validez a estas probas indirectas conduciría case á absoluta impunidad de actos derivados de acordos ou concertos para restrinxir o libre funcionamento da oferta e a demanda”

Desta mesma maneira pronunciouse o Tribunal de Xustiza da Unión Europea que na súa sentenza do 6 de decembro de 2012, asunto c-441/11 Comisión Europea contra Verhuizingen Coppens NV sinala que:

“70. A este respecto, procede lembrar que o Tribunal de Xustiza xa declarou que, na maioría dos casos, a existencia dunha práctica ou dun acordo contrario á competencia infírese de certas coincidencias e de indicios que, considerados no seu conxunto, poden constituír, a falta dunha explicación coherente, a proba dunha infracción das normas sobre competencia (sentenzas Aalborg Portland e outros/Comisión, antes citada, apartado 57, así como do 21 de setembro de 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch

109 Sentenza do TS do 3 de febreiro de 2009, ECLI:ES:TS:2009:517

110 Sentenza do TS do 6 de marzo de 2000, ECLI:ES:TS:2000:1774

Gebied/Comisión, C105/04 P, Rec. P. 18725, apartado 94). 71. Tales indicios e coincidencias, avaliados globalmente, non só poden revelar a existencia de acordos ou prácticas contrarios á competencia, senón tamén a duración de prácticas colusorias continuadas e o período de aplicación de acordos celebrados en contra das regras en materia de competencia (véxase, neste sentido, a sentenza Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisión, antes citada, apartados 95 e 96)“.

O mesmo criterio recóllese na Sentenza do Tribunal Xeral da Unión Europea (STGUE), do 12 de decembro de 2014, no asunto T-562/08, en relación coa calidade probatoria que corresponde esixir ás autoridades de competencia en materia de prácticas contrarias a esta. En relación con esta sentenza a CNMC sinala na súa Resolución do 12 de xullo de 2018¹¹¹ que:

“(...) Faise cargo o Tribunal da dificultade que entraña para as autoridades de competencia o labor probatorio neste tipo de prácticas, polo que recoñece unha certa suficiencia razoable á hora achegar os elementos de proba que sirvan de base para a correspondente sanción. Doutra maneira, dificilmente sería posible perseguir e sancionar este tipo de prácticas.”

En conclusión, naqueles casos nos que non exista proba directa da existencia dun acordo ou un escrito no que de maneira expresa se plasme a vontade de colidir, haberá que proceder, como establece tanto a CNMC ¹¹² como o Tribunal Supremo¹¹³ da maneira seguinte:

- a) identificar cales son os feitos base ou indicios que se estimen plenamente acreditados, non en meras sospeitas, rumores ou conxecturas, e que van servir

¹¹¹ Resolución CNMC do 12 de xullo de 2018, Expte. S/DC/0569/15 Baterías automoción.

¹¹² Resolución CNMC de 9 de setembro de 2020, Expte. Sanav/02/19 Transporte escolar de viaxeiros Navarra

¹¹³ STS do 18 de marzo de 2013 ECLI:ES:TS:2013:1386

de fundamento á dedución ou inferencia;

b) que exista unha relación lóxica entre tales feitos e explicitar o razoamento a través do cal, partindo dos indicios, se chegou á convicción do acaecemento do feito punible e a participación no mesmo dos responsables, e

c) que estea presente un razoamento dedutivo que permita identificar a ligazón precisa e directa, segundo as regras do criterio humano entre os feitos empregados como indicios e a infracción, así como a ausencia dunha explicación alternativa a tales feitos.

6.4.2. ANÁLISE DA CONDUCTA DAS EMPRESAS DENUNCIADAS.

Antes de analizar a conduta das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. hai que ter en conta o contexto no que se produce a actuación das mesmas que propicia a existencia de prácticas colusorias entre licitadores como son:

a) A estabilidade no mercado, no que as prestacións do contrato se manteñen inalteradas desde a data da primeira licitación o 4 de abril de 2008 e a certa estabilidade no número de servizos anuais¹¹⁴.

b) A existencia de barreiras que dificultan a entrada de novos licitadores, que neste caso é a dispoñibilidade das instalacións (tanatorios) en radios inferiores a 45 km da cabeceira do IMELGA no lote n.º 1 esixidos polo Prego de prescricións técnicas.

Para que o artigo 1.1 LDC se aplique a unha cooperación horizontal debe existir unha forma de coordinación entre competidores, a saber, un acordo entre empresas, acordo

114 Análise dos servizos prestados no lotes 1 durante os exercicios 2022 e 2024. Localízanse no expediente cos seguintes roteiros:

Ano 2022: " 08. Probas > Proba n.º 5 Execución Lote 1 (2022) > Execución Lote 1 (2022).xlsx

Ano 2025: " 08. Probas > Proba n.º 6 Execución Lote 1 (2025) > Execución Lote 1 (2025).xlsx

que existe entre as mercantís ao concorrer en UTE ao lote 1 dos expedientes 2020 e 2024.

As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. son, como vimos, competidoras reais nos devanditos expedientes xa que desenvolven a súa actividade no mesmo mercado de referencia, é dicir, nos mesmos mercados de produto e xeográfico. A CNMC considera como feitos ou circunstancias para valorar a posible existencia de indicios fundados de condutas colusorias na contratación pública, entre outros, os seguintes:

“A presentación dunha oferta económica entre empresas competidoras agrupadas nunha unión temporal de empresas que, tendo en conta os antecedentes, as características técnicas e económicas da licitación, a solvencia económica e técnica das empresas afectadas ou o mercado de que se trate, non teñan unha xustificación adecuada”¹¹⁵

As circunstancias acreditadas no presente expediente permiten concluír que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. eran competidoras reais no Lote 1 dos expedientes 2020 e 2024 aos que concorreron constituíndo UTEs para presentar oferta conxuntamente, polo que a estes acordos lles é de aplicación o artigo 1.1 LDC e procede efectuar unha valoración da necesidade obxectiva do devandito acordo e determinar a existencia ou non de elementos indiciarios da conduta ilícita nas empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA.

De acordo co contido da Proposta de Resolución da SUBDIC, do exame da documentación obrante nos procedementos de contratación (2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM), da documentación achegada pola Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia, da documentación achegada polas empresas investigadas e polas empresas nas súas alegacións pódense acreditar os seguintes

¹¹⁵ Informe INF/CNMC/085/2018 da Comisión Nacional da Competencia sobre o artigo 150 da Lei 9/2017, do 8 de novembro

feitos como indiciarios da conduta ilícita das empresas denunciadas:

PRIMEIRO.- As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. concorreron en UTE ás licitacións dos expedientes 2020 e Expediente 2024 coñecendo que dispoñían das capacidades e solvencias necesarias para concorrer por si soas.

As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. que presentaron oferta conxuntamente mediante UTES (UTE TRANSJUCA e UTE TRANSJUCA 5) nos expedientes 2020 e 2024 dispoñían das capacidades e solvencias necesarias para concorrer por si soas de acordo co disposto no PCAP.

Así, se acreditou no apartado **5.2.1** desta Resolución **"5.2.1.- CAPACIDADE DAS EMPRESAS PARA PRESENTARSE Á LICITACIÓN SEPARADAMENTE"**:

- a) Que as empresas investigadas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. dispoñían de capacidade para concorrer ao Lote 1 dos expedientes 2020 e 2024, de acordo á súa declaración responsable complementaria ao DEUC¹¹⁶.
- b) Que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. dispoñían da solvencia económica e financeira para concorrer por si soas ao Lote 1 do Expediente 2020¹¹⁷ e ao Lote 1 do Expediente 2024¹¹⁸.
- c) Que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA

116 Documento europeo único de contratación (DEUCS) unidos. DEUCS localizados no expediente co seguinte roteiro:

Cartafoi "06. Anexo V. Expte.Contratación.2024" > 07-sobre A UTE TRANSJUCA 5 > DEUCS UNIDOS.pdf."

117 Solvencias localizadas no expediente co seguinte roteiro: "Anexo IV. Expte contratación.2020" > 7-Solvencia lote 1 > 2-CONTAS ANUAIS.pdf"

118 Solvencias localizadas no expediente co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 09.Doc adj. Lote 1 SOLVENCIAS > LOTE 1 SOLVENCIA ECONOMICA E FINANCIERA.pdf

CASABLANCA S.L. dispoñían da solvencia técnica ou profesional para concorrer por si soas ao Lote 1 dos Expedientes 2020 e 2024¹¹⁹.

d) Que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. dispoñían dos medios materiais e humanos necesarios para executar por si mesmos os servizos do Lote 1 dos Expedientes 2020 e 2024.

Como afirmamos nesta Resolución, como indican as Directrices¹²⁰ e sinala a xurisprudencia¹²¹, as UTES non serán restritivas da competencia cando as forman empresas que non son competidores reais ou potenciais nese mercado, como son as formadas por empresas do mesmo grupo, as que non están presentes no mesmo mercado ou as constituídas por empresas que non terían capacidade para poder concorrer á licitación de forma individual.

Pero neste caso, as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. están presentes no mesmo mercado, son competidoras reais no mesmo mercado de referencia e dispoñen dos requisitos de capacidade das solvencias así como dos medios necesarios para concorrer en solitario ao Lote 1 dos procedementos de contratación Expedientes 2020 e 2024 e teñen, por tanto,

119 As solvencias técnicas de POMPAS FÚNEBRES NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. pódense localizar no expediente cos seguintes roteiros:

Año 2020: "Anexo IV. Expte contratación.2020" > 7-Solvencia lote 1 > SOLVENCIAS LOTE 1"

Año 2024: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 09.Doc adj. Lote 1 SOLVENCIAS > LOTE 1 SOLVENCIA TECNICA.pdf

120 Apartado 352 "Un acordo dun consorcio de licitadores, independentemente da súa cualificación xurídica, non restrinxirá a competencia no sentido do artigo 101, apartado 1, se permite ás partes participar en proxectos que non poderían emprender individualmente. Neste suposto, as partes no acordo de consorcio de licitadores non son nin competidores reais nin potenciais para a execución do proxecto. Este pode ser o caso cando as partes dun acordo de consorcio de licitadores fornecen diferentes servizos que son complementarios para efectos da participación no procedemento de licitación. Tamén pode darse o caso de que as partes do acordo de consorcio de licitadores, aínda que todas operen no mesmo mercado ou mercados, non poidan levar a cabo o proxecto individualmente, por exemplo, debido á envergadura do proxecto ou á súa complexidade."

121 Sentenza AN do 15 de outubro de 2012 ECLI:ES:AN:2012:4315; Sentenza AN do 24 de abril de 2024 ECLI:ES:AN:2024:2258; Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:ES:AN:2026:1139 e Sentenza do Tribunal Superior de Galicia do 10 de marzo de 2023, ECLI:ES:TSJGAL:2023:1418

capacidade para concorrer individualmente ás licitacións que se presentaron en UTE, polo que ao concorrer conxuntamente en UTE estarían a executar un acordo de cooperación horizontal que falsearía a competencia nesas licitacións.

Acredítase nesta Resolución, así como na PR da SUBDIC, que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. tiñan capacidade para concorrer individualmente ao Lote 1 dos procedementos de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM (Expediente 2020) e 2024-SEXU 22 a 32-EM (Expediente 2024).

SEGUNDO.- As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA, S.L. non achegaron proba algunha que acredite que o acordo de consorcio en UTE entre estas empresas (lembremos que eran empresas que tiñan capacidade para concorrer por si soas aos procedemento de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM) **xerase eficiencias de tal natureza que xustifiquen a restrición que para a competencia supón esta licitación conxunta.** Como sinalamos na Resolución, corresponde ás empresas investigadas a carga da proba desas eficiencias.

Como se detalla de maneira extensa no apartado **5.2.2.-** desta Resolución **"5.2.2.- SE DA FORMACIÓN DAS UTES SE PRODUCIRON EFECTOS BENEFICIOSOS OU EFICIENCIAS PARA OS CONSUMIDORES QUE SUPERAN AMPLAMENTE AS RESTRICIÓN QUE Á COMPETENCIA SUPÓN A COORDINACIÓN NA PRESENTACIÓN DAS OFERTAS"** non existen eficiencias de ningún tipo que poidan probar que a concorrência das empresas en UTE reportase tales efectos beneficiosos para a entidade adxudicadora (Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes) nin para os consumidores finais, efectos que sexan capaces de superar amplamente as restricións que para a competencia supón a coordinación na presentación das ofertas polas empresas.

O apartado 359 das Directrices entende que as condicións do art. 101 apartado 3 do TFUE poden cumprirse *“se a oferta conxunta permite ás partes presentar unha oferta máis competitiva que as ofertas que poderían presentar por si soas (en termos de prezo ou calidade) e os beneficios que se derivan para a entidade adxudicadora e os consumidores finais superan as restricións da competencia. As eficiencias deben repercutirse nos consumidores e non cumprirán as condicións do artigo 101, apartado 3, se só benefician ás partes do acordo conxunto de consorcio de licitadores”*. Se a UTE permite ás empresas que concorren nela presentar unha oferta máis competitiva que as que poderían presentar por si soas, como por exemplo en termos de prezo ou calidade, e os beneficios que se derivan para a entidade adxudicadora e os consumidores finais superan amplamente as restricións que á competencia supón a coordinación na presentación das ofertas, quedarán ao amparo do previsto no art. 103.1 TFUE e o art. 1.3 LDC, o que non sucedeu neste expediente.

Neste expediente, conforme ao visto no apartado **5.2.2.-** desta Resolución, podemos afirmar que:

a) Non se acredita eficiencia algunha na alegada redución dos tempos de presenza inmediata (folio 45). Como sinalamos no **apartado 5.2.2** desta Resolución:

- Esta redución dos tempos de presenza inmediata nin tan sequera se atopa incluída entre os criterios de valoración do expediente do ano 2024 no PCAP¹²², o que indica o escaso valor que tiña para a Administración convocante da licitación. Si fora incluído como criterio de valoración no expediente do ano 2020¹²³ pero a UTE

122 Contido do PCAP localizados no expediente co seguinte roteiro: “Anexo V. Expte contratación.2024 > 01.PCAP.pdf (pp. 23 e 24)”

123 “Valoración do tempo máximo de presenza inmediata: Considerarase importante a mellora que poidan ofertar os licitantes neste apartado, dadas as características do servizo que se pretende contratar. O licitante que oferte un menor tempo máximo de prestación do servizo de presenza

TRANSJUCA 4 non ofertou tempo algún de redución¹²⁴.

- Acreditouse no **apartado 5.2.2** que o número de servizos nos que se superan os 45 minutos de presenza inmediata (esixidos no PPT no ano 2024¹²⁵ e no ano 2020¹²⁶) é moi elevado¹²⁷, e mesmo que no ano 2025 son superiores aos servizos nos que se cumpren eses 45 minutos. Por este razón este Pleno considera que non pode ser valorada como eficiencia que xustifique a concorrência en UTE das empresas a redución de tempos de presenza inmediata cando non se cumpren pola UTE nin tan sequera os tempos máximos de presenza esixidos nos PPT.

b) Non se acredita eficiencia económica algunha en favor da administración licitante nin dos consumidores derivadas da concorrência en UTE das empresas.

- No Expediente 2024 a UTE TRANSJUCA 5 non presentou baixa algunha na súa oferta económica á licitación a pesar de puntuar a devandita oferta económica con 65 puntos sobre 100 dos criterios avaliábeis mediante a aplicación de fórmulas matemáticas¹²⁸.

- No Expediente 2020 a UTE TRANSJUCA 4 presentou unha baixa do

inmediata obterá a máxima puntuación, e as restantes ofertas valoraranse proporcionalmente" Contido do PCAP localizado no expediente co seguinte roteiro: "Anexo IV. Expte contratación.2020 > 01.pcap.pdf (p. 21)"

124 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "05.Anexo IV. Expte. contratación. 2020 > 06 informe valoración ofertas.pdf"

125 Sinala o PPT que "O tempo máximo para a presenza alí onde sexan requiridos será de corenta e cinco (45) minutos." Contido no PPT localízase no expediente co seguinte roteiro: Cartafol "05. Anexo V. Expte contratación.2024 > 02.PPT.pdf (páx. 4)

126 Sinala o PPT que "O tempo máximo para a presenza alí onde sexan requiridos será de corenta e cinco (45) minutos." Contido no PPT localízase no expediente co seguinte roteiro: Cartafol 05. Anexo IV. Expte contratación.2020 > 02.ppt.pdf (páx. 4)

127 Ver Táboa 6, Táboa 7, Táboa 8 e Táboa 9 da Resolución.

128 Contido do PCAP localizado no expediente co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024 > 01.PCAP.pdf (pp. 23 e 24)"

11,32% do prezo da licitación.

- No expediente 2018 a UTE TRANSJUCA 3 concorreu á licitación en competencia con FUNERARIA MARTINEZ S.L. e presentou unha baixa do 22,24% do prezo da licitación.

Examinadas as proposicións económicas presentadas polas UTEs, en ningún dos parámetros da oferta económica obxecto de valoración, as ofertas das UTEs TRANSJUCA 4 e 5 superaron aos ofertados pola UTE TRANSJUCA 3 no Expediente 2018 no que existiu presión competitiva, o que é mostra de que as ofertas en competencia melloran as ofertas presentadas polas UTEs sen ela e que a concorrência das empresas en UTE non achegou beneficio algún para o licitador.¹²⁹ (ver Táboa 10)

c) Non se acreditan eficiencias en termos de calidade de servizo.

Non existen evidencias de que as UTEs constituídas (UTE TRANSJUCA 4 e UTE TRANSJUCA 5) implicasen a combinación de especiais coñecementos técnicos ou a achega de activos complementarios o que limita as probabilidades de xerar melloras de eficiencia que beneficien aos consumidores¹³⁰.

d) Non se acreditan eficiencias en termos de competitividade.

Como sinalamos no **apartado 5.2.2** apreciase unha perda de competitividade nas ofertas presentadas polas UTEs TRANSJUCA nos expedientes 2020 e 2024 con respecto ás ofertas que presentou a UTE TRANSJUCA 3 para o expediente 2018, o que se traduciu nunha sensible

¹²⁹ Ver Táboa 10 da Resolución.

¹³⁰ Apartado 38 "Os acordos de cooperación horizontal que non implican a combinación de coñecementos técnicos ou activos complementarios teñen menos probabilidades de xerar melloras de eficiencia que beneficien aos consumidores."

diminución da puntuación obtida. Como se pode ver na Táboa 11 desta Resolución, mentres no ano 2018 os puntos outorgados pola Mesa de contratación á oferta presentada pola UTE TRANSJUCA 3 foi de 98,33 puntos¹³¹, na licitación do Expediente 2020 baixou a 31,2 puntos¹³² e no Expediente 2024 a 25 puntos¹³³.

En conclusión, non se pode apreciar por este Pleno nin as empresas investigadas achegaron proba algunha que o acredite que o acordo de consorcio en UTE entre estas empresas, que tiñan capacidade para concorrer por si soas aos procedemento de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM, xerase eficiencias que xustifiquen a restrición que supón para a competencia esta licitación conxunta.

TERCEIRO.- A UTE TRANSJUCA 5 no seu escrito de alegacións á suspensión do procedemento de adxudicación con data do 11 de xullo de 2024 (folio 45) manifestou a existencia dun acordo de distribución territorial entre as empresas que formaban parte da UTE na prestación dos servizos entre os 10 partidos xudiciais incluídos no Lote 1 como razón da necesidade obxectiva de constituír a UTE e expresamente declara que:

"2. Os 10 partidos xudiciais, están perfectamente distribuídos entre os compoñentes da UTE, facéndose cargo cada empresa membro daqueles partidos xudiciais que lles quedan próximos ás súas centrais, o cal fai posible que se preste un servizo de calidade ao reducir os tempos de presenza inmediata." (Énfase engadida)

Sinalar que a empresa POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. insiste nesta

131 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "04.Anexo III. Expte. contratación. 2018 > 03 Actas > 03 Actas 03 Valoración lote 1."

132 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "05.Anexo IV. Expte. contratación. 2020 > 06 informe valoración ofertas.pdf"

133 Localízase no expediente co seguinte roteiro: "06.Anexo V. Expte. contratación. 2024 > 06 informe técnico ofertas. pdf"7

argumentación no seu escrito de alegacións á PR da SUBDIC con data do 4 de xuño de 2026.

Esta declaración realizada pola UTE TRANSJUCA 5 como resposta ao requirimento da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes sobre a necesidade obxectiva de constituír a UTE polas empresas, manifesta de maneira moi evidente cal era a intención perseguida polas empresas e podémolo cualificar como o que na xerga de competencia se denomina como un caso de *"Smoking Gun"* ou *"Pistola fumarenta"*, dos que este Pleno xa observou noutras resolucións como a Resolución 2/2017, do 21 de xullo, Contrato Público de subministración de caldeiras, que foi confirmada pola sentenza do TSJ de Galicia 470/2018 e a Resolución 5/2021 Licitación fornezo USC, confirmada pola sentenza do TSJ de Galicia 336/2022.

CUARTO.- Ao examinar a execución dos contratos correspondentes ao Lote 1 dos procedementos 2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM confírmase a existencia do acordo de repartición territorial na prestación do servizo entre as empresas que forman parte das UTEs.

Cumpren o que declarou a UTE TRANSJUCA 5 no seu escrito do 1 de xullo de 2024 (folio 45) cando tratou de xustificar ao órgano de contratación a necesidade obxectiva da UTE e que a súa constitución non era contraria a Dereito. Nese escrito afirmaba que: *"Os 10 partidos xudiciais, están perfectamente distribuídos entre os compoñentes da UTE, facéndose cargo cada empresa membro daqueles partidos xudiciais que lles quedan próximos ás súas centrais,"* (folio 45).

A SUBDIC examinou a execución de dous anos completos dos contratos correspondentes ao Lote 1 dos procedementos 2020-SEXU 20 a 30/EM (o ano 2022) e do procedemento 2024-SEXU 22 a 32/EM (o ano 2025). Considerou a SUBDIC representativo para analizala tomar o ano central de ambos os

expedientes, é dicir, o ano 2022 para o Expediente 2020, e o ano 2025 para o Expediente 2024¹³⁴

Á vista da execución dos contratos analizados resulta acreditada unha distribución territorial dos servizos entre as empresas que constituían as UTEs como se proba tanto respecto do ano 2022 como respecto do ano 2025 nas follas Excel elaboradas pola SUBDIC e que aparecen no expediente¹³⁵ e coas que se acredita que:

a) Ano 2022

- A mercantil **Funeraria Casablanca, S.L.** prestou 93 servizos atendendo exclusivamente aos partidos xudiciais de **Santiago de Compostela, Negreira, Lalín e Ordes**. Así mesmo prestou un servizo no partido xudicial de Padrón no concello de Dodro.

- A mercantil **Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.** prestou 31 servizos, atendendo exclusivamente aos partidos xudiciais de **Muros e Noia**. En Ribeira atendeu aos concellos de Ribeira e A Pobra do Caramiñal, no

134 Para iso a SUBDIC requiriu do órgano de contratación as follas dos servizos correspondentes aos devanditos lotes e anos e das mercantís as facturas emitidas ás UTEs TRANSJUCA polos devanditos servizos. Localízanse no expediente cos seguintes roteiros:

Requirimento órgano de contratación:

"01.Expediente S.1-24NUM > 07. Req. Info. A D. Xeral Xustiza_17.07.24. Pdf" e "01.Expediente S.1-24NUM > 59. Req. (6) Info a Ou. Contratación_21.01.26.pdf"

Requirimento empresas:

"01.Expediente S.1-24NUM > 33. Req. (2) Doc. PPF Noroeste_23.12.24.pdf"

"01.Expediente S.1-24NUM > 34. Req. (2) Doc. Casablanca_23.12.24.pdf"

"01.Expediente S.1-24NUM > 35. Req. (2) Doc. Serv. Funer. Iria (antes PPF Padrón) _23.12.24.pdf"

"01.Expediente S.1-24NUM > 36. Req. (2) Doc. Cardelle_23.12.24.pdf"

135 Localízanse no expediente cos seguintes roteiros:

Ano 2022:

" 08. Probas > Proba n.º 5 Execución Lote 1 (2022) > Execución Lote 1 (2022).xlsx

Ano 2025:

" 08. Probas > Proba n.º 6 Execución Lote 1 (2025) > Execución Lote 1 (2025).xlsx

concello de Boiro prestou un só servizo.

- O resto de servizos foron atendidos polas mercantís Pompas Fúnebres de Padrón, S.L.U. e Cardelle S.C. que non son entidades investigadas neste procedemento.

b) Ano 2025

- A empresa **Funeraria Casablanca, S.L.** prestou 119 servizos, atendendo exclusivamente aos partidos xudiciais de **Santiago de Compostela, Ordes, Lalín** e nos concellos da Baña e Negreira do partido xudicial de Negreira. Así mesmo prestou 3 servizos na Estrada, un servizo en Arzúa, no concello do Pino e outro servizo en Muros, no concello de Mazaricos.

- A empresa **Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.** prestou 84 servizos atendendo exclusivamente aos partidos xudiciais de **Noia, Padrón, Ribeira, Muros** e nos concellos de Santa Comba e Brión do partido xudicial de Negreira. Así mesmo prestou 2 servizos na Estrada.

- A mercantil **Cardelle Vaz&Rey, S.L.** prestou os seus servizos integramente en Arzúa. Así mesmo prestou un servizo en Lalín, no concello de Vila de Cruces, un servizo en Ordes, no concello de Mesía e outro en Santiago de Compostela.

Á vista da execución dos contratos analizados neses anos resulta acreditada unha distribución dos servizos que confirmaría a existencia da repartición territorial de mercado que puxo de manifesto a UTE TRANSJUCA 5 nas alegacións formuladas á suspensión do procedemento de adxudicación do Expediente 2024 (folio 45). Non se achegaron por ningunha das empresas explicacións alternativas ás condutas advertidas.

QUINTO.- As empresas **POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A.** e **FUNERARIA CASABLANCA, S.L.** eran conscientes da posibilidade de presentarse ás licitacións e ser adxudicatarias das mesmas como empresas individuais. Así resulta acreditado nesta Resolución a posibilidade de concorrer como empresa individual á licitación deste Lote 1 e mesmo de ser adxudicatario e prestar o servizo. Así no **apartado 5.2.2** desta Resolución **“5.2.2.- SE DA FORMACIÓN DAS UTEs SE PRODUCIRON EFECTOS BENEFICIOSOS OU EFICIENCIAS PARA OS CONSUMIDORES QUE SUPERAN AMPLAMENTE AS RESTRICIÓNs QUE Á COMPETENCIA SUPÓN A COORDINACIÓN NA PRESENTACIÓN DAS OFERTAS”**, móstrase que para a execución dos contratos nas convocatorias dos anos 2008, 2011, 2014 e 2017 foron admitidas para este mesmo Lote 1 ofertas presentadas por empresas individuais. Ademais, nos anos 2008 e 2011 a empresa adxudicataria para a prestación deste mesmo Lote 1 foi unha empresa individual **FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO, S.L.**

Hai que ter en conta que a licitación deste contrato convocada tanto en 2008 como en 2011, no Lote 1 incluíase nos mesmos 10 partidos xudiciais (Arzúa, A Estrada, Lalín, Muros, Negreira, Noia, Ordes, Padrón, Ribeira e Santiago de Compostela) que nos expedientes 2020 e 2024, polo que esta empresa individual adxudicataria tiña que prestar o mesmo servizo que realizaron a UTE TRANSJUCA 4 e a UTE TRANSJUCA 5.

Non existe por tanto impedimento, limitación ou imposibilidade para que unha empresa individual poda presentarse ao Lote 1 e poida ser adxudicataria e prestar o “servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA”.

Hai que ter en conta ademais, como elemento que facilitou a prestación do servizo, a mellora así como a posta en servizo de novas infraestruturas viarias que conectan a cidade de Santiago de Compostela coas localidades deses

partidos xudiciais ou no tránsito dentro deses partidos xudiciais cara Santiago de Compostela desde o ano 2008 ata a actualidade. Esta mellora e posta en servizo de novas infraestruturas viarias implica unha maior facilidade para a prestación dos servizos de transporte de cadáveres e a redución dos tempos de traslados, de tal maneira que se unha empresa individual se presentou e foi adxudicataria do servizo no ano 2008 mais razón habería para poder presentarse e ser prestadora deses servizos no ano 2020 e no ano 2024. Así hai que citar como exemplos de posta en servizo de novas infraestruturas viarias as seguintes:

- a) CG-1.5 Corredor Brión-Noia cuxo primeiro tramo (Tramo Brión – Martelo) inaugurouse o 5 de outubro de 2010¹³⁶ e o segundo (Tramo Martelo – Noia) o 16 de febreiro de 2011¹³⁷.
- b) A-54- (autovía Lugo-Santiago de Compostela): mellora conectividade co aeroporto Santiago-Rosalía de Castro¹³⁸; apertura do tramo da autovía A-54 que conecta Lavacolla con Arzúa¹³⁹
- c) AC-549 Variante de Noia (Conexión do corredor Brión - Noia coa estrada AC 550 en Taramancos (Noia) (4 de xullo de 2014)¹⁴⁰

136 "O tramo entre Brión e Martelo do novo corredor cara Noia ábrese hoxe ao tráfico" Pódese consultar en: https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/santiago/2010/10/05/tramo-brion-martelo-nuevo-corredor-noia-abre-hoy-traffic/0003_8764276.htm

137 "A apertura dun corredor pon Noia a 20 minutos de Santiago" Pódese consultar en https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/galicia/2011/02/17/apertura-corredor-pone-noia-20-minutos-santiago/0003_201102g17p9991.htm.

138 Posta en servizo da nova ligazón orbital situado sobre a autoestrada AP-9 que permite conectar a AP-9 coa A-54, a través dun vial existente (SC-30) e mellorar a conectividade co aeroporto Santiago-Rosalía de Castro. Pódese consultar en <https://www.transportes.gob.es/ministerio/comunicacion/sala-prensa/jue-27062024-1326>.

139 "Ata o de agora, ir de Santiago a Arzúa pola N-547 esixía unha media hora, aínda que este tempo podía variar en función do tráfico que se atopase o condutor, xa que este roteiro é moi utilizado por camiións e cisternas para o transporte de mercadorías. Agora, pola A-54, a mesma viaxe dura a metade. O novo tramo entronca coa autovía en Lavacolla e finaliza catro quilómetros antes de chegar ao centro urbano de Arzúa. Neste punto final construíuse unha gran rotonda que conecta coa estrada nacional e desde a que é visible o desmante que xa se está realizando para continuar esta vía de alta capacidade." Pódese consultar en <https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/santiago/arzua/2019/05/24/santiago-acerca-15-minutos-lugo/00031558719511945189226.htm>.

140 "Son case 5 quilómetros de trazado os que estrea este venres a localidade coruñesa de Noia. A

d) AG/AG-59 Santiago - A Estrada (tramo de prolongación entre A Ramallosa e a ligazón coa estrada autonómica AC-241) (21 de xullo de 2026)¹⁴¹

De acordo con iso pódese destacar que as condicións para a prestación do contrato melloraron desde o ano 2008, ano en que xa se adxudicou o contrato a unha empresa individual.

SEXTO.- As empresas FUNERARIA CASABLANCA S.L. e POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. coñecían que cumprían individualmente cada unha delas o requisito de dispoñer instalacións a menos de 45 km da cabeceira do Lote 1 tanto no Expediente 2020 como no 2024.

De acordo coa información dispoñible¹⁴²:

a) A mercantil FUNERARIA CASABLANCA S.L. conta cos medios necesarios para executar directamente estes contratos, particularmente conta cunha sede en Boqueixón, que está a menos de 45 Km da cabeceira dos centros territoriais do IMELGA en Santiago de Compostela.

b) A empresa POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. conta cos medios necesarios para executar directamente estes contratos ao dispoñer de dúas sedes, unha en Noia e outra en Outes, que está a menos de 45 Km da cabeceira do IMELGA en Santiago de Compostela.

variante, que se prolonga directamente desde o corredor que une con Santiago ata o porto de Testal, mellorará a mobilidade de toda a comarca, reducindo ata nun 70% o tempo de chegada ás praias da zona.” Pódese consultar en <https://www.abc.es/local-galicia/20140704/abci-variante-noia-inauguracion-201407041244.html>.

141 A AG/AG-59 avanza cara a Estrada con 3,5 novos quilómetros libres de peaxe. Pódese consultar en <https://www.elcorreogallego.es/concellos/2026/07/21/ag-59-avanza-estrada-3-132674732.html>.

142 Poden localizarse co seguinte roteiro:

Ano 2020: Anexo IV. Expte contratación.2020 > 08.- Sedes lote 1

Ano 2024: Anexo V. Expte contratación.2024 > 08.Sobre C

SÉTIMO.- As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. concorreron en UTE ao Lote 1 das sucesivas licitacións de forma continua e sen rupturas no tempo desde, polo menos, o ano 2016.

Constátase desde hai algúns anos a existencia nas sucesivas licitacións da presentación de ofertas polas mesmas UTEs de forma continua e sen rupturas no tempo e das que sempre formaron parte as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.:

- Así ao Lote 1 da licitación do Expediente 2016 presenta oferta a UTE TRANSJUCA 2¹⁴³ formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN S.L.U.
- Ao Lote 1 da licitación do Expediente 2018 presenta oferta a UTE TRANSJUCA 3¹⁴⁴ formada polas empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN S.L.U.
- Ao Lote 1 da licitación do Expediente 2020 presenta oferta a UTE TRANSJUCA 4¹⁴⁵ formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L., POMPAS FÚNEBRES DE PADRÓN S.L.U. e CARDELLE S.C
- Ao Lote 1 da licitación do Expediente 2024 presenta oferta a UTE TRANSJUCA 5¹⁴⁶ formada por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L. e CARDELLE-VAZ& REY S.L.

143 <https://www.contratosdegalicia.gal/licitacion?op=50&N=19971&lang=gl>

144 <https://www.contratosdegalicia.gal/licitacion?op=50&N=227060&lang=gl>

145 Escritura UTE TRANSJUCA 4. Pódense localizar co seguinte roteiro: Anexo IV. Expte contratación.2020 > 09. ESCRITURA UTE TRANSJUCA 4.pdf

146 Escritura de constitución UTE TRANSJUCA 5. Pódense localizar co seguinte roteiro: Anexo V. Expte contratación.2024 > 10.- Escritura de constitución UTE TRANSJUCA

Como sinala a SAN do 25 de febreiro de 2026¹⁴⁷

"(...) a constitución dunha unión temporal de empresas presenta indicios dun acordo que ten por obxecto eliminar ou restrinxir a competencia nos seguintes supostos:

(...)

Cando se constata un emprego sistemático das mesmas unións temporais de empresas en todas as licitacións sen rupturas no tempo."

Neste expediente acredítase que desde o ano 2016, e en catro licitacións, empregáronse as UTEs TRANSJUCA (2, 3, 4 e 5) para presentar ofertas a este servizo de transporte de cadáveres de forma continua e sen interrupcións, e que desas UTEs sempre formaron parte as empresas investigadas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.

OITAVO.- Obsérvanse patróns nese acordo en UTE entre POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. para facer, entre eles, mais axustado a repartición de cargas e beneficios nas dúas licitacións, a do ano 2020 e a do ano 2024.

Así na UTE TRANSJUCA 4 a empresa POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. tiña un 33% de participación na UTE e a empresa FUNERARIA CASABLANCA S.L. un 46%.

Na posterior UTE (UTE TRANSJUCA 5) cambian as tornas e POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. pasa a ter un 49% de participación na UTE e FUNERARIA CASABLANCA S.L. un 31%.

Obsérvase, por tanto, unha repartición proporcional de cotas entre as dúas empresas de tal maneira que a que na primeira UTE tería mais participación das

147 Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:ES:AN:2026:1139

dúas, sería a que na segunda UTE tería unha menor participación, de tal maneira que a suma global das dúas participacións serían similares para ambas empresas. Hai que ter en conta a diferenza de tamaño e volume de negocios entre as dúas empresas (o volume de negocios en 2025 de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. foi de 2.528.168,82 € e o de FUNERARIA CASABLANCA S.L. de 162.129,84 €).

De acordo con esa repartición:

Táboa 12: participación de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. nas UTEs TRANSJUCA 4 e 5.

EMPRESA	UTE TRANSJUCA 4	UTE TRANSJUCA 5	TOTAL
POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A.	33%	49%	82%
FUNERARIA CASABLANCA S.L.	46%	31%	77%

Pero se facemos ese cálculo tendo en conta o beneficio industrial previsto en ambas licitacións, beneficio que as empresas coñecían antes da presentación das súas ofertas en UTE, e o calculamos en relación coa participación de cada unha delas nesas UTEs podemos ver que o beneficio industrial que ambas obterían grazas ao xogo desas participacións nas UTEs serían practicamente idénticos entre ambas, a pesar da diferenza de tamaño entre POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L., xa que a primeira multiplica por mais de 15 o volume de negocios da segunda.

Táboa 13: beneficio industrial de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. nas UTEs TRANSJUCA 4 e 5

EMPRESA	TRANSJUCA 4	TRANSJUCA 5	TOTAL
POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE	7.888,96 €	7.445,34 €	15.334,30 €

FUNERARIA CASABLANCA S.L.	10.996,74 €	4.710,32 €	15.707,06 €
---------------------------	-------------	------------	-------------

Acredítase con iso que as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. ademais de presentarse en UTEs para non competir entre elas, tamén acordaron unha repartición equitativa e por quendas dos beneficios nas UTEs dos Expedientes 2020 e Expediente 2024, repartición que non respondía ao tamaño e volume de negocios entre as dúas empresas.

NOVENO.- De acordo aos PCAP que rexen as contratacións dos expedientes 2020 e 2024¹⁴⁸ **as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. tiveron ao seu alcance, como sinala a SUBDIC, a posibilidade de contar con apoios puntuais de terceiros para executar o contrato (de acordo co censo de empresas e establecementos funerarios de Galicia¹⁴⁹) o que lles permitía dispoñer de alternativas á constitución dunha UTE entre empresas que son competidoras no mesmo mercado e que poderían presentar ofertas individuais á licitación.**

Neste sentido a SUBDIC afirma, e comparte este Pleno, que os adxudicatarios dos contratos (tamén os do Lote 1) poden subcontratar con empresas locais a realización de servizos de transporte de cadáveres, xa que o PCAP así o permite, polo que non resulta necesario formalizar unha UTE para iso. Neste sentido sinala acertadamente a SUBDIC no seu PR que se esa subcontratación non fose posible “todos os lotes estarían operados por UTEs, o cal non ocorre nos expedientes 2020 e 2024.”

Queremos sinalar que non é que sexa posible a subcontratación senón que é evidente que se esta realizando.

148 Contido nos PCAP localizados no expediente coas seguintes roteiros:

Año 2020: Cartafol “05. Anexo IV. Expte contratación.2020” > 01.pcap.pdf (páx.16)

Año 2024: “Anexo V. Expte contratación.2024” > 01.PCAP.pdf (páxs. 18 e 19)”

149 Pódese consultar en <https://www.sergas.gal/saude-publica/censo-establecementos-funerarios-galicia>.

Como proba diso remitímonos á “Pregunta 2” formulada por unha empresa na licitación do expediente 2026-SEXU 06 a 09-EM *“Contratación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia (IMELGA) dependente da Administración de Xustiza en Galicia (catro lotes)”* de 11/5/2026 na que ao expor unha empresa unha pregunta sobre como tiña que acreditar traballos que gardasen relación co obxecto do contrato afirman textualmente que:

“Tamén realizamos recollidas xudiciais para autopsias no Imelga subcontratados por outra empresa, pero non chegamos aos 10.000€ IVE incluído anuais de facturación para este servizo”¹⁵⁰ (énfase engadida)

Isto acredita que existen empresas que prestan o servizo como subcontratistas de empresas adxudicatarias de lotes.

Como sinala a xa citada sentenza da Audiencia Nacional do 25 de febreiro de 2026¹⁵¹

“(...) a constitución dunha unión temporal de empresas presenta indicios dun acordo que ten por obxecto eliminar ou restrinxir a competencia nos seguintes supostos:

(...)

Cando existe posibilidade de concorrer con ofertas menos restritivas da competencia que a formación da unión temporal de empresas.”

Existen, por tanto, unha pluralidade de indicios que están plenamente acreditados e que non son, por iso, meras sospeitas, rumores ou conxecturas. Tales indicios, como se

¹⁵⁰ Resposta pregunta 2, “Servizo de transporte de cadáveres que requiran a realización de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA (4 lotes)”. Pódese consultar en: <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=827989&lang=gl>

¹⁵¹ Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:ES:AN:2026:1139

recolle na xurisprudencia citada¹⁵², cobran carácter de proba da existencia dunha conduta colusoria das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. que se plasmou nun acordo de cooperación horizontal entre empresas que son competidoras reais no mesmo mercado de produto e xeográfico xa que ambas tiñan capacidade para presentar ofertas de maneira individual nos expedientes 2020 e 2024.

Practicouse toda a proba necesaria para vencer o dereito que teñen as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. á presunción de inocencia que consagra o art. 24.2 da Constitución española.

Identificados esta pluralidade de indicios acreditados da actuación das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. é necesario explicitar o razoamento a través do cal, partindo deses indicios, se chega á convicción da existencia dun feito punible (a infracción do art. 1 da LDC) e a participación no mesmo das devanditas empresas para impedir, restrinxir ou falsear a competencia.

Neste sentido pódese afirmar que:

a) As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. coñecendo que dispoñían das capacidades e solvencias necesarias para concorrer por si soas aos procedementos de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM (Expediente 2020) e 2024-SEXU 22 a 32-EM (Expediente 2024) decidiron acudir en UTEs con outras empresas a esas licitacións. Esta participación en UTE implicou necesariamente que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. acordasen aspectos tan sensibles como son os prezos e as condicións de prestación do servizo o cal constitúe un acordo que incorre na prohibición de colusión entre empresas.

Que unha empresa que dispón da solvencia, capacidade e medios para concorrer

¹⁵² Ademais das sentenzas citadas na Resolución, as sentenzas do TJUE do 22 de outubro de 2015, asunto C-194/14, e do 10 de novembro de 2017, asunto T- 180/15.

soa a unha licitación o faga en UTE con outra empresa que tamén dispón da solvencia, capacidade e medios para concorrer soa a unha licitación e que, por tanto, é competidora nesa licitación acredita, co resto de indicios, a existencia en ambas empresas dunha vontade de non competir entre elas instrumentando con esa finalidade un acordo de cooperación horizontal como é a UTE.

b) As empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.:

- están presentes no mesmo mercado e son competidoras reais no mesmo mercado de referencia.
- trátase de empresas que subministran os mesmos servizos e non diferentes servizos complementarios e non son empresas que formen parte do mesmo grupo empresarial.
- para a prestación do servizo previsto nas licitacións 2020-SEXU 20 a 30-EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM non é preciso achegar nin especiais coñecementos técnicos nin recursos financeiros extra nin activos complementarios aos que xa dispoñen esas empresas que poidan explicar a constitución da UTE.

Non parece xustificado que dúas empresas que son competidoras reais no mesmo mercado e que prestan os mesmos servizos concorran en UTE a unha licitación pública, cando para esa licitación non se esixe no PCAP nin especiais coñecementos técnicos, nin recursos financeiros nin activos complementarios extra aos que xa dispoñen cada unha delas. Se ademais esas dúas empresas, que deberían de competir entre elas nesa licitación, non dan unha explicación alternativa e razoada da actuación débenos de levar a considerar, co resto de indicios acreditados, a existencia dunha vontade deliberada nelas de colidir para evitar competir entre elas nunha licitación pública e así non ter que rebaixar o prezo da súa oferta e maximizar os seus beneficios.

c) Que é evidente que este acordo de cooperación horizontal en UTE entre as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. resulta, pola súa propia natureza, prexudicial para o bo funcionamento do xogo normal da competencia ao restrinxir o numero de ofertas e implica unha perda da tensión competitiva que debe de presidir toda licitación pública danando á administración convocante (Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia) xa que para ela significou perder as vantaxes que se derivarían da existencia dunha verdadeira competencia entre os concorrentes a esas licitacións.

d) Non se acreditou que se producira ningún tipo de efecto beneficioso nin para os consumidores nin para a Administración convocante que xustifique a restrición que supón para a competencia a concorrência en UTEs por parte das empresas investigadas. Non se acreditou que da formación destas UTEs se producisen efectos beneficiosos ou eficiencias para os consumidores que superan amplamente as restricións que á competencia supón a coordinación na presentación das ofertas en UTE.

A única razón alegada pola UTE para xustificar a necesidade obxectiva da mesma foi o da redución dos tempos de presenza inmediata, pero si acreditou a elevada porcentaxe de servizos nos que as UTEs superaron o tempo de presenza inmediata máximo esixido no PPT, o que leva a rexeitar esta razón xa que dificilmente se podería considerar como efecto beneficioso para a concorrência en UTE a redución dos tempos de presenza inmediata cando as UTEs TRANSJUCA 4 e 5 incumpren os tempos máximos de presenza esixidos no PPT.

Tampouco poden considerarse como mellora de eficiencias as vantaxes que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. poidan obter do acordo en UTE, como a de conseguir que a prestación do servizo que cada unha delas vaia realizar sexa naqueles partidos xudiciais que fosen máis próximos ás súas centrais, que pode supoñer un aforro e unha maior

rendibilidade á empresa pero non á Administración licitadora nin aos consumidores.

A ausencia de eficiencias para os consumidores ou a Administración que superen amplamente as restricións que para a competencia supón a concorrência en UTE á licitación unido á capacidade tanto de POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. como de FUNERARIA CASABLANCA S.L. para poder presentarse de maneira individual ás licitacións manifesta que, de acordo cos criterios do **“Test da capacidade”** ou **“test de necesidade”**, faltan os elementos necesarios para poder determinar a licitude das UTEs TRANSJUCA 4 e 5.

e) A UTE TRANSJUCA 5 en data 11 de xullo de 2024 manifestou a existencia dun acordo de distribución territorial entre as empresas que formaban parte da UTE na prestación dos servizos *“facéndose cargo cada empresa membro daqueles partidos xudiciais que lles quedan próximos ás súas centrais”*.

Esta declaración manifesta de maneira evidente cal era a intención perseguida por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. e cualificámola como o que na xerga de competencia se denomina un caso de “Smoking Gun” ou “Pistola fumarenta”.

Non é posible explicar esta declaración máis que coa evidencia dunha actividade coordinada das dúas empresas para a repartición dos servizos da licitación adxudicándose cada unha delas os máis próximos á súa central sen o risco de competir, o que falseou o xogo do libre mercado nesta licitación pública, facendo desaparecer a tensión competitiva entra as dúas empresas.

A execución de contratos acreditan que esa declaración de repartición (“Smoking Gun” ou “Pistola fumarenta”) se cumpriu, e pódese acreditar unha distribución territorial dos servizos entre as empresas que constituían as UTEs como se proba tanto respecto do ano 2022 (Expediente 2020) como respecto do ano 2025 (Expediente 2024) nas follas Excel elaboradas pola SUBDIC.

f) O exame dos expedientes desta mesma licitación desde o ano 2008 acreditan que a necesidade de constituír UTEs para poder concorrer á licitación non é certo. Así:

- presentaron ofertas empresas individuais nas licitacións dos anos 2008, 2011, 2014 e 2017.
- nas licitacións dos anos 2008 e 2011 a empresa adxudicataria para a prestación deste mesmo Lote 1 foi unha empresa individual, como foi FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO, S.L.

POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. eran conscientes desta posibilidade desde o ano 2014. Así no Expediente 2014 a UTE TRANSJUCA (formada entre outras por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A., FUNERARIA CASABLANCA S.L.) concorreu á licitación en competencia con FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO S.L. que era a empresa que prestara o servizo nas dúas anteriores licitacións e resultando adxudicataria a UTE TRNASJUCA, iso si, cunha baixa de licitación media do 52,92%.

Este feito que illado podería non ter unha gran transcendencia, vai unido ao resto de indicios que proban o evidente coñecemento que tanto POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. como FUNERARIA CASABLANCA S.L. tiñan da posibilidade de concorrer ás licitacións de maneira individual e en competencia, e que o reiterado uso por elas de acordos de cooperación horizontal en UTE só perseguía como finalidade o evitar competir a través dun acordo prohibido.

g) Non foi algo esporádico a concorrência en UTE a este Lote 1 por parte das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.

Xa no ano 2014 concorreron na UTE TRANSJUCA, repetindo a súa conduta no ano 2016 (UTE TRANSJUCA 2), no ano 2018 (UTE TRANSJUCA 3) no ano 2020 (UTE TRANSJUCA 4) e no ano 2024 (UTE TRANSJUCA 5).

Esta reiterada concorrência en UTE destas empresas que eran competidoras nese mercado, esta concorrência sucesiva desde o ano 2014, en todas as licitacións convocadas desde esa data (un total de 5), sen ruptura no tempo en ningunha delas, non é posible explicar mais que coa existencia dunha vontade de POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e de FUNERARIA CASABLANCA S.L. de eliminar entre elas a concorrência en competencia a ese Lote 1, falseado o xogo do libre mercado nese Lote 1 facendo desaparecer a tensión competitiva entre esas dúas empresas.

h) Que de acordo aos PCAP as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. sabían que terían a posibilidade de contar con apoios puntuais de terceiros para executar o contrato, o que lles permitiría dispoñer de alternativas que non eliminasen a competencia que implica concorrer en UTE cunha empresa competidora, cos graves efectos que esa concorrência en UTE de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. implicaba para a competencia nese mercado.

A pesar diso, utilizaron o instrumento máis restritivo para a competencia que supuxo reducir e eliminar a competencia ata en 5 licitacións consecutivas, o que non pode xustificarse de ningunha maneira máis que entendendo que con iso ambas as empresas tiñan a vontade de non competir para garantirse a adxudicación ao maior prezo posible.

i) A concorrência en UTE de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L., que son empresas competidoras reais no mercado de referencia, supoñían asegurarse reciprocamente que a outra non presentaría unha oferta individual a ese Lote 1 xa que de acordo co PCAP¹⁵³ o empresario que presentase oferta en UTE con outros empresarios non podería, á súa vez, presentar oferta individualmente, nin figurar en máis dunha UTE participante na

153 Contido nos PCAP localizados no expediente coas seguintes rutas:

Ano 2020: Cartafol "05. Anexo IV. Expte contratación.2020" > 01.pcap.pdf (páx.39)"

Ano 2024: Cartafol "06. Anexo V. Expte contratación.2024" > 01.PCAP.pdf (páx. 43)"

licitación, e que no suposto en que houbera lotes, esta prohibición tamén era de aplicación en relación con cada lote da licitación.

Isto implicaba que a presentación dunha oferta en UTE polas empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. garantía a POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. que non existiría ningunha outra oferta en competencia por parte de FUNERARIA CASABLANCA S.L. e da mesma maneira FUNERARIA CASABLANCA S.L. asegurábase que non existiría oferta en competencia por parte de POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A.

j) Esa actuación concertada entre as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. non foi inocua xa que resultarían adxudicatarias en UTE no Expediente 2024 cunha oferta nos catro servizos licitados ao prezo máximo unitario de licitación.

É evidente que esta actuación, que supoñía para as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. maximizar os seus beneficios, causou un dano á Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta, convocante das licitacións, xa que tería que adxudicar o contrato ao prezo máximo previsto na licitación facendo desaparecer os beneficios que a concorrência competitiva reportaría á Administración (menor prezo de adxudicación e melloras do servizo) como consecuencia da actuación ilícita das dúas empresas.

O funcionamento competitivo do mercado esixe que cada operador decida de maneira autónoma o seu comportamento e adopte as súas decisións de maneira independente, e isto implica que calquera toma de contacto directa ou indirecta entre competidores (como neste caso a través das UTEs) que teña por obxecto ou efecto influír no comportamento no mercado dun competidor actual sería ilícito.

Ningunha das empresas presentou unha xustificación razoable nin achegou

argumentos serios que expliquen o porque concorreron en UTEs ás licitacións cando dispoñían das capacidades e solvencias necesarias para poder licitar por si soas e non se acredita que a concorrência en UTE proporcionase eficiencias ou beneficios para a entidade adxudicadora e para os consumidores finais que superen amplamente as restricións da competencia.

Non existe tampouco xustificación algunha acreditada da que poida derivarse unha lóxica no comportamento das dúas empresas que non sexa outro que a existencia entre elas dun acordo colusorio para concorrer en UTE aos procedementos 2020-SEXU 20 a 30/EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM convocados pola Consellería de Presidencia Xustiza e Deportes coa **finalidade de alterar o xogo competitivo desas licitacións públicas co obxectivo de non competir entre elas, maximizar os prezos a percibir, repartirse territorialmente os servizos e todo iso cun incremento de custo para a Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes.**

6.4.3.- CONCLUSIÓN

De todo o visto e analizado nos puntos anteriores pódese concluír que:

- a) Existe unha ampla, numerosa e extensa cantidade de indicios acreditados que aparecen descritos no apartado **6.4.2. ANÁLISE DA CONDUCTA DAS EMPRESAS DENUNCIADAS**
- b) Que a participación neses indicios das empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. é evidente;
- c) Que a ligazón entre eses indicios e a infracción é precisa e directa segundo as regras do criterio humano;
- d) Que se acredita a existencia dun nexo causal entre os feitos executados polas empresas e a infracción;

Por todo o anterior a conclusión razoada á que se debe de chegar é que as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. servíronse das UTE TRANSJUCA 4 e a UTE TRANSJUCA 5 para evitar competir na presentación de ofertas ao Lote 1 dos procedementos 2020-SEXU 20 a 30/EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM.

As referidas UTEs non só non cumprían o “test de legalidade” preciso para garantir a compatibilidade das mesmas co dereito da competencia, senón que a presentación das ofertas coordinadas en UTE perseguía como obxectivo maximizar os prezos, presentando oferta nos catro servizos licitados ao prezo máximo unitario de licitación así como repartirse territorialmente os servizos entre as empresas que formaban parte das UTEs. Acredítase na Resolución unha evidente concertación de vontades entre POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. que deixa fóra de calquera dúbida razoable, superando o estándar máis esixente que se aplique respecto da necesaria salvagarda do “Principio de presunción de inocencia”, que as empresas investigadas levaron a cabo unha práctica prohibida polo artigo 1 LDC que sinala como tal *“(…) todo acordo, decisión ou recomendación colectiva, ou práctica concertada ou conscientemente paralela, que teña por obxecto, produza ou poida producir o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia en todo ou parte do mercado nacional”*

É certo que o non cumprimento por parte das UTEs do “test de legalidade” infrínxese polas empresas xa que ambas tiñan capacidade para presentarse ás licitacións separadamente e, tamén, porque non se acreditou que as UTEs proporcionasen eficiencias ou beneficios de ningún tipo nin para a entidade adxudicadora nin para os consumidores finais, eficiencias que superasen amplamente as restricións que para a competencia implica a concorrencia en UTE de empresas competidoras reais no mesmo mercado de referencia.

A declaración realizada pola UTE TRANSJUCA 5 recoñecendo a existencia dun acordo de distribución territorial na prestación dos servizos entre os 10 partidos xudiciais ao

afirmar que *"Os 10 partidos xudiciais, están perfectamente distribuídos entre os compoñentes da UTE, facéndose cargo cada empresa membro daqueles partidos xudiciais que lles quedan próximos ás súas centrais,(...)"* cualificámolo como un exemplo de *"Smoking Gun"* ou *"Pistola fumarenta"*, unha proba evidente de actuación colusoria polas empresas. A execución dos contratos adxudicados ás UTEs acreditan que esa repartición territorial foi efectiva entre as empresas da UTE, polo que esa declaración non foi un erro ou unha manifestación inocua senón que constituía a regra prevista de actuación que as empresas executaron, e que consistiu en:

- a) non competir entre elas na licitación do Lote 1
- b) para despois repartirse os servizos territorialmente, recibindo cada unha das empresas os que estivesen máis próximos á súa sede central.

As empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. son competidores reais, desenvolven a súa actividade no mesmo mercado de referencia, é dicir, nos mesmos mercados de produto e xeográfico e, de acordo cos probas practicadas e recollidas nesta Resolución, realizaron acordos de cooperación horizontal que perseguían como finalidade restrinxir e falsear a competencia no Lote 1 dos procedementos 2020-SEXU 20 a 30/EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM. Trátase de empresas que non é a primeira vez que concorren a unha licitación deste tipo xa que o levan facendo desde 2014 e en 5 licitacións consecutivas e que, por tanto, coñecen os requisitos necesarios para determinar a súa solvencia e capacidade para determinar se poden concorrer soas ou se é necesario concorrer en UTE.

Ao producirse a infracción do art. 1 da LDC no marco dun procedemento de licitación pública, o que se pretendía era afectar ao seu desenvolvemento o que nos reconduce á figura do "cártel" xa referida con anterioridade e definida na propia LDC. A infracción de cártel é un dos supostos das chamadas infraccións "por obxecto" ou "per se". Sinala a doutrina que *"Loxicamente, as UTEs formadas para suprimir a competencia entre os seus membros en relación co contrato público de que se trate, constitúen un acordo*

restritivo da competencia polo seu obxecto. Son un cártel de repartición de mercado (os membros da UTE repártense os beneficios que obteñan de eliminar a competencia entre elas en relación co concurso)”¹⁵⁴

Na súa PR a SUBDIC afirma, e este Pleno manifesta a súa conformidade, que:

“As restricións por obxecto son determinadas formas de coordinación entre empresas que poden considerarse, pola súa propia natureza, prexudiciais para o bo funcionamento do xogo normal da competencia¹⁵⁵. En efecto, son formas de coordinación que revelan un grao de nocividade para a competencia suficiente para que poida considerarse innecesario o exame dos seus efectos¹⁵⁶.

*A xurisprudencia dos tribunais da Unión Europea afirma que o termo “obxecto” refírese á finalidade, a intención ou ao obxectivo da coordinación das empresas en cuestión¹⁵⁷. Deste xeito, cando un acordo **ten por obxecto** impedir, restrinxir ou falsear a competencia, non se require ás autoridades de competencia que proben que tivo ou pode ter efectos anticompetitivos para determinar a existencia dunha infracción¹⁵⁸.*

154 ALFARO AGUILA-REAL, J.; “UTES e Dereito da Competencia”, [derechomercantilesmana.blogspot.com, https://derechomercantilesmana.blogspot.com/2020/05/utes-y-derecho-de-la-competencia.html](https://derechomercantilesmana.blogspot.com/2020/05/utes-y-derecho-de-la-competencia.html)

155 Sentenza do TJUE do 11 de setembro de 2014, no asunto C-67/13 P, Groupement deas Cartes Bancaires, aptdo. 50 e sentenza do TJUE 20 de xaneiro de 2016, no asunto C-373/14 P, Toshiba Corporation, aptdo. 26. Ver tamén a sentenza da Audiencia Nacional do 1 de decembro de 2009, rec. núm. 491/2007 e a xurisprudencia aí citada.

156 Sentenza do TJUE do 22 de abril de 2020, asunto C-228/18, aptdos. 35-37 e xurisprudencia citada.

157 Sentenza do TJUE do 13 de xullo de 1966, no asunto C-56/64, Consten & Grundig, p. 429 da versión española [“...que o acordo que, desta forma, tende a illar o mercado francés dos produtos Grundig (...) , pode falsear a competencia no seo do mercado común”]; e sentenza do TJUE do 20 de novembro de 2008, no asunto C-209/07, Beef Industry Development Society, aptdos. 32 a 36.

158 Sentenza do TJUE do 4 de xuño de 2009, asunto C-8/08, T-Mobile Netherlands BV, aptdos. 28-30. E sentenza da Audiencia Nacional do 29 de setembro de 2017, rec. 17/2015, en relación co asunto Recollida de Papel, que afirma: “(...) prácticas restritivas polo seu obxecto, no sentido das Directrices da Comisión antes citadas (apartado 24), que entende por restricións da competencia polo seu obxecto aquelas que, pola súa propia natureza, posúen o potencial de restrinxir a competencia, a teor do artigo 101.1 TFUE, coa consecuencia de que cando se demostrou que un acordo ten un obxecto contrario á competencia, non é necesario examinar os seus efectos reais ou potenciais no mercado.”

Para constatar este grao de nocividade, os Tribunais da Unión Europea sinalaron a necesidade de analizar o contido da coordinación, os seus obxectivos e o contexto económico e xurídico do que forma parte¹⁵⁹.

Debe sinalarse que para que un acordo sexa cualificado como restritivo polo seu obxecto non é preciso que fose aplicado ou implementado con éxito¹⁶⁰. Tampouco o é que estea expresamente incluído no articulado do artigo 1 da LDC ou do 101 do TFUE¹⁶¹. Non resulta necesario que exista un precedente análogo respecto á cualificación dos feitos do caso en cuestión.

Os acordos descritos na presente PR entran con nitidez na definición exposta polo que debe concluírse que nos atopamos ante un acordo que constitúe unha infracción por obxecto, esta afirmación fundaméntase en:

O contexto no que se inscribe o acordo é de estabilidade nas prestacións obxecto do contrato, que se manteñen inalteradas desde o 4 de abril de 2008, data da primeira licitación convocada da que se ten referencia o que reduciu a presión competitiva existente entre os operadores dada a ausencia de incerteza.

A posición das mercantís que constituíron as UTES no mercado de referencia, no que FUNERARIA CASABLANCA, S.L. e POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE, S.A. dispoñen da capacidade e solvencias cualificadas necesarias para presentar oferta en solitario ao lote 1.

159 Sentenza do TJUE do 22 de abril de 2020, asunto C-228/18, aptdo. 51. e xurisprudencia citada.

160 Ver as sentenzas do TJUE do 1 de febreiro de 1978, no asunto C-19/77, Miller International, aptdo. 7; do 11 de xaneiro de 1990, no asunto C- 277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici Spa, aptdo. 3 do resumo; do 6 de abril de 2006, no asunto C-551/03 P, General Motors, aptdos. 37, 61, 62 e 67 a 70; e do 11 de xullo de 1989, no asunto C- 246/86, Belasco, aptdo. 15.

161 Sentenza do TJUE do 20 de novembro de 2008, no asunto C-209/07, Beef Industry Development Society, aptdo. 23. Ver a sentenza do TJUE do 14 de marzo de 2013, no asunto C-32/11, Allianz Hungária Biztosító Zrt; a sentenza do TJUE do 20 de novembro de 2008, no asunto C-209/07, Beef Industry Development Society; e a sentenza do TJUE do 8 de setembro de 2016, asunto T-472/13, H. Lundbeck A/S c. Comisión Europea, que tiña por obxecto restricións que non necesariamente foran consideradas previamente restritivas por obxecto.

A estrutura e as condicións reais de funcionamento do mercado no que se circunscriben os dous lotes, resultaron favorecidos pola dispoñibilidade individual das garantías necesarias para a execución dos lotes do contrato¹⁶², polo que ao non existir necesidade de efectuar investimentos relevantes por parte dos operadores para executar os respectivos lotes aos que se presentaron conxuntamente ditas mercantís non se atopaban expostas a riscos financeiros nin a dificultades que lles impedisen licitar en solitario.”

Pero tamén se acreditou neste expediente sancionador que a actuación das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. causou un dano á Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta na medida que, ao desaparecer a tensión competitiva propia dunha licitación pública, tivo que adxudicar o contrato ao prezo máximo previsto na licitación, facendo desaparecer os beneficios que a concorrencia competitiva achega á Administración como son o menor prezo de adxudicación e as melloras na prestación do servizo. Por iso este Pleno ratifica o manifestado pola SUBDIC na súa PR cando afirma que:

*“Aínda que, como se sinala, non resulta necesario acreditar **efectos** da conduta sobre o mercado, dada a súa nocividade intrínseca, convén indicar que unha conduta da índole descrita neste expediente produce automaticamente un falseamento significativo da competencia no mercado afectado, que beneficia exclusivamente ás empresas participantes no acordo ao darlles unha vantaxe competitiva respecto ao resto de competidores reais ou potenciais.*

Estas prácticas resultan claramente prexudiciais para a entidade convocante das licitacións -neste caso, a Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes- que viu reducido o número de ofertas recibidas. Ademais tal prexuízo redunda moi negativamente nos contribuíntes que recibirán por culpa do acordo uns servizos aos que deberá dedicarse maior cantidade de diñeiro público do necesario.

¹⁶² As mercantís dispoñen de sala de autopsias en radio inferior a 45 km das cabeceiras do IMELGA no lote 1.

En efecto, os acordos das UTES TRANSJUCA para licitar ao LOTE 1 dos Expedientes 2020 e 2024 proporcionaron ao órgano de contratación prezos menos competitivos que os correspondentes ao Expediente 2018 no que existiu unha maior presión competitiva e sen que a evolución dos prezos no período, por si soa, impida evidenciar que os acordos subscritos tiveran efectos nos devanditos prezos.”

A CNMC na súa Resolución do 9 de setembro de 2020¹⁶³ en relación coas restricións da competencia por obxecto e a súa proba sinala que:

“(…) cando un acordo ten por obxecto impedir, restrinxir ou falsear a competencia, non se require ás autoridades de competencia que proben que tivo ou pode ter efectos anticompetitivos para determinar a existencia dunha infracción, con todo, tal e como sinala a máis recente xurisprudencia do TJUE

“o feito de que unha constatación da existencia dunha restrición da competencia «polo obxecto» exima á autoridade ou ao órgano xurisdiccional competente da necesidade de examinar os seus efectos non implica en absoluto que esta autoridade ou órgano xurisdiccional non poida proceder a tal exame cando o estime oportuno”.

As restricións por obxecto son determinadas formas de coordinación entre empresas que poden considerarse, pola súa propia natureza, prexudiciais para o bo funcionamento do xogo normal da competencia. En efecto, son formas de coordinación que revelan un grao de nocividade para a competencia suficiente para que poda considerarse innecesario o exame dos seus efectos. Para constatar este grao de nocividade, os Tribunais da Unión Europea sinalaron a necesidade de analizar o contido da coordinación, os seus obxectivos e o contexto económico e xurídico do que forma parte.”

163 Resolución CNMC do 9 de setembro de 2020 ditada no Expte. Sanav/02/19 Transporte escolar de viaxeiros Navarra.

O TS na sentenza do 13 de xuño de 2024¹⁶⁴ en relación coas infraccións por obxecto declara que:

“Non podemos perder de vista que, entre as modalidades de infracción que establecen os preceptos legais que transcribimos, achámonos ante unha infracción polo obxecto, na cal a acción ten lugar mediante a mera concertación das empresas para evitar a competencia, acto que, pola súa natureza, é antecedente á produción de efectos materialmente apreciábeis no mercado.”

Tamén a Xurisprudencia da Unión Europea considera que, cando se probou o obxecto contrario á competencia dos comportamentos reprochados, non é esixible a proba de efectos reais contrarios á mesma. Neste sentido a sentenza do Tribunal Xeral do 20 de xaneiro de 2016¹⁶⁵ afirma que:

“26.- En canto á cualificación dunha práctica como restrición polo obxecto, da xurisprudencia do Tribunal de Xustiza resulta que algúns tipos de coordinación entre empresas revelan un grao de nocividade para a competencia suficiente para que poida considerarse innecesario o exame dos seus efectos (sentenza ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, apartado 31). Esa xurisprudencia atende á circunstancia de que determinadas formas de coordinación entre empresas poden considerarse, pola súa propia natureza, prexudiciais para o bo funcionamento do xogo normal da competencia (sentencia CB/Comisión, C67/13 P, EU:C:2014:2204, apartado 50).”

En conclusión, e como quedou acreditado neste expediente, os acordos entre as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. tiñan por obxecto eliminar a competencia non competindo entre elas polo Lote 1 para elevar o prezo dos servizos ao tipo máximo e despois repartirse entre elas os servizos territorialmente, recibindo cada unha das empresas os que estivesen máis próximos á

164 STS do 13 de xuño de 2024 ECLI:ES:TS:2024:3223

165 Sentencia do Tribunal Xeral (Sala Segunda) do 20 de xaneiro de 2016 asunto C-373/14 P Toshiba/Comisión

súa sede central. Desta maneira, eliminouse a aplicación da competencia efectiva en prexuízo do órgano convocante das licitacións, a Consellería de Presidencia Xustiza e Deportes, o cal prexudica en última instancia aos mesmos contribuíntes e ao interese xeral.

Por todo o anterior debe derivarse que as condutas descritas deben ser tipificadas como unha infracción do art. 1 da LDC, constitutiva dun cártel, polo que determinadas empresas (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.) levaron a cabo un plan común secreto por medio do cal pretendían repartirse o mercado do lote 1 nos Expedientes 2020 e 2024 convocados pola Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, obtendo a súa adxudicación, sen competencia, dese lote en ambas as licitacións.

6.5. EXENCIÓN DE RESPONSABILIDADE POR INSUFICIENCIA PROBATORIA

Manifesta este Pleno a súa conformidade coa valoración que realiza a SUBDIC na súa PR de eximir de responsabilidade á empresa CARDELLE VAZ&REY, S.L.. Neste sentido afirma que:

“(…) neste tipo de condutas, e especialmente cando se trata de ofertas fraudulentas en licitacións públicas, convén facer especial énfase en separar a acreditación da conduta da acreditación da participación das empresas. Deste xeito, a individualización da responsabilidade das empresas pode dar lugar a que algunhas delas, aínda que a súa actuación servise como un elemento máis na acreditación do cártel, non superen o limiar de suficiencia probatoria necesario para determinar a súa responsabilidade, sendo este un principio xeral da potestade sancionadora regulado no artigo 28 da Lei 40/2015, do 1 de outubro, de Réxime Xurídico do Sector Público.

É nesta segunda análise onde cobra especial relevancia a necesidade de realizar unha instrución completa que inclúa unha análise de proba suficiente e

individualizada a prol de esclarecer os feitos e determinar responsabilidades, en aplicación do artigo 50 da LDC.

*Un vez se procedeu a individualizar a responsabilidade de cada empresa sobre a base da súa participación na conduta, esta SUBDIC considera insuficiente a carga probatoria con respecto á mercantil **Cardelle Vaz&Rey, S.L.** tendo en conta que ao momento da constitución da UTE TRANSJUCA 5, non resultou acreditado que dispuxese da solvencia técnica e profesional esixida para licitar por si mesma ao Expediente 2024, polo que de conformidade co indicado nas directrices¹⁶⁶ non restrinxiría a competencia xa que non sería competidora das mercantís Funeraria Casablanca, S.L. e Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.*

*Durante a instrución do procedemento púidose comprobar que tras a revisión das solvencias achegadas no Expediente 2024 a mercantil **Cardelle Vaz&Rey, S.L.** carecía da solvencia técnica necesaria para poder concorrer en solitario ao lote 1 do Expediente 2024.*

*A mercantil **Cardelle Vaz&Rey, S.L.** non interveu na licitación do Expediente 2020 e non existe proba algunha respecto da súa participación directa ou indirecta na conduta desenvolvida.*

Iso leva a esta SUBDIC a considerar que, a prol de respectar a máxima garantía do principio de presunción de inocencia, non concorre proba suficiente para considerala responsable da infracción xa que, aínda que poderían realizar condutas non axustadas a dereito, o nivel de proba contido no expediente non se considera suficiente a prol da máxima garantía aos dereitos de defensa da empresa.”

En relación coa empresa CARDELLE VAZ&REY, S.L. o Pleno unha vez examinados os feitos descritos na PR da SUBDIC, así como da análise da documentación obrante no expediente non considera que a proposta da SUBDIC deba de ser modificada, xa que :

¹⁶⁶ Apartado 352 Directrices.

a) A empresa CARDELLE VAZ&REY S.L non pertenceu á UTE TRASNSJUCA 4.¹⁶⁷

b) Como se acredita no apartado **5.2.1.3.- Solvencia técnica** a mercantil CARDELLE VAZ&REY S.L. que non pertenceu á UTE TRASNSJUCA 4 e non executou servizos no Expediente 2020, carecía de solvencia técnica ou profesional para poder concorrer por si soa ao Lote 1 do Expediente 2024¹⁶⁸.

Todos estes elementos levaron ao Pleno a considerar, como fixo a SUBDIC, que non concorren elementos de proba suficiente para considerar a CARDELLE VAZ&REY, S.L. responsable da infracción.

6.6.- CULPABILIDADE

Conforme aos principios que rexen o Dereito administrativo sancionador, a imposición da sanción esixe que a conduta típica e antixurídica sexa imputable, polo menos a título de culpa. Por iso, o art. 63 da LDC condiciona o exercicio da potestade sancionadora por parte da autoridade de competencia á concorrencia no suxeito infractor de dolo ou negligencia na realización da conduta imputada e esixe que as empresas e os seus representantes legais sexan autores, de forma negligente ou deliberada, das condutas previstas na LDC.

Neste caso era necesario esixir ás empresas unha actuación dilixente non concorrendo en UTE cando coñecían que dispoñían das capacidades e solvencias necesarias para concorrer por si soas aos procedementos de contratación con referencia 2020-SEXU 20 a 30-EM (Expediente 2020) e 2024-SEXU 22 a 32-EM (Expediente 2024) de acordo co previsto nos PCAP. Era esixible ás empresas o cumprimento da normativa de defensa da competencia e era esixible que non executasen de maneira consciente e deliberada unha actuación que perseguía coordinar a presentación da oferta por medio dunha UTE cando podían presentar unha oferta individual e manter a tensión competitiva nesa

¹⁶⁷ Cardelle Vaz&Rey S.L., iniciou a súa actividade o 1 de xaneiro de 2020. (BORME N.º 23 , ano 2020).

¹⁶⁸ A solvencia técnica de CARDELLE VAZ&REY S.L pódese localizar co seguinte roteiro: "Anexo V. Expte contratación.2024" > 09.Doc adj. Lote 1 SOLVENCIAS > LOTE 1 SOLVENCIA TECNICA.pdf

licitación pública, cando, ademais, a formación desa UTE non achegaba ningunha eficiencia nin beneficio nin para a administración licitante nin para os consumidores, agravada esa actuación pola repetición desa conduta de maneira continua desde o ano 2014. Iso pon de manifesto unha actuación dolosa ou negligente por parte das empresas ás que se lles incoou este expediente sancionador.

Examinados os antecedentes e os Fundamentos de dereito pódese afirmar que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. levaron a cabo un plan común secreto por medio do cal pretendían repartirse o mercado do lote 1 nos Expedientes 2020 e 2024 convocados pola Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, obtendo a súa adxudicación, sen competencia, dese lote en ambas as licitacións, polo que son responsables pola súa participación nunha infracción única e continuada do art. 1 da LDC consistente nun acordo que produciu o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia nunha licitación pública, polo que a infracción se debe de cualificar como moi grave de acordo co art. 62. 4. a) da LDC.

7.- RESPONSTA ÁS ALEGACIÓNS FORMULADAS Á PROPOSTA DE RESOLUCIÓN

Como se sinalou nos antecedentes, formuláronse alegacións por parte das empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABRANCA S.L. á Proposta de Resolución elaborada pola SUBDIC e notificada ás partes. As alegacións relacionadas coa sanción examínanse no apartado relativo a sanción.

Non se presentaron alegacións á prohibición de contratar.

Indicar que as alegacións son, en moitos casos, coincidentes, polo que nalgún caso remitírase a resposta á alegación formulada pola outra empresa.

7.1.- ALEGACIÓNS DE POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A.

Agrupa as súas alegacións en seis bloques.

Bloque primeiro.- Feitos probados e incontrovertibles. Neste apartado, a pesar do seu enunciado, realiza afirmacións que non se corresponden cos feitos probados no expediente e que acredita esta Resolución.

Afirma que "(...) é materialmente imposible que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. puidese prestar, por si soa e desde calquera dos seus tanatorios postos ao dispor das licitacións, o servizo de recollida e traslado de cadáveres ata a sala de autopsias (servizo tipo A das licitacións) no prazo máximo indicado de 45 minutos", polo que considera que carecía da capacidade técnica para cubrir por si soa o servizo licitado; afirma que se mantiveron os mesmos prezos máximos por servizo desde 2014 e que as ofertas das UTEs TRANSJUCA se foron incrementando polo aumento do custo da vida desde 2014 a 2024; que na licitación convocada para o mesmo servizo convocada este ano o 11/5/2026 se incrementan os prezos máximo polos servizos e se aumentan os tempos de prestación de servizo ata os 90 minutos; que noutros lotes só concorreu un único oferente porque consideran que as condicións eran pouco atractivas, que no ámbito territorial do Lote 1 existen un número importante de empresas con capacidade

e tanatorio aberto e que non se presentaron porque a oferta non era atractiva; que a distribución territorial da área xeográfica do Lote 1 entre os membros da UTE TRANSJUCA 5 se puxo de manifesto á administración contratante desde o principio porque considera que ningunha das empresas da UTE poderían prestar por si soas os servizos da licitación. Reitera as argumentacións esgrimidas fronte ao PCH.

Debemos de indicar que na Resolución no apartado **5.2.1.- CAPACIDADE DAS EMPRESAS PARA PRESENTARSE Á LICITACIÓN SEPARADAMENTE** acredítase que a empresa POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. dispoñía sobradamente de capacidade, solvencia económica e financeira, solvencia técnica así como medios materiais e humanos necesarios para a prestación dos servizos funerarios de acordo cos requisitos establecidos no PCAP e no PPT.

Ademais, como se sinalou no apartado **5.2.2.1.- Razóns alegadas polas empresas para concorrer en UTE ao lote 1** a posibilidade de execución por unha empresa individual demóstrase nas convocatorias da prestación deste servizo dos anos 2008, 2011, 2014 e 2017 nas que foron admitidas para este mesmo Lote 1 ofertas presentadas por empresas individuais, e que mesmo nos anos 2008 e 2011 empresas individuais foron adxudicatarias do Lote 1 e prestaron o servizo, como se recolle na Táboa 5. Diso coñecía a empresa POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. xa que competiu (por medio das UTE TRANSJUCA e a UTE TRANSJUCA 3) con empresas individuais que se presentaban a esas licitacións (FUNERARIA TANATORIO APOSTOL SANTIAGO S.L., e FUNERARIA MARTINEZ S.L., respectivamente). Ademais vimos (**apartado 6.4.2**) que a mellora e a posta en servizo de novas infraestruturas viarias que conectan a cidade de Santiago de Compostela coas localidades deses partidos xudiciais ou no tránsito dentro deses partidos xudiciais cara Santiago de Compostela desde o ano 2008 ata a actualidade manifestan que se unha empresa individual foi adxudicataria e prestadora do servizo no ano 2008 (co mesmo ámbito xeográfico) maior razón haberá para que poida prestala unha vez se abrisen esas novas infraestruturas viarias ao uso público. Por último volvemos lembrar, como xa fixo a SUBDIC na súa PR, a posibilidade do adxudicatario dos

contratos de subcontratar con empresas locais a realización de servizos de transporte de cadáveres, xa que o PCAP así o permite.

Como xa sinalamos non é que a subcontratación sexa posible de acordo co PCAP senón que se está realizando. Como proba diso volvemos lembrar que na "Pregunta 2" formulada por unha empresa na licitación do expediente 2026-SEXU 06 a 09-EM de 11/5/2026, na que ao expor como tiña que acreditar traballos que gardasen relación co obxecto do contrato afirman textualmente que:

"Tamén realizamos recollidas xudiciais para autopsias no Imelga subcontratados por outra empresa, pero non chegamos aos 10.000€ IVE incluído anuais de facturación para este servizo"¹⁶⁹ (énfase engadida)

Isto acredita, como xa sinalamos, que existen empresas que prestan o servizo como subcontratistas de empresas adxudicatarias de lotes.

Respecto da nova licitación convocada en 11/5/2026 (2026-SEXU 06 a 09-EM) á que se refire POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. nas súas alegacións é preciso aclarar que entre esta licitación de 11/5/2026 e as dos anos 2020 e 2024 non existe identidade de lotes. Así o Lote 1 mantívose no mesmo ámbito xeográfico (os 10 partidos xudiciais da área territorial do Imelga de Santiago de Compostela, que incluía dous partidos xudiciais da provincia de Pontevedra como A Estrada e Lalín) desde 2008 ata 2024 e na convocatoria de 11/5/2026 cambia o ámbito territorial do lote converténdoo en provincial, de tal maneira que en toda a provincia da Coruña só existirá un lote, cando no suposto examinado neste expediente sancionador existían 3 lotes na provincia. Son por tanto dous mercados xeográficos distintos. Tamén é certo que o tempo de recollida fíxase como regra xeral *"(...) nun tempo máximo de trinta minutos desde a recepción do aviso á empresa. Estes trinta minutos iniciais ampliáanse en sesenta minutos máis cando o lugar de falecemento estea a máis de 60 km da sede das subdireccións do Imelga que lle*

¹⁶⁹ Resposta pregunta 2, "Servizo de transporte de cadáveres que requiran a realización de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA (4 lotes)". Pódese consultar en: <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=827989&lang=gl>

corresponda” (PPT) pero hai que ter en conta que na licitación convocada o 11/5/2026 o ámbito territorial onde terían que prestar os servizos o adxudicatario do contrato sería o de toda a provincia da Coruña. Por último sinalar que todos os lotes desta licitación (4, un por provincia) quedaron, por primeira vez, todos desertos¹⁷⁰.

En canto á concorrência dun maior número de oferentes a outros lotes e a existencia de mais empresas que poidan prestar ese servizo non serve de xustificación ao que se analiza neste expediente sancionador, que é un acordo entre dúas empresas que podendo concorrer soas a unha licitación fixérono en UTE sen xustificar ningún tipo de eficiencias ou beneficios á administración convocante nin aos consumidores derivada desa acordo para concorrer xuntas.

Por último volven a reiterar a existencia dun acordo de distribución territorial entre as empresas que formaban parte da UTE na prestación dos servizos. Como sinalamos, non é posible explicar esta declaración máis que coa evidencia dunha actividade coordinada das dúas empresas para a repartición dos servizos da licitación adxudicándose cada un de elas, sen o risco de competir, os máis próximos á súa central o que fixo desaparecer a tensión competitiva entra as dúas empresas.

Bloque segundo.- Alegan que nin existen restricións á competencia para terceiros nin para os membros da UTE.

Sinala que as UTEs TRANSJUCA non podían impedir, dificultar ou restrinxir a participación doutras empresas no Lote 1. Sinalar que non se sanciona nin é obxecto deste expediente ningún tipo de actuación que as empresas investigadas realizasen para impedir a presentación de ofertas por outras empresas. Repetimos que o que se sanciona neste expediente é a actuación de dúas empresas (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.) que podendo concorrer cada unha delas de forma individual ás licitacións dos Expedientes 2020 e 2024 acordaron

170 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=827989&lang=gl>

concorrer conxuntamente en UTE o que supuxo eliminar para elas o risco de competir nesa licitación, o que falseou o xogo do libre mercado nesta licitación pública, facendo desaparecer a tensión competitiva entre as dúas empresas e os beneficios que a concorrência competitiva reportaría á Administración (menor prezo de adxudicación e melloras do servizo)

Volven a repetir que as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. non podían asumir por si soas a prestación dos servizos pola imposibilidade de chegar a calquera punto do territorio do devandito lote dentro do límite temporal de 45 minutos. Considera como proba diso a aplicación de Google Maps para comprobalo. Reitera que polo tempo e o prezo máximo de prestación do servizo non podían concorrer individualmente. Remitimos para contestar á alegación o xa indicado sobre este tema no Bloque primeiro xa que é unha reiteración das alegacións presentadas nese bloque.

Afirma, sen acreditalo, a imposibilidade de subcontratación puntual con outra das numerosas empresas funerarias existentes na área do Lote 1 que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. enumera no documento n.º 8 que acompaña coa súa alegación. No apartado **6.4.2. ANÁLISE DA CONDUCTA DAS EMPRESAS DENUNCIADAS** desta Resolución explicamos que os adxudicatarios poden subcontratar con empresas locais a realización de servizos de transporte de cadáveres, xa que o PCAP así o permite, polo que non resulta necesario formalizar unha UTE para iso. Era posible, por tanto, contar con instrumentos alternativos para apoios puntuais de terceiros (numerosos no ámbito territorial do lote 1) para executar o contrato nalgún suposto concreto e puntual o que lles permitía dispoñer de alternativas á constitución dunha UTE entre empresas que son competidoras no mesmo mercado. Non esquezamos que este mesmo contrato, en peores condicións de loxística de transporte, foi executado por empresas individuais. Neste sentido sinala acertadamente a SUBDIC no seu PR que se esa subcontratación non fose posible “todos os lotes estarían operados por UTES, o cal non ocorre nos expedientes 2020 e 2024.” Lembremos que como sinala a recente sentenza da AN do 25

de febreiro de 2026¹⁷¹

"(...) a constitución dunha unión temporal de empresas presenta indicios dun acordo que ten por obxecto eliminar ou restrinxir a competencia nos seguintes supostos:

(...)

Cando existe posibilidade de concorrer con ofertas menos restritivas da competencia que a formación da unión temporal de empresas."

Por último mantén POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. que nunca se presentaría en solitario e que cre que tampouco o faría FUNERARIA CASABLANCA S.L. Esta argumentación non serve tampouco para exonerar de responsabilidade á empresa. Reiteramos, outra vez, que o que se sanciona neste expediente é a actuación de dúas empresas (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.) que podendo concorrer cada unha delas de forma individual ás licitacións dos expedientes 2020 e 2024 acordaron concorrer conxuntamente en UTE. Manter agora que sen acordar concorrer en UTE e repartirse entre as empresas da UTE territorialmente a prestación dos servizos non presentarían oferta, non ten relación algunha coa actuación anticompetitiva que materializaron.

Bloque terceiro.- Consideran inviable a subcontratación puntual.

Estima que se POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. acordase a subcontratación cunha empresa funeraria obrigaría a esa empresa a ter permanentemente un reten de persoal e vehículo ao dispor do adxudicatario por se é requirido en calquera momento de cada día. Pero non debemos de esquecer que esas empresas son empresas funerarias, que prestan ese servizo a requirimento das empresas aseguradoras ou familiares da persoa falecida e este evento prodúcese a calquera hora de calquera día, xa que os falecementos diarios que acontecen no ámbito territorial do Lote 1 non son unicamente

¹⁷¹ Sentenza AN do 25 de febreiro de 2026 ECLI:ES:AN:2026:1139

os que requiren a realización de autopsias ou outro tipo de actuación do IMELGA.

Fronte a esta posibilidade de subcontratación puntual nalgún servizo das empresas, considera este Pleno que non parece mellor medida un acordo de concorrência en UTE de empresas competidoras actuais nese mercado e que se repartan territorialmente os servizos da licitación, como manifesta expresamente nas súas alegacións a empresa POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A.

E volvemos lembrar que a subcontratación non é que só sexa posible, senón que se está realizando. Xa indicamos que na "Pregunta 2" do expediente 2026-SEXU 06 a 09-EM con data do 11/5/2026, na que unha empresa, entre outras cousas, expón como tiña que acreditar traballos que gardasen relación co obxecto do contrato, afirma textualmente que:

"Tamén realizamos recollidas xudiciais para autopsias no Imelga subcontratados por outra empresa, pero non chegamos aos 10.000€ IVE incluído anuais de facturación para este servizo"¹⁷² (énfase engadida)

Isto acredita, como xa sinalamos, que existen empresas que prestan o servizo como subcontratistas de empresas adxudicatarias de lotes.

Por último indicar que a repetida xustificación da constitución das UTEs como garantía para o cumprimento do prazo dos 45 minutos establecido no PCAP, cae cando examinamos a execución do contrato pola UTE e os tempos de resposta. Vimos na Táboa 6 os numerosos supostos de incumprimento pola UTE deste prazo, algúns servizos con tempos de ata 122 minutos (1/1/2025), 80 minutos (4/01/2025), 70 minutos (5/01/2025), 105 minutos (6/01/2025), 90 minutos (8/1/2025), 76 minutos (13/01/2025), 80 minutos (14/01/2025), 99 minutos (15/01/2025), 120 minutos (19/01/2025), 105 minutos 21/01/2025), 75 minutos (29/01/2025), que son algúns dos exemplos nos que non

¹⁷² Resposta pregunta 2, "Servizo de transporte de cadáveres que requiran a realización de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA (4 lotes)". Pódese consultar en: <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=827989&lang=gl>

cumpriu a UTE os tempos de presenza nun só mes. Como recolle a Táboa 7 desta Resolución, son mais numerosos os servizos de traslado realizados pola UTE no ano 2025 nos que non se cumpre o tempo de presenza que os que cumpre, de tal maneira que o cumprimento é inferior ao 40%. Por iso é difícil convencer a este Pleno de que a xustificación para concorrer en UTE a unha licitación de empresas con solvencia e capacidade para concorrer soas cada unha delas, para que non concorran en competencia e para que acorden aspectos tan sensibles como son os prezos e as condicións de prestación do servizo sexa garantir o cumprimento do tempo de presenza inmediata de 45 minutos cando se acredita que, esta UTE, incúmpleo sistematicamente. É evidente que será outra a razón para concorrer en UTE, pero desde logo non o é a de cumprir o tempo de presenza inmediata de 45 minutos. E o mesmo respecto do ano 2022 de acordo coas táboas 8 e 9.

Bloque cuarto.- Alega que a repartición a fixo a Administración.

Non parece que para xustificar un comportamento colusorio da empresa se poda defender que iso sexa consecuencia das “esixentes condicións” impostas pola Administración, cando a empresa infractora que o alega tiña capacidade para cumprir esas “esixentes condicións” e a presentación de POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. a esa licitación en UTE, como fixo, ou de forma individual, como podería facer, é unha decisión voluntaria por parte da empresa non imposta nin forzada pola Administración. Por iso debe de rexeitarse esta alegación que trata de desviar o acordo de repartición de mercado que pactou POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. con FUNERARIA CASABLANCA S.L. á Administración que convocou a licitación.

POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. era consciente de que dispoñían da solvencia económica e financeira para concorrer por si soa ao Lote 1 do Expediente 2020 e ao Lote 1 do Expediente 2024; era consciente da posibilidade de presentarse ás licitacións e ser adxudicataria das mesmas como empresa individual; era consciente de que fora adxudicado ese lote a empresas individuais en anteriores licitacións en peores

condicións de loxística de transporte; era consciente da posibilidade que brindaba o PCAP par contar con instrumentos alternativos para apoios puntuais de terceiros para executar o contrato nalgún suposto concreto e puntual e a pesar de todo o anterior POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. optou por concorrer en UTE con outra empresa competidora real no mesmo mercado de produto e xeográfico, cando formar unha UTE para presentarse a un licitación pública “é a forma máis sinxela de eliminar a competencia entre os licitadores”¹⁷³

Non parece por tanto admisible que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. para tratar de exonerar a súa responsabilidade polo seu comportamento colusorio poida ampararse nas “esixentes condicións” da licitación xa que non encaixa esta razón entre as causas para a non aplicación do art. 1 da LDC. Como sinala a sentenza do TS do 26 de maio de 2026¹⁷⁴ aínda que existise intervención dunha Administración nesa actuación colusoria, que neste caso evidentemente non existiu, iso non sería razón suficiente para a aplicación do art. 1.3 LDC:

“Resulta, por tanto, que a aplicación da excepción prevista no artigo 1.3 da Lei 15/2007 depende unicamente da concorrencia dos catro requisitos que este precepto prevé, todos eles referidos para os efectos económicos do acordo e alleos á intervención dun poder público nel.”

Bloque quinto.- O custe da prestación foise incrementado alcanzando os prezos máximos por servizo en 2024.

Achega para iso como documento n.º 9 do escrito de alegacións á PR un “Memorando Económico” no que conclúe que o transporte do tipo A entra en perda operativa no exercicio 2020 e que a oferta de prezo presentada por UTE TRANSJUCA 5 é a expresión natural do esgotamento da marxe sobre custo directo puro, non de coordinación entre

173 ALFARO AGUILA-REAL, J.; “UTES e Dereito da Competencia”, [derechomercantilesparana.blogspot.com](https://derechomercantilesparana.blogspot.com/2020/05/utes-y-derecho-de-la-competencia.html), <https://derechomercantilesparana.blogspot.com/2020/05/utes-y-derecho-de-la-competencia.html>

174 Sentencia Tribunal Supremo do 26 de maio de 2026 ECLI:ES:TS:2026:2833

licitadores.

Con todo esas conclusións están desvirtuadas pola metodoloxía do “Memorando Económico” realizado. A análise circunscríbese aos servizos A e D, que a empresa considera os únicos que requiren unha prestación operativa directa, mentres que exclúen os servizos B e C que estiman non resultan relevantes para a avaliación da inviabilidade económica (páx. 1). Esta delimitación metodolóxica expón dúbidas desde unha perspectiva económica, xa que a determinación da viabilidade ou inviabilidade financeira debería fundamentarse na análise conxunta da rendibilidade da totalidade dos servizos que integran a actividade. A exclusión daqueles servizos que xeran resultados positivos pode introducir un rumbo significativo na avaliación, alterando a imaxe real da sustentabilidade económica global e comprometendo a obxectividade das conclusións alcanzadas no informe.

Co obxecto de acreditar que os orzamentos de licitación dispoñían das dotacións suficientes para cubrir os custos de operación, así como os seus gastos xerais e o beneficio industrial, a SUBDIC solicitou información ao órgano de contratación (folio 98 e ss). Hai que ter en conta que a memoria económica da contratación¹⁷⁵, desagrega o orzamento con base nos gastos de operación a financiar, entre os que sinala os salarios de persoal referenciados nas táboas salariais 2020 do VI Convenio autonómico de Pompas Fúnebres de Galicia. A análise efectuada polo Pleno parte dos custos laborais¹⁷⁶ de “funerario de primeira” e para os que estimou un custo hora de 13,74 € en 2020 e de 16,72 € en 2024.

Por outra parte, tendo en conta que para os importes máximos establecidos no PPT o órgano de contratación realizou *“unha análise das ofertas presentadas durante unha década en cada unha das licitacións, así como tendo en conta o convenio colectivo en vigor en cada momento para o persoal adscrito ao servizo e o custo do elevado número de*

175 Cartafol “06. Anexo V. Expte contratación.2024 > 04. Memoria económica Transporte cadaveres.pdf”

176 Inclúense así mesmo os custos sociais do traballador (Continxencias, desemprego, FOGASA, Formación profesional e Accidentes de traballo).

desprazamentos que teñen que realizar os adxudicatarios para cubrir o servizo en todo o ámbito territorial de cada un dos lotes” (folio 102). É a análise (que incluía todos os servizos, non como o “Memorando Económico” achegado como documento n.º 9 do escrito de alegacións á PR por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A.) que permite concluír que a Administración fixo un calculo de prezos adecuado aos servizos a prestar que eran os mesmos para todo os lotes da licitación.

Como sinala a SUBDIC na súa PR

“En calquera caso a fórmula de construción do presuposto de licitación do expediente de contratación de 2024 tivo en conta os custos de operación a financiar:

- Custos directos (recursos materiais e humanos)*
- Custos indirectos (desprazamentos, seguros, gastos financeiros, etc) que ascenden ao 8,6% dos custos directos*
- Outros custos eventuais (incluído o beneficio industrial) que ascenden ao 10,3% dos custos directos*

E, con carácter singular, os custos laborais:

Nesta contratación, os salarios das persoas postas ao dispor da execución do contrato supoñen unha boa parte do orzamento base de licitación, entrando dentro dos custos directos.

O convenio colectivo de referencia polo que se rexen os traballadores deste sector (CNAE 9603- Pompas fúnebres e actividades relacionadas) na Comunidade Autónoma de Galicia é o VI Convenio autonómico de Pompas Fúnebres de Galicia, prorrogado ata o 31/12/2023 mediante Resolución do 27 de febreiro de 2023, da Dirección Xeral de Relacións Laborais, pola que se dispón a inscrición no rexistro e a

publicación da acta da Comisión Negociadora do VII Convenio autonómico de Pompas Fúnebres de Galicia.

A táboa salarial para a anualidade do 2020 é a seguinte:

(Táboas salariais 2020)”

Así como as actualizacións correspondentes ao ano 2023

“O texto do VI Convenio (DOG núm.73 de luns, 15 de abril de 2019), recolle un incremento salarial sobre os valores desa táboa para os anos 2021 e 2022, actualizándoos ao IPC real + 0,5%.

No ano 2023 tamén se produciu outra subida salarial, mediante a mencionada Resolución do 27 de febreiro de 2023, por contía dun 6,2% con respecto ao importe da anualidade 2022, e na que se deixa constancia da continuación das negociacións do VII Convenio autonómico de Pompas Fúnebres de Galicia.”

O que permitiu concluír que o incremento de custos sufrido desde 2013 non resulta un elemento que xustifique a constitución da UTE, tendo en conta que os prezos licitados polo órgano de contratación conterían a dotación suficiente para cubrir os gastos directos de operación así como os custos indirectos e un beneficio industrial máximo do 10,3% sobre os custos de operación (custos directos) polo que, en ausencia de xustificación sobre os efectos procompetitivos da UTE TRANSJUCA 5, a súa constitución non resultaría indispensable para formular oferta ao lote 1 do Expediente 2024.”

Por todas estas razóns debe de ser rexeitada esta alegación.

Por último, volvemos repetir, que o que se sanciona neste expediente é a actuación de dúas empresas (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.)

que podendo concorrer cada unha delas de forma individual ás licitacións dos expedientes 2020 e 2024 acordaron concorrer conxuntamente en UTE, que é “a forma máis sinxela de eliminar a competencia entre os licitadores”. O presentarse POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. a esa licitación en UTE, como fixo, foi unha decisión empresarial voluntaria, e esa decisión nunca podería ser exonerada coa argumentación duns prezos insuficientes que, con todo, foron suficientes para outras moitas empresas que prestaron eses servizos noutros lotes dos contratos.

É certo, que POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. trata de defenderse alegando, sen proba algunha da que tampouco carece esta CGC, que algunha desas empresas que explota outros lotes con rebaixa dos prezos obteñen “(...) *adicionalmente, algún tipo de vantaxe ou contraprestación, aínda que non sexa económica, como pode ser a captación posterior dos servizos funerarios e Sepelios dos cadáveres transportados*”.

Bloque sexto.- Alega que non se examinan as actuacións das UTE TRANSJUCA en anteriores licitacións e reitera os prezos da licitación e a rebaixa das ofertas das UTEs.

Sinalar que a SUBDIC incoou os expedientes sancionadores que entraban dentro da marxe temporal de aplicación do art. 68 LDC e sobre os custos remitímonos ao respondido noutras alegacións nos bloques anteriores.

7.2.- ALEGACIÓNS DE FUNERARIA CASABLANCA S.L.

As alegacións de FUNERARIA CASABLANCA S.L. son practicamente idénticas no fondo ás presentadas por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. polo que se reitera o xa manifestado no punto anterior e non se repiten para non facer aínda máis extensa esta Resolución. Agrupa as súas alegacións en oito:

PRIMEIRA. Considera a imposibilidade teórica dun cártel oculto. Así afirma que “A acusación se sostén sobre un piar falso: afirmar que ambas mercantís posuían, de forma individual, a estrutura operativa, técnica e humana para asumir de maneira

independente o "Servizo de transporte de cadáveres..." do IMELGA na área de Santiago de Compostela (Lote 1)". En resposta a esta alegación remitímonos ao recolleito no punto anterior no bloque un así como ao contido desta Resolución no apartado **5.2.1.- CAPACIDADE DAS EMPRESAS PARA PRESENTARSE Á LICITACIÓN SEPARADAMENTE.**

SEGUNDA. A denominada como "a ditadura cronométrica dos pregos: a barreira insalvable dos 45 minutos" rexeitase de acordo coas razóns recollidas no punto anterior nos bloques primeiro, segundo e terceiro. Ademais no apartado **6.4.2. ANÁLISE DA CONDUCTA DAS EMPRESAS DENUNCIADAS** desta Resolución explicamos que os adxudicatarios poden subcontratar con empresas locais a realización de servizos de transporte de cadáveres, xa que o PCAP así o permite, polo que non resulta necesario formalizar unha UTE para iso.

TERCEIRA. Neste alegación "Dez anos de asfixia tarifaria e conxelación de prezos públicos" reitera o xa sinalado por POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. No apartado anterior no bloque quinto dáse resposta a esta alegación e as razóns para rexeitala.

CUARTA. Como POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. apela á licitación do Expediente 2026 SEXU 06 a 09-EM para alegar "A rectificación da Xunta en 2026: a proba definitiva do noso argumento." Afirman que "Se quedaba algunha dúbida do desaxuste económico e imposibilidade técnica que denunciabamos, a propia Administración licitadora deunos a razón de maneira explícita. O pasado 11 de maio de 2026 publicouse a nova licitación do servizo (Expediente 2026 SEXU 06 a 09-EM), a cal introduce dúas novidades radicais que desacreditan por completo a tese da proposta de resolución" e sinalan que esta é a actualización de prezos e a flexibilización cronométrica. E conclúen sinalando que "Esta modificación contractual é o recoñecemento institucional de que as condicións vixentes entre 2014 e 2024 eran inasumibles para un operador individual." No apartado anterior dáse resposta a esta mesma alegación formulada pola outra empresa e por iso reiteramos o xa indicado no bloque primeiro do apartado anterior.

Esta licitación convocada o pasado 11/5/2026 (Expediente 2026 SEXU 06 a 09-EM) quedou deserta en todos os seus lotes (que non eran 11, como nos expedientes 2020 e 2024, senón 4 un por provincia)¹⁷⁷, o que parece contraditorio coa afirmación de FUNERARIA CASABLANCA S.L. de que “Esta modificación contractual é o recoñecemento institucional de que as condicións vixentes entre 2014 e 2024 eran inasumibles para un operador individual” cando as anteriores licitacións tiveron empresas oferentes e nesta non se presentou ningunha a ningún lote.

QUINTA. Un mercado pouco atractivo: concorrencia deserta e nula restrición a terceiros. Remitimos ao xa indicado no bloque segundo do apartado anterior e que reiteramos que non se sanciona nin é obxecto deste expediente ningún tipo de actuación que as empresas investigadas realizasen para impedir a presentación de ofertas por outras empresas. O que se sanciona neste expediente é a actuación de dúas empresas (POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.) que podendo concorrer cada unha delas de forma individual ás licitacións dos expedientes 2020 e 2024 acordaron concorrer conxuntamente en UTE o que supuxo eliminar para elas o risco de competir nesa licitación, o que falseou o xogo do libre mercado nesta licitación pública, facendo desaparecer a tensión competitiva entra as dúas empresas e os beneficios que a concorrencia competitiva reportaría á Administración (menor prezo de adxudicación e melloras do servizo).

SEXTA. A falacia da subcontratación puntual como alternativa competitiva.

Rexéitase tamén esta alegación de acordo ás razóns recollidas no bloque terceiro do apartado anterior. Ademais, como xa sinalamos, non é que a subcontratación sexa posible de acordo co PCAP senón que a mesma xa se está realizando por empresas no marco destas licitacións. Así a pregunta 2 formulada por unha empresa na licitación do expediente 2026-SEXU 06 a 09-EM convocada o 11/5/2026 ao expor unha empresa unha pregunta sobre como tiña que acreditar traballos que gardasen relación co obxecto do

¹⁷⁷ <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=827989&lang=gl>

contrato, afirma textualmente que:

"Tamén realizamos recollidas xudiciais para autopsias no Imelga subcontratados por outra empresa, pero non chegamos aos 10.000€ IVE incluído anuais de facturación para este servizo"¹⁷⁸ (énfase engadida).

SÉTIMA. A evidencia das cifras: un servizo prestado a perda operativa. Remitimos ao xa indicado no bloque quinto do apartado anterior para rexeitar esta alegación.

OITAVA. Incongruencia temporal e a realidade da microempresa. Como xa indicamos no apartado anterior, a SUBDIC incoou os expedientes sancionadores que entraban dentro da marxe temporal de aplicación do art. 68 LDC e en canto á dimensión da empresa FUNERARIA CASABLANCA S.L. hai que sinalar que iso non condiciona a súa condición de autora dun ilícito anticompetitivo pero si determinará a contía da multa a impoñer.

178 Resposta pregunta 2, "Servizo de transporte de cadáveres que requiran a realización de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA (4 lotes)". Pódese consultar en: <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?op=50&N=827989&lang=gl>

8.- SANCIÓN

De conformidade co disposto no texto do art. 50.4 LDC practicados os actos de instrucións necesarios, a Subdirección de Investigación formulou a proposta de resolución que se notificou aos interesados e ao Pleno para que, no prazo dun mes formulasen as alegacións que tiveron por convenientes.

Considerouse pola SUBDIC a comisión dunha infracción do artigo 1 LDC e que se declarase responsables da mesma a Pompas Fúnebres del Noroeste S.A. (CIF A15399454) e Funeraria Casablanca S.L. (CIF B15628928),

8.1. SANCIÓN PROPOSTA

Segundo o artigo 62.4, letra a) da LDC, son infraccións moi graves:

“O desenvolvemento de condutas tipificadas no artigo 1 desta lei e no artigo 101 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea.”

O artigo 63 LDC dispón, para os efectos do presente caso o seguinte:

“1. Os órganos competentes poderán impoñer aos axentes económicos, empresas, asociacións, unións ou agrupacións daquelas que, deliberadamente ou por negligencia, infrinxan o disposto na presente lei as seguintes sancións, para cada unha das infraccións declaradas: (...)

c) As infraccións moi graves con multa de ata o 10 por cento do volume de negocios total mundial da empresa infractora no exercicio inmediatamente anterior ao de imposición da multa”

8.2. ALEGACIÓNS

Como se recolleu nos antecedentes, as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. presentaron alegacións á PR elaborada pola SUBDIC. Pero

entre esas alegacións non existe ningunha en relación coa sanción, nin sobre a súa contía, nin sobre os criterios establecidos para o seu calculo nin sobre a porcentaxe do tipo da sanción. Unicamente FUNERARIA CASABLANCA S.L. conclúe o seu escrito solicitando entre outras cousas que se deixe sen efecto as propostas de sanción económica polo que non é posible nin analízalas nin darlles resposta.

8.3. CRITERIOS PARA A DETERMINACIÓN DO IMPORTE DAS SANCIÓNS

A conduta descrita está tipificada como infracción moi grave, conforme ao xa citado artigo 62.4, letra a) da LDC. Conforme a iso, a determinación da sanción deberá concretarse nun arco que discorre ata o "10%" do volume de negocios total mundial da empresa infractora no exercicio inmediatamente anterior ao da imposición da multa, é dicir, no ano 2025. (art. 63.1. c da LDC).

En relación co cálculo do importe da sanción debe terse en conta o disposto pola Sentenza do Tribunal Supremo do 29 de xaneiro de 2015¹⁷⁹ que, para ese efecto, dispón:

"A expresión "volume de negocios" non é en si mesma conceptualmente diferente da expresión "volume de negocios total", como se destacou con acerto. Con todo, cando o lexislador de 2007 engadiu de modo expreso o adxectivo "total" ao substantivo "volume" que xa figuraba, sen adxectivos, no precepto análogo da Lei anterior (así sucedeu co artigo 63.1 da Lei 15/2007 fronte á redacción do artigo 10.1 da Lei 16/1989), o que quixo subliñar é que a cifra de negocios que emprega como base da porcentaxe non queda limitada a unha parte senón ao "todo" daquel volume. Noutras palabras, coa noción de volume "total" optouse por unificar o concepto de modo que non caiba distinguir entre ingresos brutos agregados ou desagregados por ramas de actividade da empresa autora da infracción. Vontade lexislativa acorde con esta interpretación que, como ben lembra o voto particular, rexeitou as propostas de modificación do texto, expostas nos traballos preparatorios da súa elaboración, que especificamente tentaban reducir o volume

¹⁷⁹ Sentenza do Tribunal Supremo do 29 de xaneiro de 2015 ECLI:ES:TS:2015:112

de vendas a tan só as realizadas no mercado afectado pola infracción."

[...]

"En efecto, o artigo 64.1 da Lei 15/2007 esixe que, dentro da escala sancionadora interpretada no sentido que xa declaramos- se adecúe o importe da multa en función de criterios tales como a dimensión e características do mercado afectado pola infracción, a cota que dentro del teña a empresa infractora e os beneficios ilícitos por ela obtidos como consecuencia da infracción. Son criterios, pois, que inequivocamente remiten á concreta distorsión da competencia que se produciu en cada caso, isto é, á consumada no seo dun determinado sector ou mercado onde opera a entidade sancionada, que pode, ou non, simultaneamente operar noutros mercados.

Si é válido utilizar o "volume de negocios total" da entidade para o cálculo da porcentaxe máxima aplicable á máis grave das condutas posibles, a avaliación pormenorizada da concreta conduta infractora, dentro do sector específico de actividade e conforme a aqueles criterios, permitirá igualmente atender as esixencias do principio de proporcionalidade no sentido ao que tenden as reflexións da Sala de instancia no seu parecer maioritario, isto é, tomando en conta aquel elemento xunto co resto dos que inclúe o artigo 64.1 da Lei 15/20 07"

Sobre a base destas premisas é preciso chegar á conclusión de que a determinación da sanción deberá concretarse nun arco que discorre desde o "0%" ata o "10%" do volume de negocios total das empresas infractoras no exercicio anterior ao de ditarse resolución, é dicir, no ano 2025. O volume de negocios total das empresas declaradas responsables correspondente o ano 2025 foi de:

Táboa 14: volume de negocios total das empresas declaradas responsables

Empresas Infractoras	Volume negocios total en 2025 (€)
Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.	2.528.168,82 €
Funeraria Casablanca S.L.	162.129,84 €

En consecuencia, o importe máximo da multa non poderá superar os seguintes importes (10% volume de negocio total 2025):

Táboa 15: importe máximo da multa ás empresas declaradas responsables

Empresas Infractoras	Importe máximo da multa (€)
Pompas Fúnebres del Noroeste, S.A.	252.816,88 €
Funeraria Casablanca S.L.	16.212,98 €

Como vimos que establece a Sentenza do Tribunal Supremo do 29 de xaneiro de 2015:

"(...) cando o lexislador de 2007 engadiu de modo expreso o adxectivo "total" ao substantivo "volume" que xa figuraba, sen adxectivos, no precepto análogo da Lei anterior (así sucedeu co artigo 63.1 da Lei 15/2007 fronte á redacción do artigo 10.1 da Lei 16/1989), o que quixo subliñar é que a cifra de negocios que emprega como base da porcentaxe non queda limitada a unha parte senón ao "todo" daquel volume."

Neste mesmo sentido a sentencia do Tribunal Supremo do 12 de xuño de 2023¹⁸⁰ sinala que:

"(...) O límite superior establecido pola LDC para as infraccións moi graves é o indicado no artigo 63.1.c) antes transcrito, do 10% do volume total de negocios da empresa infractora no exercicio inmediatamente anterior ao de imposición da multa."

180 Sentencia do Tribunal Supremo do 12 de xuño de 2023 ECLI:ES:TS:2023:2649.

e afirma que:

"A nosa sentenza do 29 de xaneiro de 2015 (recurso 2872/2013) examinou a cuestión de se a expresión de volume total de negocios, empregado polo artigo 63.1 LDC para fixar o límite superior da escala sancionadora, comprende todas as actividades económicas da empresa infractora, ter ou non relación coa infracción, e chegou á conclusión de que a opción acollida polo indicado precepto legal é a de tomar en consideración a cifra total de negocios da empresa, con inclusión de todos os ámbitos da súa actividade, aínda que sexan distintos daquel no que se produciu a conduta infractora, pois así resulta dos elementos configuradores do precepto que define o volume de negocios en termos de totalidade".

A sanción debe determinarse partindo dos criterios de gradación previstos no artigo 64.1 da LDC, seguindo os criterios da Xurisprudencia do Tribunal Supremo. Como sinalou este Pleno¹⁸¹, a sanción deberá de cumprir a finalidade de efectividade e capacidade disuasoria fronte á posible comisión de ilícitos anticompetitivos por parte dos operadores económicos de tal maneira que non só non obteñan un beneficio desa actuación, que se produciría cando o custo da sanción fose inferior aos beneficios que podería obter de resultar exitosa a mesma, senón que se debe de incrementar ese efecto disuasorio a cotas superiores tendo en conta o beneficio esperado desa actuación ilícita e o factor da probabilidade de non detección da conduta infractora, que neste expediente non sería detectada se non fose pola actuación do órgano de contratación da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes da Xunta de Galicia.

Ademais, haberá de ter en conta o dano e prexuízo que os acordos colusorios dos concorrentes orixinan na Administración ao ver frustrada a súa intención de obter, nun mercado competitivo, as mellores ofertas de bens ou servizos e aos mellores prezos consecuencia da infracción das normas *antitrust*. Neste sentido a xa citada STS do 29 de xaneiro de 2015¹⁸² sinala no seu Fundamento Xurídico noveno que

181 Resolución do 21 de febreiro de 2025, Resolución 1/2025 – Licitación accións formativas de emprego.

182 Sentenza do Tribunal Supremo do 29 de xaneiro de 2015 ECLI:ES:TS:2015:112

"Esta Sala declarou (por todas, véxanse as sentenzas do 6 de marzo de 2003 e 23 de marzo de 2005, recursos de casación 9710/1997 e 4777/2002, respectivamente) que entre os criterios reitores para valorar a adecuación das sancións á gravidade dos feitos atópase o de que "[...] a comisión das infraccións anticoncorrenciais non debe resultar para o infractor máis beneficiosa que o cumprimento das normas infrinxidas. Criterio que, aínda non expresado literalmente no artigo 10 da Lei 16/1989 [tampouco explicitamente na Lei 15/2007], pode entenderse implícito nas letras a), c) e d) do seu apartado 2, así como na facultade de exceder o límite sancionador dos 150 millóns de pesetas ata o dez por cento do volume de vendas da empresa infractora (artigo 10 apartado un). En todo caso, con ou sen mención legal específica, corresponde á natureza mesma da propia potestade sancionadora, como o demostra a súa posterior inclusión baixo a rúbrica do «principio de proporcionalidade» no artigo 131.2 da Lei 30/1992."

Aínda que iso dependerá xa do lexislador, responsable último de fixar a aptitude intimidatoria das sancións, un sistema xeral de multas que pretenda establecer un nivel de disuasión adecuado quizais debería implicar non só a ausencia, en todo caso, daqueles beneficios senón un plus que engada, aos termos da ecuación "beneficio esperado" menor ao "custo da sanción", engada, dicimos, o factor da probabilidade na detección das condutas infractoras"

Pero tamén a sanción deberá de atender ao principio de proporcionalidade que como indica o TS na súa sentenza do 3 de decembro de 2008¹⁸³ no seu Fundamento de dereito segundo, comporta que:

"(...) calquera actuación dos poderes públicos limitativa ou restritiva de dereitos responda aos criterios de necesidade e adecuación ao fin perseguido"

Como sinala o Auto da Sala contencioso-administrativa do Tribunal Supremo do 25 de

183 Sentencia do 3 de decembro de 2008 ECLI:ES:TS:2008:7158

febreiro de 2021¹⁸⁴ a proporcionalidade, como concepto xeral, presupón conceptualmente unha comparación, de tal maneira que para a súa apreciación é consubstancial que esa proporción se estableza de acordo cunha aproximación ao concepto gramatical recollido no dicionario da Real Academia Española que o define como “a conformidade dunhas partes co todo ou de cousas relacionadas entre si”. Ao mesmo tempo, o parámetro da proporcionalidade, como criterio para a imposición da sanción, esixe que a CGC xustifique e acredite as circunstancias que concorren no infractor para impoñer esa concreta sanción. Como sinala a STS do 24 de abril de 2012¹⁸⁵

“(…) ao non ser a actividade sancionadora da Administración unha actividade discrecional, senón unha actividade tipicamente xurídica ou de aplicación das normas, (así o recoñece o noso Tribunal Supremo en Sentenzas do 23 de decembro de 1981, 3 de febreiro de 1984 e 19 de abril de 1985), os factores que han de presidir a súa aplicación estean en función do que dispoña o Ordenamento Xurídico en cada sector en particular e, moi especialmente, nas circunstancias conconrentes.

É neste ámbito, no que xoga, precisamente, un papel extraordinariamente clarificador a motivación do concreto acto administrativo sancionador e na medida que a mesma haberá de definir, non só as circunstancias modificativas da responsabilidade apreciadas e probadas, senón, ademais, a específica razón que entende a Administración concorre para, nas marxes outorgadas pola lei, impoñer unha concreta sanción.”

En conclusión, a sanción que este Pleno impoñerá a POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. deberá de cumprir coas esixencias de efectividade e capacidade disuasoria respectando o principio de proporcionalidade. Partindo destas premisas, os criterios por medio dos cales se determinan as sancións no noso ordenamento deben tamén respectar as esixencias do artigo 64 da LDC que establece

184 Rec.1481/2019

185 Sentenza do 24 de abril de 2012 ECLI:ES:TS:2012:2996

os “Criterios para a determinación do importe das sancións” de acordo coa interpretación que do mesmo ofrece o TS.

De acordo con iso, haberemos de ter en conta os seguintes criterios para a determinación do importe da sanción:

a) A dimensión e características do mercado afectado. O mercado de produto afectado é o constituído polos servizos mortuorios ou funerarios, e máis concretamente o dos traslados de cadáveres e outros servizos funerarios, e dentro deles o subsegmento da recollida e traslado xudicial, caracterizado por prestarse en réxime de exclusiva mediante o correspondente procedemento de licitación e que se refire á recollida e traslado dos cadáveres que determinen as autoridades xudiciais para a realización de autopsia.

O mercado é delimitado polo propio obxecto das licitacións públicas do Expediente 2020 e do Expediente 2024 e que son: “Contratación do servizo de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia (IMELGA)”.

Que o mercado xeográfico relevante está determinado, en sentido restrinxido, polo marco das licitacións de referencia (2020-SEXU 20 a 30/EM e 2024-SEXU 22 a 32-EM) e prodúcese no ámbito das provincias de Pontevedra e A Coruña porque o Lote 1 das dúas licitacións comprenden servizos en 10 partidos xudiciais das dúas provincias sen que consten indicios de afectación nin a outras provincias nin fora da Comunidade Autónoma de Galicia. Por tanto, o mercado xeográfico afectado pola infracción é, como se sinala nesta Resolución, o ámbito territorial de 10 partidos xudiciais e superior ao provincial xa que eses partidos xudiciais atópanse oito dentro da provincia da Coruña e dous dentro da provincia de Pontevedra. A poboación total destes 10 partidos xudiciais é elevada con 441.026 habitantes, superior á poboación da provincia de Ourense (304.467) e da provincia de Lugo (325.048).

Trátase ademais dun suposto de dúas licitacións públicas que serían susceptibles de producir efectos no mercado conexo dos servizos funerarios e que poderían afectar a consumidores vulnerables polos servizos que presta o IMELGA.

b) Cota de mercado das empresas. O volume de negocios anual das dúas empresas alcanza case os dous millóns setecentos mil euros (2.528.168,82 € e 162.129,84 €, respectivamente) e o ámbito territorial son 10 partidos xudiciais das provincias da Coruña e Pontevedra. De acordo cos datos de "Referencias Sectoriais de Galicia" do servizo de información empresarial ARDAN da Zona Franca de Vigo correspondente ao ano 2024¹⁸⁶ existen en Galicia 74 empresas no sector de empresas funerarias e 27 na provincia da Coruña. Os ingresos totais do devandito sector en Galicia foron de 73,8 millóns de euros nese ano 2024.

Tamén de acordo cos datos de ARDAN da Zona Franca de Vigo correspondentes ao ano 2024 a empresa POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. era a sétima empresa por facturación do sector de empresas funerarias de Galicia e a cuarta na provincia da Coruña.

c) O alcance da infracción. O feito de que a conduta ilícita se executase no marco dunha contratación pública que afecta ao ámbito sanitario e xudicial confire á conduta a máxima gravidade. Prodúcese esa conduta ilícita no ámbito da sanidade mortuoria, prexudicando á recollida e traslado dos cadáveres que determinen as autoridades xudiciais para a realización de autopsia.

A actuación da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes que detectou practicas colusorias no Expediente 2024-SEXU 22 a 32-EM o 10 de xuño de 2024 non impediu que a práctica declarada nesta Resolución como colusoria producise os seus efectos, de tal maneira que a referida licitación foi adxudicada á UTE TRANSJUCA 5 da que formaban

¹⁸⁶[https://referencias.ardan.es/index.php?option=com_content&task=view&ide=307&idth2=7&Itemid=1&sistema=Profesionais&completo=Servizo%20profesionales&definicion=\\$texto&idth12=15&pdf=277&activ=Funerarias](https://referencias.ardan.es/index.php?option=com_content&task=view&ide=307&idth2=7&Itemid=1&sistema=Profesionais&completo=Servizo%20profesionales&definicion=$texto&idth12=15&pdf=277&activ=Funerarias)

parte as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.

O valor estimado das licitacións dos Expedientes 2020 e 2024 era elevado, ascendía a 3.339.595,55 € e o valor estimado do lote onde se advirte a conduta ascende a 418.717,30 €, o que supón o 12.54% do valor estimado total. A duración do contrato do Expediente 2020 era de 2 anos prorrogable anualmente por outros dous máis conforme ao previsto no PCAP e a mesma duración ten o contrato actualmente vixente do Expediente 2024.

d) A duración da infracción determínase desde a data en que presentaron a oferta ao Expediente 2020, en febreiro de 2020, ata a actualidade, xa que se segue actualmente prestando o servizo do Expediente 2024. A súa duración, ata a data desta Resolución, é de 6 anos.

A conduta prodúcese no marco de dúas licitacións, as correspondentes aos expedientes 2020 e 2024, pero o comportamento das dúas empresas existe desde o ano 2014 no que se presentaron en UTE en competencia contra outra empresa individual que era a que prestaba nesa data o servizo.

e) A conduta, como vimos, tivo o efecto (art 64.1.e) de limitar a capacidade de elección das mesas de contratación da Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes xa que se as dúas empresas que actuaron como cártel presentando unha oferta en UTE presentasen cada unha delas unha oferta individual o órgano de contratación podería elixir entre os licitadores.

Aínda que non se describiron os efectos sobre outros operadores económicos, a conduta foi especialmente prexudicial para a Xunta de Galicia que non puido beneficiarse de mellores ofertas e prexudicou indirectamente aos contribuíntes. Ademais, afectou ao IMELGA, dependente da Administración de Xustiza en Galicia.

f) O beneficio ilícito obtido polas empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e

FUNERARIA CASABLANCA S.L. por presentarse de maneira coordinada en UTE e non competir nesa licitación foi poder presentar unha oferta ao tipo de valor da licitación sen rebaixa algunha e, despois, repartirse os servizos territorialmente, recibindo cada unha das empresas os que estivesen máis próximos á súa sede central, pechando con iso o mercado durante o tempo de duración do contrato e as súas prórrogas.

Ambas empresas formaron parte das UTEs que foron adxudicatarias dos contratos en 2020 e 2024.

Non existen circunstancias atenuantes nin agravantes das contempladas no art.64.1.g) da LDC.

A SUBDIC na súa PR para os efectos de determinar a ponderación aplicable para a imposición da sanción, partiu dun tipo sancionador inicial atendendo á natureza da conduta que incrementou de acordo cos criterios do art. 64 LDC fixando posteriormente un valor de referencia para calcular a proporcionalidade da multa e dispuxo unha multa de 58.650,79 € a POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. e de 9.371,10 € a FUNERARIA CASABLANCA S.L. Non considerou a SUBDIC a concorrencia de ningunha circunstancia agravante no comportamento das empresas.

Para a determinación do importe das sancións a CNMC aprobou en marzo de 2026 unhas indicacións para calcular as multas a empresas e directivos por incumprir a LDC¹⁸⁷. Estas indicacións vinculan á CNMC e poden servir como criterio a utilizar polas autoridades autonómicas de competencia na medida que, como sinalou a sentenza do TSJG do 27 de xaneiro de 2016¹⁸⁸, "*(...) non existe tutela nin xerarquía do ente galego sobre o nacional*" e que "*(...) Non poden estenderse as funcións coordinadoras da CNMC ata deixar sen efecto funcións instrutoras e resolutorias dos expedientes sancionadores da CGC.*" Tamén sinala esta sentenza en relación coas Comunicacións que poida aprobar

187 Indicacións da Comisión Nacional dos Mercados e a Competencia sobre a determinación das sancións derivadas de infraccións dos artigos 1, 2 e 3 da lei 15/2007, do 3 de xullo, de defensa da competencia, e dos artigos 101 e 102 do tratado de funcionamento da Unión Europea.

188 Sentenza TSJG do 27 de xaneiro de 2016 ECLI:ES:TSJGAL:2016:423

a CNMC que:

"A Comunicación non é un regulamento senón que se ampara na disposición adicional terceira da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de Defensa da Competencia (LDC), que establecía que a Comisión Nacional de Competencia (CNC) podería publicar Comunicacóns para aclarar os principios que guiarían a súa actuación en aplicación da devandita Lei. Tales Comunicacóns contribúen á previsibilidade do desenvolvemento das actuacións pero refírense ás seguidas pola Comisión Nacional e non vinculan aos homólogos autonómicos, pois aquelas participan da natureza de meras instrucións do art.21 da Lei 30/1992".

A referida "Indicación" da CNMC de marzo de 2026 non ten sequera a natureza de Comunicación da CNMC ditada ao amparo da Disposición adicional terceira da Lei 15/2007, polo que non vinculará á CGC á hora da determinación do cálculo da multa, pero si permitirá á CGC empregar algún dos seus criterios na Resolución que se aprobe.

Para a determinación da sanción desta Resolución non é esixible que teña a mesma que entrar a indicar que translación numérica, en termos de sanción, ten cada un dos criterios, nin a súa cuantificación numérica, tal como se manifesta na sentenza do TJUE do 22 de outubro de 2015¹⁸⁹ ao sinalar que:

"(...) Á hora de fixar o importe da multa en caso de infracción das normas en materia de competencia, a Comisión cumpre a súa obrigaón de motivación cando indica na súa decisión os elementos de apreciación que lle permitiron determinar a gravidade da infracción, así como a súa duración, sen que estea obrigada a indicar os datos numéricos relativos ao método de cálculo da multa a (véxase, neste sentido, en particular a sentenza Telefónica e Telefónica de España/Comisión, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, apartado 181)."

189 Sentenza do TJUE do 22 de outubro de 2015, Asunto C-194/14 P, AC Trehuand/Comisión, apartado 68.

Tendo en conta o contido da PR da SUBDIC, a explicación razoada e motivada dos criterios para a determinación do importe das sancións previstos no art. 64 LDC aplicables a este expediente e atendendo a todo o anterior, é necesario reconducir o máximo do 10% establecido no art. 63.1 c) LDC ao 3% dos seus respectivos volumes de negocio total mundial correspondente ao ano 2025. Deste xeito, o límite superior das sancións propostas serían as seguintes (3% volume de negocio total mundial):

- POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. (A15399454): setenta e cinco mil oitocentos corenta e cinco euros con seis céntimos de euro. (75.845,06 euros)
- FUNERARIA CASABLANCA S.L. (B15628928), catro mil oitocentos sesenta e tres euros con oitenta e nova céntimos de euro (4.863,89 euros)

A partir desta determinación do límite superior no 3% para a sanción proposta, débese ponderar esa multa atendendo ao principio de proporcionalidade xa que a xurisprudencia esixe considerar a dimensión da concreta infracción como unha referencia necesaria para asegurar a proporcionalidade que deberá combinarse co seu carácter disuasorio. Por iso, débese de comprobar que a sanción imposta a cada empresa segundo o tipo sancionador fixado non resulte desproporcionada en relación coa efectiva dimensión da súa conduta. A CNMC afirma na súas "Indicacións" de marzo de 2026 que *"De acordo co indicado pola xurisprudencia do Tribunal Supremo desde a sentenza do 29 de xaneiro de 2015, unha vez determinado o tipo sancionador para cada entidade infractora, realízase unha comprobación final para asegurar que a sanción en euros resultante é tanto disuasoria como proporcionada á efectiva dimensión da infracción"*.

Por esta razón a CNMC considera nestas "Indicacións" de marzo de 2026 que é necesario estimar un valor de referencia para a sanción que, sen prexuízo do límite máximo establecido no art. 63 LDC, asegure que a sanción sexa o suficientemente disuasoria para as empresas de tal maneira que non lles resulte proveitosa a

participación na infracción e establece como base para fixar ese valor de referencia o marxe de explotación de cada empresa. Para calcular o mesmo a SUBDIC na súa PR considerou como marxe de explotación o 10,3% de beneficio industrial previsto na memoria económica.¹⁹⁰

Táboa 16: Marxe de explotación Lote 1 expedientes 2020 e 2024.

EXPEDIENTE	VALOR ESTIMADO	BENEFICIO INDUSTRIAL	MARXE
2020	162.714,75 euros	10,30%	15.194,57 euros
2024	256.002,58 euros	10,30%	23.905,95 euros
		TOTAL	39.100,52 euros

Para asegurar a función disuasoria das sancións, sinala a CNMC que esta cifra resultante de 39.100,52 euros debería de multiplicarse por un factor entre 1 e 6 determinado en función de criterios como a gravidade e complexidade da infracción e o tamaño e a capacidade de pago da entidade infractora.

Neste Expediente, tendo en conta que se trata dunha licitación pública que afecta a actividades sanitarias do IMELGA de traslado de cadáveres e outros servizos funerarios así como a recollida e traslado xudicial; tendo en conta que nas UTEs TRANSJUCA 2, 3, 4 e 5 que presentaron ofertas a este servizo sempre formaron parte as empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. de tal maneira que participaron nas UTEs TRANSJUCA dos Expedientes 2015, Expediente 2018, Expediente 2020 e Expediente 2024; que afectou a dúas licitacións e a unha área xeográfica con mais de 400.000 habitantes en dúas provincias da Comunidade autónoma de Galicia; tendo en conta a súa duración; que causou un prexuízo á Administración pública convocante; que existiu un beneficio ilícito polas empresas, considérase que ese factor multiplicador debe ser de 1,8 co que se conciliarían os principios de proporcionalidade e disuasión polo que o valor de referencia ascende a 70.380,94 euros

¹⁹⁰ Localizado no expediente co seguinte roteiro:

Ano 2020: Ano 2020: Cartafol "05. Anexo IV. Expte contratación.2020" > 01.pcap.pdf (páx.4)

Ano 2024: Cartafol "06. Anexo V. Expte.Contratación.2024" > Doc 04 Memoria económica Transporte de cadáveres.pdf

Neste caso, como o valor de referencia estimado é menor que a multa en euros proposta a POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. derivada do tipo sancionador, a sanción deberá de modularse á baixa ata o límite máximo do devandito valor de referencia para manter a aplicación do principio de proporcionalidade.

Respecto de FUNERARIA CASABLANCA S.L. como o valor de referencia estimado (70.380,94 euros) é maior que a multa en euros derivada do tipo sancionador a sanción manterá este tipo sancionador.

Tendo en conta todas as consideracións anteriores, as sancións proporcionadas e disuasorias que corresponde impoñer ás entidades infractoras son as seguintes:

- POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. (A15399454): setenta mil trescentos oitenta euros con noventa e catro céntimos de euro (70.380,94 euros) (o 2,78% do seu volume de negocio total en 2025).
- FUNERARIA CASABLANCA S.L. (B15628928), catro mil oitocentos sesenta e tres euros con oitenta e nova céntimos de euro (4.863,89 euros) (o 3% do seu volume de negocio total en 2025).

9. PROHIBICIÓN DE CONTRATAR

A prohibición de contratar foi introducida no ordenamento xurídico pola disposición final novena da Lei 40/2015, do 1 de outubro, que modificou os artigos 60 e 61 do entón vixente texto refundido da Lei de Contratos do Sector Público (aprobado mediante Real Decreto Legislativo 3/2011, do 14 de novembro) e cuxa entrada en vigor tivo lugar o 22 de outubro de 2015. A postura máis común, aínda que non é unánime, é a de negar a natureza sancionadora destas prohibicións de contratar considerándose como unha medida de protección da Administración para evitar a celebración de contratos con operadores de conduta que podería clasificarse como reprobable, de acordo coa esixencia legal dunha singular condición ou honorabilidade para contratar co sector público, o que debe permitir ás entidades que o integran excluír das súas relacións contractuais a aqueles suxeitos que non cumpran co devandito nivel de esixencia¹⁹¹. A imposición desta supédítase ao cumprimento de certos orzamentos, entre eles, á existencia dunha sanción administrativa firme (STS do 14 de setembro de 2021)¹⁹².

A CNMC impuxo por primeira vez esta prohibición de contratar na Resolución do 14 de marzo de 2019 ditada no Expte. S/DC/0598/2016 ELECTRIFICACIÓN E ELECTROMECAÑICAS FERROVIARIAS por un cártel cuxo acordo de repartición se iniciara no ano 2002.

9.1. IMPOSICIÓN DA PROHIBICIÓN DE CONTRATAR

O artigo 71.1.b) da Lei 9/2017, do 8 de novembro, de contratos do sector público (LCSP) dispón que non poderán contratar coas entidades previstas no artigo 3 desa Lei cos efectos establecidos no artigo 73, as persoas en quen concorran algunha das seguintes circunstancias:

¹⁹¹ "(...) a prohibición de contratar é un dos efectos de reacción do ordenamento xurídico a determinadas condutas que se estiman atentatorias á boa fe e confianza que deben presidir as relacións entre Administración e quen contrata con ela ou aspiran a selo" (STS do 7 de novembro de 2006.)

¹⁹² N° de recurso 6372/2020

“b) Ser sancionadas con carácter firme por infracción grave en materia profesional que poña en dúbida a súa integridade, de disciplina de mercado, de falseamento da competencia, (...)”

Os artigos 72 e 73 da LCSP regulan a competencia, o procedemento e os efectos das prohibicións de contratar establecidas no artigo 71 da lei. Sobre a natureza xurídica das prohibicións de contratar a postura máis común é a negación da súa natureza sancionadora entendéndose como unha medida de protección da Administración para evitar a celebración de contratos con entidades dunha conduta que podería cualificarse como reprobable. Como sinala a Autoridade Catalá de Competencia (ACCO) na súa Resolución do 21 de xullo de 2020¹⁹³ esta prohibición de contratar:

“(...) baséase no requisito legal dunha condición de honorabilidade para contratar co sector público para que a empresa non teña acceso, cun certo alcance e duración, ao mercado de licitación pública. A acción infractora das mencionadas empresas exclúe a honorabilidade requirida nas relacións coa Administración no campo da contratación pública.”

Neste mesmo sentido a sentenza do TS do 18 de febreiro de 2026¹⁹⁴ recorda cal é a finalidade que se persegue cando a un operador económico se lle impón unha prohibición de contratar e declara que:

“(...) a imposición da medida restritiva de prohibición de contratar obedece á preservación de determinados intereses públicos, vinculados, singularmente, a garantir que os procedementos de adxudicación dun contrato público se axusten aos principios de transparencia, igualdade de trato e eficiencia, a prol de garantir a adecuada administración dos fondos públicos destinados á realización de obras, a adquisición de bens e a prestación de servizos públicos, e ten como finalidade

¹⁹³ Resolución da Autoridade Catalá de Competencia (ACCO) do 21 de xullo de 2020, ditada no expediente 100/2018, AEROBÚS

¹⁹⁴ Sentenza do TS de 18 de febreiro de 2026 ECLI:ES:TS:2026:783

específica excluír precautoriamente dos procedementos de contratación pública a aqueles operadores económicos que incorresen en condutas que revelen graves irregularidades no cumprimento das obrigacións contraídas concernentes á observancia do ordenamento xurídico e ás esixencias derivadas da ética e a boa fe empresarial, así como a responsabilidade corporativa nas relacións coas Administracións Públicas contratantes”

No tema das prohibicións de contratar impostas polas autoridades de competencia hai que ter en conta a importante sentenza do Tribunal Supremo do 16 de decembro de 2025¹⁹⁵ que resolveu o recurso de casación interposto contra a sentenza do 19 de decembro de 2022 ditada pola sección Quinta da Sala do Contencioso-Administrativo do Tribunal Superior de Xustiza de Cataluña por unha empresa sancionada pola ACCO e á que se lle impuxo a prohibición de contratar. A cuestión exposta no recurso que presentaba interese casacional obxectivo para a formación da xurisprudencia consistía en:

“(…) completar, matizar ou precisar a xurisprudencia sobre a prohibición de contratar no ámbito de defensa da competencia, e, en concreto, determinar, desde a perspectiva dos artigos 53 LDC e 72.2 LCSP , cal é a autoridade administrativa competente para impoñer a devandita prohibición de contratar.”

Nesa sentenza ao definir a natureza da prohibición de contratar declara textualmente que:

“(…) a prohibición de contratar por falseamento da competencia non se configura no noso ordenamento como unha sanción accesoria integrada no réxime sancionador da Lei de Defensa da Competencia, senón como unha consecuencia legal propia do Dereito da contratación pública, expresamente prevista no artigo 71.1.b) da Lei de Contratos do Sector Público. É esta norma e non a lexislación

195 Sentenza do TS do 16 de decembro de 2025 ECLI:ES:TS:2025:6103

sectorial de competencia- a que define o orzamento habilitante da prohibición, determina a súa duración máxima e regula o modo en que debe desprezar os seus efectos. Desde esta perspectiva, a resolución sancionadora por falseamento da competencia constitúe o orzamento para a aplicación dunha consecuencia xurídica que nace directamente da lei.”

Ao ser cualificada a prohibición de contratar como “unha consecuencia legal propia do Dereito da contratación pública”, xa non se expón dúbida algunha sobre o automatismo na súa imposición, como xa defenderan nas súas Resolucións tanto a CNMC como a CGC, xa que iso parecía unha clara consecuencia do disposto no art. 71.1, b) da LCSP. Entre esas Resolucións podemos citar: Resolución da CNMC con data do 17 de agosto de 2021 ditada no Expte. S/0013/19, Conservación estradas; Resolución da CNMC con data do 14 de marzo de 2019, ditada no Expte. S/DC/0598/2016 Electrificación e Electromecánicas Ferroviarias; Resolución da CGC do 21 de febreiro de 2025 R 1/2025 – Licitación accións formativas de emprego; Resolución da CGC do 15 de novembro de 2024, R 9/2024 - Licitación servizos limpeza, desinfección e xestión residuos e Resolución do 30 de decembro de 2021 R 5/2021 Licitación suministro USC.

Competencia para a fixación da súa duración e alcance pola CGC.

A competencia da CGC para o establecemento da mencionada prohibición de contratar foi atribuída legalmente de conformidade cos artigos 72.2 e 3 da LCSP que establecen que a resolución administrativa se pronunciará expresamente sobre o alcance e duración da prohibición de contratar pola causa prevista no artigo 71.1.b) da LCSP.

O Tribunal Supremo na súa sentenza do 16 de decembro de 2025¹⁹⁶ reconece expresamente ás autoridades de competencia (nacional e autonómicas) que poden na resolución sancionadora acordar a prohibición de contratar determinando a súa duración e alcance de acordo co disposto no art. 72,2 da LCSP. Así afirma esta sentenza

¹⁹⁶ Sentenza do TS do 16 de decembro de 2025 ECLI:ES:TS:2025:6103

no seu Fundamento de Dereito Quinto que:

"A referencia á «resolución administrativa» contida no artigo 72.2 da Lei de Contratos do Sector Público indica que, cando a prohibición de contratar deriva dunha sanción firme por infracción grave nalgunha das materias ás que a lei vincula expresamente esta consecuencia, o alcance e a duración da devandita prohibición poden determinarse na propia resolución sancionadora. Iso implica que o órgano que impón a sanción está habilitado para pronunciarse tamén sobre a prohibición de contratar, o que supón unha atribución implícita de competencia á autoridade sancionadora.

Se se negase que a resolución sancionadora pode integrar o suposto previsto no artigo 72.2, privaríase de efectos ao primeiro inciso do precepto, precisamente, no ámbito no que a lei conecta a prohibición cunha resolución administrativa previa, e estaría convertendo o procedemento do artigo 72.3 nun trámite ineludible en todos os casos. Tal interpretación non se compadece co teor do artigo 72 LCSP nin coa súa estrutura interna, que concibe este procedemento como subsidiario e condicionado á ausencia de pronunciamento previo."

E, por último, esta sentenza ao resolver a cuestión de interese casacional manifesta que:

"De conformidade coas consideracións expostas nos apartados anteriores, esta Sala, dando resposta á cuestión de interese casacional exposta neste recurso de casación, que presenta interese casacional para a formación de xurisprudencia, declara o seguinte:

1. A prohibición de contratar prevista no artigo 71.1.b) da Lei 9/2017, de Contratos do Sector Público, cando trae causa dunha sanción firme por falseamento da competencia, pode acordarse na propia resolución sancionadora pola autoridade

administrativa competente en materia de competencia, que poderá establecer o seu alcance e duración conforme ao disposto no artigo 72.2 da mesma lei; cando a resolución sancionadora non conteña esta determinación, a fixación do alcance e a duración da prohibición corresponde á autoridade contractual mediante o procedemento específico previsto no artigo 72.3 Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, pola que se traspoñen ao ordenamento xurídico español as Directivas do Parlamento Europeo e do Consello 2014/23/UE e 2014/24/UE, do 26 de febreiro de 2014 ”

A posterior sentenza do TS do 18 de febreiro de 2026¹⁹⁷ lembra esta doutrina xurisprudencial no seu Fundamento de Dereito Primeiro.

9.2 RESPOTA ÁS ALEGACIÓNS FORMULADAS Á PROHIBICIÓN DE CONTRATAR

Non se formularon alegacións á prohibición de contratar nin por parte de POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. nin por FUNERARIA CASABLANCA S.L.

9.3. FIXACIÓN DA DURACIÓN E ALCANCE DA PROHIBICIÓN DE CONTRATAR

A Proposta de Resolución da SUBDIC a este Pleno pronúnciase expresamente sobre o alcance e duración da prohibición de contratar imposta ás empresas.

Así propón a SUBDIC que se acorde a imposición da prohibición de contratar a POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. (A15399454) e FUNERARIA CASABLANCA S.L. (B15628928) respecto de calquera licitación pública convocada no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia con códigos CPV 98370000-7 (Servizos funerarios e servizos conexos) e CPV 60000000-8 (Servizos de transporte excluído o transporte de residuos) por un período mínimo de 6 meses contado desde a firmeza da resolución,

¹⁹⁷ Sentenza do TS de 18 de febreiro de 2026 ECLI:ES:TS:2026:783

que así o acorde, pola comisión dunha infracción moi grave en materia de falseamento da competencia.

Para fixar ese alcance e duración este Pleno terá en conta que a prohibición ten un claro carácter disuasorio en moitas ocasións superior ao da imposición de sancións económicas por colusión no ámbito da contratación pública, como é o caso da conduta infractora obxecto desta resolución. De aí a importancia da adecuada determinación do alcance e duración da prohibición de contratar neste expediente. O prazo máximo non poderá exceder de tres anos conforme ao previsto no art. 72.6 da LCSP.

Para fixar o alcance e duración da prohibición de contratar unha autoridade de competencia (e por tanto a CGC) deberá de ter en conta o disposto polo Tribunal Supremo na xa citada sentenza de TS do 18 de febreiro de 2026¹⁹⁸. Sinala a mesma que:

“A cuestión sobre a que esta Sala do Contencioso-Administrativo do Tribunal Supremo debe pronunciarse, co obxecto da formación de xurisprudencia, consiste en determinar se resultan aplicables os criterios para a determinación do importe das sancións establecidos no artigo 64 da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de Defensa da Competencia, para efectos da proxección do principio de proporcionalidade á prohibición de contratar do artigo 71 da Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, pola que se traspoñen ao ordenamento xurídico español as Directivas do Parlamento Europeo e do Consello 2014/23/ UE e 2014/24/ UE, do 26 de febreiro de 2014.”

Pero tamén, declara esta sentenza, nesa determinación a CGC poderá modular o alcance e duración en aplicación do principio de proporcionalidade para que se adecúen aos fins que con esta prohibición se perseguen;

“Por iso, sostemos que a autoridade de competencia estatal ou autonómica ou as autoridades gobernativas, a quen compete, nos termos do artigo 71 da Lei 9/2017,

198 Sentenza do TS de 18 de febreiro de 2026 ECLI:ES:TS:2026:783

do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, a prerrogativa de impoñer a medida da prohibición de contratar, para velar pola satisfacción dos intereses públicos que expuxemos, pode modular, conforme ao deber de boa administración, o alcance e a duración da devandita prohibición, tomando en debida consideración a aplicación do principio de proporcionalidade, segundo o disposto no artigo 4 da Lei 40/2015, do 1 de outubro, de Réxime Xurídico do Sector Público, e en aplicación da doutrina xurisprudencial do Tribunal de Xustiza da Unión Europea, do Tribunal Constitucional e deste Tribunal Supremo, recaída sobre este principio xeral do dereito, que delimita o exercicio das competencias por parte das Administracións Públicas -e das autoridades e organismos de supervisión regulatoria- que deben xustificar que as medidas restritivas se adecúen aos fins que se perseguen.”

Por último, esta importante sentenza do 18 de febreiro de 2026, establece as regras que deberá de ter en conta a autoridade de competencia á hora de determinar o alcance e duración da prohibición de contratar.

Así descarta que se poidan invocar ou aplicar o art. 29 da Lei 40/2015, do 1 de outubro, de Réxime Xurídico do Sector Público e sinala que:

“Con todo, as autoridades de competencia e a autoridade governativa competente -así como os Tribunais da orde xurisdicional contenciosa-administrativo, na súa función fiscalizadora dos acordos adoptados por aquelas autoridades en materia de prohibición de contratar-, non poden invocar nin aplicar o artigo 29 da Lei 40/2015, do 1 de outubro, de Réxime Xurídico do Sector Público, que, nas sedes matereae da regulación dos principios da potestade sancionadora (principio de legalidade, principio de retroactividade, principio de tipicidade, principio de responsabilidade e principio de proporcionalidade), fixa criterios para a imposición de sancións administrativas conforme ao principio de proporcionalidade, que resultan insuficientes para ponderar o alcance e duración da prohibición de contratar.”

Do mesmo xeito indica que non é posible a aplicación, que o TS denomina “mecánica”, do art. 64 LDC para fixar o alcance e duración da prohibición de contratar na medida que *“(...) os criterios establecidos para a determinación das sancións, no devandito precepto legal, proxéctanse no ámbito das infraccións do Dereito da competencia.”*

E, por último, fixa as circunstancias que se deben de ter en conta para a devandita determinación e sinala que:

“Consideramos, por tanto, que, para actuar de acordo co principio de seguridade xurídica, deben ter en conta todas aquelas circunstancias que concorran, en relación coa existencia de manifesta mala fe do operador económico, derivada da súa conduta de falseamento da competencia no procedemento de licitación precedente que foi obxecto de reproche penal ou administrativo, así como o carácter deliberado da devandita conduta, para os efectos de determinar a idoneidade e fiabilidade para participar nunha licitación pública, a estrutura competitiva e as particularidades do mercado afectado pola prohibición de contratar, para poder valorar a viabilidade da medida, atendendo á periodicidade das licitacións e a duración dos contratos públicos, e o ámbito xeográfico onde se desprega a prohibición, e os efectos reais que se poden producir respecto da preservación dos principios de transparencia, igualdade de trato e eficiencia, e, tamén, a gravidade e a duración da infracción cometida que determinou a imposición da sanción e a participación.

En último termino, esta Sala, a prol de salvagardar o principio de seguridade xurídica, debe complementar, pola vía de creación de doutrina legal, a regulación do artigo 72 da Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, no sentido de que as resolucións que adopten as autoridades de defensa da competencia, ou as autoridades gubernativas competentes, en materia de prohibición de contratar, se adecúen ao principio de proporcionalidade, tomando en consideración, para ese efecto, como expuxemos, a existencia de manifesta mala

fe do operador económico, derivada da súa conduta precedente que foi obxecto de reproche penal ou administrativo, así como o carácter deliberado da devandita conduta, a estrutura competitiva e as particularidades do mercado afectado pola prohibición de contratar, e os efectos reais que se poden producir respecto das ulteriores licitacións, así como a gravidade e a duración da infracción cometida que determinou a imposición da sanción e a participación, o que despraza a aplicación dos criterios que deben ponderarse na imposición de sancións conforme ao disposto no artigo 29 da Lei 40/2015, do 1 de outubro, de Réxime Xurídico do Sector Público e o artigo 64 da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de Defensa da Competencia.”

Por tanto, para os efectos de determinar o alcance e duración da prohibición de contratar os criterios que aplicará este Pleno de acordo coa sentenza do TS do 18 de febreiro de 2026 son os seguintes:

a) A existencia de manifesta mala fe do operador económico, derivada da súa conduta precedente que foi obxecto de reproche penal ou administrativo,

Neste caso non existe reproche penal ou administrativo na conduta desenvolvida polas empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. o que se deberá de ter en conta, aínda que tamén concorre a existencia de dolo no seu comportamento e consciencia tanto da capacidade que tiña cada unha das empresas para concorrer de forma individual á licitación así como da existencia de alternativas menos prexudiciais para o mercado e a administración convocante.

b) Carácter deliberado da devandita conduta,

Neste caso é evidente este carácter xa que a súa concorrência en UTEs foi nos Expedientes 2020 e 2024 así como en todos os anteriores nos que se presentou as UTEs TRANSJUCA.

c) A estrutura competitiva e as particularidades do mercado afectado pola prohibición de contratar,

Trátase dunha licitación pública cuxa asignación implica o peche de mercado para o resto de operadores económicos. Pero tamén hai que ter en conta que se trata dun mercado con pouca concorrência nos últimos anos e imprescindible para a Administración da Xunta pola necesidade de realizar o servizo de traslado de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo IMELGA.

As prácticas investigadas encádranse dentro do sector de servizos funerarios e máis concretamente dentro da prestación de servizos ás administracións públicas para o transporte de cadáveres, que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia, polo que hai que ter en conta as particularidades deste xeito de provisión suxeito á normativa da contratación pública. O mercado relevante será o da contratación pública de Servizos funerarios e servizos conexos co código CPV (vocabulario común de contratación pública) 98370000-7 e de Servizos de transporte (excluído o transporte de residuos) 60000000-8 definidos desta maneira nas licitacións.

Para a determinación da duración e alcance haberá que ter en conta que aínda que esta é unha consecuencia legal propia do Dereito da contratación pública, expresamente prevista no artigo 71.1.b) da LCSP debe compatibilizarse a imposición da prohibición ás empresas coa garantía da concorrência de operadores económicos naquelas licitacións públicas que, como esta, combinan elementos de natureza sanitaria e xudicial.

d) Os efectos reais que se poden producir respecto das posteriores licitacións,

En relación co exame dos efectos da prohibición de contratar en futuras licitacións, aínda que vimos que son numerosos os potenciais concorrentes debe de ter a Administración as máis amplas garantías de que existan no mercado quen cumpra os requisitos de solvencia esixidos nos PCAP, polo que parece que o máis adecuado será combinar a imposición da prohibición de contratar a ambas as empresas coa seguridade da presenza de potenciais concorrentes ás futuras licitacións e, por iso, que a imposición da prohibición de contratar que se impoña a POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. non sexa síncrona ou simultánea senón asíncrona.

Aínda que existen riscos nesta aplicación asíncrona da prohibición de contratar existen razóns de interese público para optar pola súa aplicación como son os de garantir a presenza de empresas concorrentes a este tipo de licitacións e que cumpran os requisitos de solvencia. Con esta aplicación asíncrona conxúgase a consideración da prohibición de contratar como unha consecuencia legal propia do Dereito da contratación pública coa garantía para a Administración de concorrencia de oferentes ás licitacións que combinan elementos de natureza sanitaria e xudicial. Por último sinalar que non existe tampouco disposición legal que esixa a aplicación simultánea da prohibición de contratar respecto das empresas sancionadas por falseamento da competencia.

e) A gravidade e a duración da infracción cometida que determinou a imposición da sanción e a participación,

Neste caso as dúas empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. cometeron a mesma infracción cualificada como moi grave pola LDC e tivo unha duración superior aos 6 anos, participando ambas coa mesma condición de autoras, incluso con participacións similares nas dúas UTES.

Este Pleno, despois de examinar o expediente, a Proposta de Resolución así como os

criterios establecidos pola doutrina do TS para determinar a duración e alcance da prohibición de contratar considera que se debe de impoñer ás empresas POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L. unha **prohibición de contratar coa seguinte duración e alcance:**

a) Duración: seis meses para cada unha das empresas pero que se deberá de aplicar de maneira non simultánea ou asíncrona.

b) Alcance: a prohibición será respecto de calquera licitación pública en códigos CPV 98370000-7 (Servizos funerarios e servizos conexos) e CPV 60000000-8 (Servizos de transporte excluído o transporte de residuos) convocada no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia.

9.4. CRITERIOS PARA A APLICACIÓN DA PROHIBICIÓN DE CONTRATAR RESPECTO DE POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. e FUNERARIA CASABLANCA S.L.

A imposición desta prohibición de contratar de 6 meses asíncrona esixe a adopción de criterios para a súa aplicación ás dúas empresas na medida que iso poderá depender de feitos posteriores á aprobación desta Resolución e descoñecidos para este Pleno e é prudente a súa previsión. Son numerosos os supostos alternativos que poderán condicionar esta prohibición de contratar e que será preciso prever. De acordo con iso este Pleno acorda a execución do prazo de duración desta prohibición de contratar da seguinte maneira:

a) Unha vez firme esta Resolución será efectiva a prohibición de contratar imposta a POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. durante seis meses e finalizados eses seis meses aplicárase a prohibición de contratar a FUNERARIA CASABLANCA S.L. Acórdase esta orde tendo en conta o criterio de aplicar a prohibición en primeiro lugar á empresa de maior volume de negocios total durante o ano 2025.

b) En caso de solicitar a este Pleno só unha das empresas a suspensión da prohibición de contratar de acordo co art. 90.3 da Lei 39/2015, do 1 de outubro, de Procedemento Administrativo Común das Administracións Públicas (LPACAP) por anunciar a súa intención de interpoñer recurso contencioso-administrativo contra a resolución firme en vía administrativa e o Pleno a concede e non a solicita a outra empresa, aplicarase en primeiro lugar o prazo dos seis meses á empresa que non a solicitase. A execución da prohibición respecto da outra quedará pendente da concesión ou denegación da suspensión da prohibición de contratar e da firmeza para ela desa prohibición.

Se ningunha empresa pide a suspensión aplicarse o previsto no apartado a) anterior.

Se ambas as empresas solicitan a suspensión e o Pleno as concede estarase ao previsto nos apartados seguintes.

c) Se ambas as empresas solicitan ao Pleno a suspensión da prohibición de contratar (art. 90.3 LPCAP) e só se concede a unha das empresas aplicarase en primeiro lugar o prazo dos seis meses á empresa que non se lle concedeu a suspensión. A execución da prohibición respecto da outra quedará pendente da concesión ou denegación da suspensión da prohibición de contratar e da firmeza para ela desa prohibición.

Se ambas as empresas solicitan ao Pleno a suspensión da prohibición de contratar (art. 90.3 LPCAP) e o Pleno a concede ás dúas estarase ao previsto nos apartados seguintes.

Se ambas as empresas solicitan ao Pleno a suspensión da prohibición de contratar (art. 90.3 LPCAP) e o Pleno a denega ás dúas aplicarse o previsto no apartado a).

d) Se aínda que ambas empresas obtiveran do Pleno o acordo de suspensión do art. 90.3 LPCAP, só unha delas presenta recurso ante o TSJG aplicarase en primeiro lugar o prazo dos seis meses á empresa que non presentara o recurso contencioso administrativo. A execución da prohibición respecto da outra quedará pendente da concesión ou denegación da suspensión da prohibición de contratar e da firmeza para ela desa prohibición.

Se ambas empresas presentan recurso contencioso administrativo ante o TSJG estarase ao previsto nos apartados seguintes.

Se ningunha delas presenta recurso contencioso administrativo ante o TSJG aplicarse o previsto no apartado a).

e) Se das dúas empresas que presentaron recurso contencioso administrativo contra esta Resolución ante o TSJG só unha delas solicita a suspensión cautelar da prohibición aplicarase en primeiro lugar o prazo dos seis meses á empresa que non presentara a solicitude da suspensión cautelar da prohibición. A execución da prohibición respecto da outra quedará pendente da concesión ou denegación da suspensión da prohibición de contratar e da firmeza para ela desa prohibición.

Se ambas empresas solicitan a suspensión cautelar ante o TSJG estarase ao disposto nos apartados seguintes.

Se ningunha delas solicita a suspensión cautelar ante o TSJG da prohibición de contratar aplicarse o previsto no apartado a).

f) Se das dúas empresas que presentaron recurso contencioso administrativo contra esta Resolución ante o TSJG e pediron ambas a suspensión cautelar da prohibición o Tribunal só llo concedese a unha delas, aplicarase en primeiro lugar o prazo dos seis meses á empresa á que o TSJG non lla concedese. A execución

da prohibición de contratar respecto da outra quedará pendente da firmeza da sentenza que se dite.

Se a ningunha delas lle concede o TSJG a suspensión cautelar da prohibición de contratar aplicarase a prohibición primeiro á empresa respecto da cal adquira firmeza o Auto de denegación da medida cautelar e, transcorridos seis meses, aplicarase a prohibición á outra empresa se xa é firme tamén respecto dela o Auto de denegación da medida cautelar. Senón é aínda firme o Auto de denegación da medida cautelar respecto da segunda empresa dentro dos seis meses seguintes á firmeza do Auto de denegación da medida cautelar respecto da primeira empresa, a prohibición de contratar respecto da segunda empresa aplicarase a partir da firmeza do Auto de denegación da medida cautelar.

g) En caso de ser solicitada por ambas empresas a suspensión pola vía do art. 90.3 da Lei 39/2015 e ambas interpoñen recurso contencioso-administrativo no que solicitan a suspensión cautelar e é outorgada polo TSJG ás dúas empresas, a aplicación da prohibición de contratar estará condicionada á firmeza da resolución xudicial. Se a sentenza confirma a prohibición aplicarase primeiro á empresa respecto da cal adquira firmeza en primeiro lugar a sentenza e, transcorridos seis meses, aplicarase a prohibición á outra empresa se xa é firme tamén respecto dela a sentenza. Senón é aínda firme a sentenza respecto da segunda empresa dentro dos seis meses seguintes á firmeza da sentenza respecto da primeira empresa, a prohibición de contratar respecto da segunda empresa aplicarase a partir da firmeza da sentenza que resolva o recurso contencioso administrativo que interpuxera.

Por último, como xa indicamos, a LCSP recolle no seu art. 72.5 a posibilidade das empresas de presentar medidas de *autocorrección* ou de *"self cleaning"*. Neste sentido a Exposición de Motivos da LCSP afirma que esta lei *"(...) transpon as denominadas polas Directivas Comunitarias como «medidas de autocorrección», de xeito que determinadas*

prohibicións de contratar ou ben non se declararán ou ben non se aplicarán, segundo o caso, cando a empresa adoptase medidas de cumprimento destinadas a reparar os danos causados pola súa conduta ilícita, nas condicións que se regulan nesta Lei". Este art. 72.5 dispón que as empresas que queiran acollerse a esas medidas deberán acreditar o pago ou compromiso de pago da sanción que a autoridade de competencia lle impuxera, así como terán que adoptar "(...) medidas técnicas, organizativas e de persoal apropiadas para evitar a comisión de futuras infraccións administrativas (...)"

Á vista do exposto, este Pleno

10. RESOLVE

PRIMEIRO: Declarar acreditada a existencia dunha conduta prohibida polo artigo 1 LDC desenvolvida polas empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. (CIF A15399454) e FUNERARIA CASABLANCA S.L. (CIF B15628928) consistente nunha infracción única e continuada na repartición dos servizos de transporte de cadáveres que requiran a práctica de autopsias, necropsias e probas de investigación forense a realizar polo Instituto de Medicina Legal de Galicia (IMELGA) correspondentes ao lote 1 dos expedientes de contratación 2020 SEXU 20 a 30/EM e 2024 SEXU 22 a 32/EM. Estas condutas prohibidas tipifícanse, para os efectos da determinación da sanción, como infraccións moi graves, do artigo 62.4 a) da LDC.

SEGUNDO: Que se declaran responsables da infracción ás empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. (CIF A15399454) e FUNERARIA CASABLANCA S.L. (CIF B15628928).

TERCEIRO: Que se impoña ás empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. (CIF A15399454) e FUNERARIA CASABLANCA S.L. (CIF B15628928) a sanción prevista no artigo 63.1.c). Tendo en conta os criterios para a determinación das sancións previstos no artigo 64 LDC e os demais aspectos determinantes postos de manifesto na presente

Resolución impóñense as seguintes sancións:

- POMPAS FÚNEBRES NOROESTE S.A. (CIF A15399454): setenta mil trescentos oitenta euros con noventa e catro céntimos de euro (70.380,94 euros) (o 2,78% do seu volume de negocio total en 2025)
- FUNERARIA CASABLANCA S.L. (CIF B15628928), catro mil oitocentos sesenta e tres euros con oitenta e nova céntimos de euro (4.863,89 euros) (o 3% do seu volume de negocio total en 2025).

CUARTO: Acordar, de conformidade co art. 33.2 b) do Decreto 118/2016, do 4 de agosto, polo que se crea o Instituto Galego do Consumo e da Competencia e se aproban os seus estatutos, co art. 72.2 da LCSP e o art. 53.2.b) da LDC, o establecemento da prohibición de contratar as empresas POMPAS FÚNEBRES DEL NOROESTE S.A. (CIF A15399454) e FUNERARIA CASABLANCA S.L. (CIF B15628928) no que respecta a calquera licitación pública convocada no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia en códigos CPV 98370000-7 (Servizos funerarios e servizos conexos) e CPV 60000000-8 (Servizos de transporte excluído o transporte de residuos) por un período de 6 meses que se aplicará de acordo co establecido no apartado 9.4 desta Resolución.

QUINTO: Instar as empresas a que no futuro se absteñan de cometer prácticas como as que constitúen o obxecto da presente Resolución.

SEXTO: Instar á Subdirección de Investigación da Comisión Galega da Competencia para que vixie e coide do cumprimento íntegro desta resolución.

SÉTIMO: Notificar a presente Resolución á Xunta Consultiva de Contratación de Galicia para os efectos do resolto sobre a prohibición de contratar.

Comuníquese esta Resolución á Subdirección de Investigación da Comisión Galega da Competencia, remítase certificación á Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia e notifíqueselle aos interesados, facéndolles saber que contra esta non cabe recurso ningún en vía administrativa, podendo interpoñer recurso contencioso-administrativo no Tribunal Superior de Xustiza de Galicia, no prazo de dous meses contado desde a súa notificación.

Advírtese que se transcorridos sete días desde a data de recepción da Resolución polas empresas sancionadas non se solicita por estas a suspensión da prohibición de contratar de acordo co art. 90.3 da Lei 39/2015, do 1 de outubro, de Procedemento Administrativo Común das Administracións Públicas, remitirase certificación desta Resolución á Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia para os efectos oportunos.